

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 23. DECEMBRA 1982

ŠTEVILKA: 50 • LETO XXXI

Naš kovinar, svobodni glasilo delavcev KIB, ki kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 1. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Joža Vrtič - Naslov: Uredništvo Železarja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščam prometa davka po pristojnem mnenju. Štev.: 421/1-72

UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA UČINKOVITEJŠO INVENTIVNO DEJAVNOST V ZDRUŽENEM DELU V OBČINI

V sredo, 15. decembra, sta DIATI (Društvo inovatorjev in avtorjev tehničnih izboljšav) in občinska Zveza inženirjev in tehnikov organizirali odprt razgovor na temo inovacijske dejavnosti. Vodja oddelka za zaščito industrijske lastnine v Železarni, Ivanka Petrič, in predsednik društva DIATI, Sašo Piber, sta opisala sedanje stanje temeljito in dovolj kritično, da so udeleženci v razpravi sprejeli naslednje ugotovitve in predloge:

NA SELEKTIVNIH OSNOVAH ZMANJŠEVATI VSE OBLIKE PORABE

V organizacijah združenega dela bodo v naslednjih dneh potekale razprave o vseh oblikah porabe, ki jih je po sklepu Skupščine SR Slovenije potrebno selektivno zmanjševati, ker morajo vse vrste porabe znatno zaostriti za rastjo dohodka, ki ga ustvarjajo delavci v materialni proizvodnji. Tako je v predlogu resolucije o politiki družbenogospodarskega razvoja SR Slovenije v letu 1983 predlagano, da sredstva za osebne dohodke v globalu rastejo za polovico počasneje od rasti dohodka in za 40 % počasneje od rasti čistega dohodka. Sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb, ki se združujejo v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti v odnosih svobodne menjave dela, razen sredstev skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja in starostnega zavarovanja kmetov, morajo v globalu zaostriti za polovico za rastjo dohodka. V občini je tako predvidena nominalna rast sredstev za skupno porabo v višini 10 %. Rast sredstev za zadovoljevanje splošnih potreb (proračun občine) pa je v SR Sloveniji predvidena v višini 10,7 %.

Ker se velik del sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb: za otroško varstvo, vzgojo in izobraževanje, zdravstveno varstvo, kulturo, telesno kulturo, socialno skrbstvo, invalidsko-pokojninsko zavarovanje in manjši del tudi za zadovoljevanje splošnih potreb združuje iz osebnih dohodkov, moramo poudariti tudi v resoluciji opredeljeno politiko delitve sredstev za osebne dohodke.

V organizacijah združenega dela morajo po predlogu resolucije zmanjševati razlike v višini osebnih dohodkov v okviru posameznih dejavnosti in med dejavnostmi, ki ne temelje na razlikah v storilnosti dela. Raven in rast osebnih dohodkov v posameznih organizacijah združenega dela v gospodarstvu se lahko razlikujeta le glede na doseženi porast proizvodnje in delovne storilnosti, izvoza na konvertibilno področje, znižanja stroškov poslovanja in boljšega izkoriščanja poslovnih sredstev. Povečanje dohodka, ki ne izhaja iz realnih rezultatov v proizvodnji, ampak je izključno posledica višjih cen oziroma prevrednotenja zalog, ne sme biti osnova za povečanje osebnih dohodkov. Tudi v družbenih dejavnostih je predlagana selektivna rast osebnih dohodkov, in sicer največ do rasti sredstev za osebne dohodke v gospodarstvu.

Skratka, z izvajanjem dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1983 se torej mora na podlagi selektivnosti doseči, da bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela oblikovali sredstva za osebne dohodke odvisno od rezultatov dela in gospodarjenja ter dosežene ravni. To bo seveda omogočalo povečanje osebnih dohodkov šele potem, ko bodo doseženi in izkazani boljši rezultati dela in gospodarjenja ter zmanjšane neupravičene razlike v višini osebnih dohodkov iz preteklih let.

Zaostreni materialni pogoji zahtevajo seveda tudi selektivno zmanjševanje obsega skupne porabe. Zato bo treba v posameznih družbenih dejavnostih, posebno v okviru samoupravnih interesnih skupnosti, zelo določeno opredeliti politiko, ker bodo prispevne stopnje morale biti prilagojene dejansko doseženemu dohodku v temeljnih organizacijah združenega dela. Glede na predlagano dovoljeno rast sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb bo morala biti v občini dogovorjena selektivna rast za posamezne družbene dejavnosti. To pa pomeni, da bomo v občini morali zelo konkretno opredeliti kriterije prednostnih nalog v okviru sprejetih programov posameznih samoupravnih interesnih skupnosti. Torej bo v globalno opredeljenem okviru rast sredstev, ki jih bodo delavci združevali v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti v odnosih svobodne menjave dela, za posamezne dejavnosti različna, pri čemer pa bomo morali upoštevati dogovorjeno prioriteto izobraževanja in raziskovalne dejavnosti. V okviru posameznih dejavnosti bodo morali imeti prednost programi, ki neposredno vplivajo na povečanje delovne storilnosti in na uresničevanje prednostnih nalog v gospodarstvu.

V občini bomo po predlogu resolucije morali določiti prioriteto posameznih družbenih dejavnosti v skladu z že doseženo ravni družbenega standarda in razvojno politiko, sprejeto v dopolnjenih planskih dokumentih. To delo nas v občini še čaka, kajti ta čas obravnavani osnutki dodatkov k samoupravnim sporazumom o temeljnih plana za leto 1983 za posamezne samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti vsi od kraja predvidevajo enako rast sredstev, to je 10 %, kar pa bo najbrž treba še temeljito selekcionirati in konkretno reči, čemu se bomo v prihodnjem letu odpovedali.

Predlog republiške resolucije poudarja, da bodo v okviru posameznih družbenih dejavnosti imeli prednost programi, ki neposredno vplivajo na povečanje delovne storilnosti in na uresničevanje prednostnih nalog v gospodarstvu. Resolucija daje prioriteto izobraževanju in raziskovalni dejavnosti, vsekakor pa bi k temu morali dodati tudi vzgojo in kulturo, ki skupaj pomenijo bistven dejavnik razvoja socialistične družbe, večje produktivnosti dela, razvoja ustvarjalnih sil ljudi in vsestranskega razvoja osebnosti, humaniziranja socialističnih samoupravnih odnosov in splošnega napredka družbe, kakor opredeljuje naša ustava. Seveda pa smejo delavci v materialni proizvodnji ob sprejemanju planov teh dejavnosti za prihodnje leto take učinke od izvajalcev tudi zahtevati. Sedanja praksa žal večkrat kaže, da prioriteta rast sredstev za nekatere dejavnosti ne daje navedenih učinkov in tudi o tem bodo delavci v materialni proizvodnji morali nekaj reči.

V TOREK SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

V torek, 28. decembra, se bodo na ločenih sejah sestali zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor Skupščine občine Jesenice z zelo pestrim dnevnim redom. Vsi trije zbori bodo na ločenih sejah obravnavali le dvoje istih zadev, in sicer:

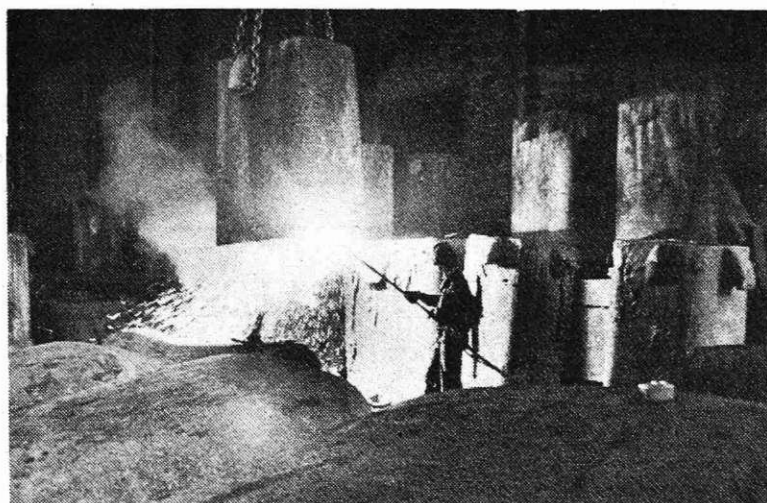
(Nadaljevanje na 7. strani)

1. UGOTOVITVE STANJA

V celoti vzeto je združeno delo v občini neinventivno naravnano. To se odraža tudi v siromašnih programih perspektivnega razvoja na vseh področjih dela. Manjka dobrih idej, ni načrtov za modernizacijo že osvojene proizvodnje in ni načrtov za nove izdelke.

Leto 1983 bo izrazito leto gospodarjenja v realnih tržnih pogojih in neusmiljenih stabilizacijskih ukrepov tako v proizvodnji kot na področju splošne porabe. V takih pogojih dela dobiva inovacijska dejavnost še posebej izrazito pomembno družbeno in ekonomsko

(Nadaljevanje na 3. strani)

Priprava kokil (Foto I. Kučina)

POLITIKA DRUŽBENOGOSPODARSKEGA RAZVOJA V SRS V LETU 1983

V ponedeljek, 27. decembra, bodo zbori Skupščine SR Slovenije kot osrednjo točko dnevnega reda obravnavali predlog resolucije o politiki družbenogospodarskega razvoja Socialistične republike Slovenije v letu 1983, to je v tretjem letu uresničevanja srednjeročnega plana 1981-1985. Iz predloga, ki je objavljen v prilogi Poročevalca skupščine SRS in SFRJ za delegacije in delegate, povzemamo nekatere najpomembnejše poudarke.

S to resolucijo si delovni ljudje in občani v naši republiki opredeljujejo temeljne usmeritve uresničevanja politike ekonomske stabilizacije in izvajanje dopolnjenega družbenega plana v letu 1983. S tem dokumentom tudi prevzemamo odgovornosti za izvajanje skupno dogovorjenih ciljev in nalog družbenogospodarskega razvoja v SFRJ Jugoslaviji. Zaostrene gospodarske razmere, poudarja predlog resolucije, bomo premagovali z nadaljnjim razvojem in krepitvijo sistema socialističnega samoupravljanja, z znanjem, delavnostjo, pobudami in moralno močjo delovnih ljudi in občanov.

Predlog resolucije navaja nasled-

nje ključne naloge razvoja v 1983. letu, ki izhajajo iz sprememb in dopolnitev planskih dokumentov v SR Sloveniji ter izhodišč dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije:

»1. Širše vključevanje v mednarodno menjavo s povečanjem izvoza blaga in storitev na konvertibilno področje z namenom, da zagotovimo zunanjo likvidnost in omogočimo nadaljnjo gospodarsko rast.

S povečanjem izvoza in deviznega priliva s konvertibilnega področja ter gospodarnejšo porabo deviz bomo izboljševali razmerje v menjavi s tujino ter v neposrednih dohodkovnih in proizvodnih povezavah organizacij združenega dela uresničevali

vzajemnost pri zagotavljanju zunanje likvidnosti Jugoslavije.

2. Uskladitev porabe z dejansko razpoložljivimi sredstvi in blagovnimi skladi, krepitev akumulativne sposobnosti združenega dela in zaostritev finančne discipline, kar bo zmanjševalo inflacijske pritiske in prispevalo k nadaljnji krepitvi izvozne ponudbe.

3. Učinkovitejšo gospodarjenje, večje varčevanje pri proizvodnji in porabi, boljše delo, izkoriščanje delovnega časa in proizvodnih zmogljivosti ter zaostritev odgovornosti za gospodarjenje z družbenimi sredstvi za uresničevanje dogovorjenih nalog.

Uresničevanje teh ciljev terja povečana prizadevanja vseh delovnih ljudi in občanov v vsaki samoupravni organizaciji in skupnosti, da na samoupravnih osnovah s svojimi močmi rešujemo svoje in skupne

(Nadaljevanje na 6. strani)

ENERGETSKA BILANCA ZA LETO 1983

V prejšnji številki Železarja je bil podan prikaz proizvodnje in porabe električne energije v sedanjem obdobju v SFRJ. Poprčne dnevne redukcije so znašale od 9,6 do 20,9 % v posameznih republikah in so povzročale velike težave v proizvodnji in široki potrošnji.

V SR Sloveniji se naložbe v elektroenergijo iz preteklih let bogato obrestujejo, saj energetske težave veliko lažje premagujemo kot v ostalih republikah. Pri pripravi energetske bilance za prihodnje leto se predvideva 8,7 milijarde kWh pridobljene električne energije (Železarna porabi 264 milijonov kWh), premoga naj bi nakopali 6,4 milijona ton in pridobili 1.815.000 ton naftnih derivatov, kolikor naj bi v Sloveniji

porabili v okviru jugoslovanske energetske bilance.

Električna energija je bilančno pokrita. Če bo jedrska elektrarna Krško obratovala neprekinjeno, bodo termoelektrarne na premo lahko celo razbremenjene, ali pa ob pridobljenem premogu delale za druge republike, kjer nimajo pokritih kapacitet.

(Nadaljevanje na 2. strani)

VEČINA PROIZVODNIH TOZD DELALA TUDI NA PROSTO SOBOTO

Tako kot številni delavci po vsej Sloveniji, se tudi naši železarji pridružujejo tistim, ki poskušajo v prostih dneh nadoknaditi tisto, kar v normalnem času zaradi objektivnih vzrokov, pomanjkanja surovin, repromateriala, redukcije električne energije in podobno, niso uspeli narediti.

To pa za delavce temeljnih organizacij naše železarne pravzaprav ni nič novega, saj v mnogih temeljnih organizacijah združenega dela že med letom na proste sobote delajo, da bi nadoknadili tisto, kar zaradi objektivnih težav v rednem času niso mogli. Naši, tako imenovani vroči obrati, oziroma temeljne organizacije Plavž, Jeklarna in Valjarna bluming štekel, pa, kakor je nam železarjem znano, delajo praktično noč in dan vse leto. To pa je žal mnogo manj znano širši javnosti, kajti zelo poredko prodrejo iz svoje železarske, anonimnosti v širšo slovensko ali jugoslovansko javnost.

Železarji nikdar niso zaostajali za rudarji v svoji delovni vni, le če so imeli pogoje za optimalno delo, ti

pogoji pa so zadnja leta, zaradi znanih težav, večkrat močno oteženi. Toda takrat kadar so dani, železarji zapnejo, kot pravimo, tudi na proste dneve.

Tako je bilo tudi minulo soboto, 18. decembra, ko je kljub prosti soboti, poleg normalnega dela plavžarjev, jeklarjev in toplih valjavcev, delalo tudi veliko število delavcev v ostalih proizvodnih temeljnih organizacijah. K njim pa seveda moramo prišteti številne delavce iz vzdrževalnih temeljnih organizacij, ki morajo delati zaradi rednega vzdrževanja, mnogi od njih pa tudi veliko nedelj in praznikov preživijo v Železarni pri raznih rednih ali izrednih popravilih delovnih naprav, da bi redna proizvodnja čim manj trpela. (Nadaljevanje na 2. strani)

PO TREH TEDNIH ZELO DOBRI DELOVNI REZULTATI

Delovni rezultati, ki jih v tem mesecu dosegajo delavci v proizvodnih temeljnih organizacijah združenega dela naše železarne, so po dvajsetih dneh zelo razveseljivi, saj v vseh glavnih kazalcih presega mo planirane količine.

Delavci v TOZD Plavž so v dvajsetih dneh izdelali 9.769,3 tone grodja, kar predstavlja 71,8 % družbenega načrta za december, oziroma 76,4 % povečanega operativnega programa.

Jeklarji v TOZD Jeklarna so v tem času izdelali 28.603 tone surovega jekla, kar je 69,2 % mesečnega družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu.

Delavci v ostalih proizvodnih temeljnih organizacijah so do vključno 20. decembra dosegli 88.579,3 tone skupne proizvodnje ali 67,5 % mesečnega družbenega načrta oziroma 69,2 % za malenkost znižanega operativnega programa.

Za prodajo je bilo v tem času izdelano 23.763 ton izdelkov, kar je 64,9 % decembrskega družbenega načrta oziroma 65,5 % nekoliko znižanega operativnega programa.

Upoštevanje idealno linearno izvrševanje mesečnih obveznosti, ki znaša 64,2 %, vidimo, da v vseh pomembnih kazalcih znatno presega mo postavljene decembrske cilje.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Drugače je s premogovniki, ki niso bili deležni take pozornosti, zato proizvodnja premoga ne narašča zaradi novih kapacitet, le dodatno delo rudarjev v Velenju je v letošnjem letu dvignilo proizvodnjo. Novi programi predvidevajo investicije, vendar se z vlaganji zamujajo, zato v tem srednjeročnem obdobju ni pričakovati izboljšanja v preskrbi s premogom zaradi bistveno večje proizvodnje.

Z energijo, ki jo moramo uvažati, bomo prisiljeni varčevati. Količina bomo odvisna od sposobnosti nabave iz tujine. Tudi individualna poraba bo še na bane. Za celotni uvoz bo potrebno zbrati 1,6 milijarde dolarjev. Če tega ne bi mogli zbrati, je nevarnost, da bo uvožene manj nafte, kot jo potrebujemo. Poleg 4,5 milijona ton domače nafte naj bi za celo SFRJ uvozili še 11 milijonov ton nafte in milijon ton naftnih derivatov. Povečan bo uvoz zemeljskega plina, uvozili pa bomo tudi 3,4 milijona ton premoga za koksiranje.

V oktobru je bil širši posvet komunistov na Gorenjskem, ki delajo v proizvodnji, distribuciji, ali so porabniki energije. Poudarek v razpravi je bil na uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in idejnopolitičnih usmeritvah v energetskem gospodarstvu na Gorenjskem. Sprejeta so bila stališča za čim prejšnjo samoupravno organiziranost glede na novi zakon o energetskem gospodarstvu. Organizacijska oblika je izdelana in v začetku naslednjega leta bodo oblikovane samoupravne interesne skupnosti. Izvajalci so opozorili na omejene možnosti pri novih priključitvah. Zaradi omejitve v transformaciji in napajalnem sistemu na Gorenjskem bi zaradi prevelike preobremenjenosti vse to lahko odpovedalo (to je bilo mišljeno za široko potrošnjo, gospodarstvo in ostale porabnike na 0,4 KV mreži, Železarna ima svoj sistem). Zato so zahtevali največjo disciplino pri priključevanju ter povezavo odgovornih v OZD z distribucijo.

Govora je bilo tudi o skrbi za obratovalno sposobnost samostojnih agregatov, ki jih imajo v delovnih organizacijah in ki v primerih krize lahko bistveno pomagajo pri vzdrževanju konice, o možnosti zmanjševanja konic z vgradnjo »koremaksov«, kar so uspešno uvedli v Verigi Lesce. Zavzemali so se za energetsko inšpekcijo in druge službe, ki že delujejo v nekaterih delovnih organizacijah. (Železarna je v tem pogledu dobro organizirana, poleg TOZD Energetika ima še poseben oddelek energetsko gospodarstvo.)

Rečeno je bilo, da bi morali imeti izdelano tudi energetsko bilanco za Gorenjsko, kar bi služilo za boljše

načrtovanje in trajno pridobivanje energetskih medijev — predvsem premoga — s povezovanjem, prav tako s priključevanjem novih potrošnikov električne energije in plina. Podprli so dohodkovni princip v elektrogospodarstvu na osnovi prodane KWh.

Energetiki nakazujejo finančne težave, med drugim tudi izgubo pri nuklearni Krško. Predlagajo povečanje cene električne energije. Večkrat je poudarjeno, da veliki potrošniki dobivajo cenejšo energijo, niso pa pokazani izračuni, ki jih kot prednost dajejo veliki porabniki. Ne glede na to je pričakovati, da bo energija še dražja.

Zaradi tega je skrb za racionalno porabo vseh vrst energije nujno potrebna. Pravimo, da je najdražja tista, ki je ni na razpolago, da proizvodnja stoji. Veliko se pridobi z racionalno porabo, tako pri razpoložljivosti kot pri zmanjšanju stroškov proizvodnje. Posebno je to za znano v železarnstvu, ki je velik

potrošnik energije. Tudi letošnja kolikor toliko dobra oskrbljenost z energijo v Železarni je rezultat skrbi za energijo, čeprav je bila Železarna večkrat na spodnji meji rezerv. Veliko je pomagalo to, da je precejšen del porabe priključen na zemeljski plin in je bil zamenjan kritičen butan propan in mazut. Zmanjšane so porabe električne energije z gradnjo kompenzacijske energije, obratovanje sinhronskega generatorja na Javorniku, obratovanje vodnih elektrarn znotraj Železarne.

Prav gotovo pa niso izkoriščene vse možnosti. Naše specifične porabe so še vedno prevelike. V vseh TOZD so izdelani programi za zmanjšano porabo energije. Potrebno jih je vzeti iz predalov in jih spraviti v življenje. Izkoriščanje tistih možnosti, ki brez investicij znižajo stroške, se najbolj izplača, med njimi je tudi zmanjšanje izgubljene energije in izkoriščanje odpadne energije. N. S.

VEČINA PROIZVODNIH TOZD DELALA TUDI NA PROSTO SOBOTO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za preteklo soboto smo uspeli zbrati le nekaj podatkov, ki potrjujejo prizadevanja naših železarjev, da bi izboljšale letošnje delovne rezultate in dosledno izpolnili svoje izvozne obveznosti ter slovenski in jugoslovanski predelovalni industriji dali čim več polizdelkov. Tako so, na primer, v TOZD Hladna valjarna Bela v soboto izvaljali čez 77 ton, v TOZD Žičarna okrog 30 ton, v TOZD Elektrode so naredili čez 31 ton izdelkov, v TOZD Želbljarna čez 14 ton, v TOZD Valjarna bluming štel so na liniji rezanja štelka razrezali skoraj 275 ton, v TOZD Jeklovlek pa so predelovali slabše kvalitete iz zaloga. To je le nekaj rezultatov, ki se tudi zelo pozitivno izražajo v uresničevanju družbenega

plana za december, prav gotovo pa je to tudi pomemben prispevek k stabilizacijskim prizadevanjem delavcev v temeljnih organizacijah naše železarne.

Vse to pa tudi vliva zaupanje v pripravljenost in sposobnost naših delavcev, da naredijo čim več, seveda ob danih pogojih, dobri organizaciji dela in s pogojem, da se v ta prizadevanja vključijo vsi delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti naše železarne, kar pa žal v praksi ni vedno tako. Še se srečujemo z nekaterimi delavci, ki očitno živijo od dela drugih, pridnih delavcev, kar pa bi morali začeti zelo odgovorno selekcionirati z delitvijo osebnih dohodkov in premij, ki so že močno uveljavljene v temeljnih organizacijah združenega dela.

SKLEPI PROGRAMSKE KONFERENCE SINDIKATA ŽELEZARNE

Na zadnji programski konferenci zveze sindikatov Železarne so obravnavali vprašanja oskrbljenosti Železarne s surovinami in reprodukcijske naloge. Na osnovi razprave je posebna komisija izoblikovala naslednje sklepe:

1. Konferenca sprejema poročilo o izvrševanju in realizaciji sklepov volilne konference, ki je bila dne 8. aprila 1982 in zadoljuje izvršni odbor konference, da še naprej skrbi za realizacijo in uveljavitev sklepov, ki se niso izvršili.

2. Glede na pomanjkanje raznih re-promaterialov, rezervnih delov in energije ter gospodarskega stanja zahtevamo polno angažiranost vseh poslovnih organov in strokovnih služb, da pripravijo program ukrepov za izboljšanje stanja.

Od vseh družbenopolitičnih organizacij zahtevamo, da s svojo

aktivnostjo, pravočasnim in celovitim obveščanjem spodbujamo interes in uresničimo zahteve za konkretne varčevalne ukrepe ter za izboljšanje tehnološke in delovne discipline.

3. Konferenca sprejema informacijo o poteku del pri pripravi projekta jeklarne 2, kakor tudi o drugih naložbah v Železarni.

Od poslovnega odbora Železarne in drugih odgovornih, ki delajo na področju investicij, zahtevamo, da posredujejo konkretnejše odgovore glede začetka izgradnje jeklarne. V sindikatu menimo, da se stvari okrog jeklarne prepočasno rešujejo glede na inflacijo in probleme finančne konstrukcije ter zbiranja sredstev.

4. Pospešiti je potrebno delo na realizaciji projekta »Nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov v železarni Jesenice«, ki zaostaja na načrtovanih roki (izdelava katalogov del in opravil in nekaterih drugih samoupravnih splošnih aktov). Posebej velja izpostaviti področje svobodne menjave dela in samoupravne organiziranosti. Delavcem, ki so zadolženi za konkretne naloge iz tega projekta, je treba omogočiti normalne pogoje in jih razbremeniti opravljanja rednih delovnih nalog.

5. Konferenca podpira vse pričetke akcije in zastavljene naloge od izpolnjevanja planskih obvez do domačega in tujega tržišča, večje finalizacije rentabilnejših in kvalitetnih izdelkov, izboljšanja tehnološke in delovne discipline, predvsem pa na uporabi za smotno izkoriščanje delovnega časa in naprav.

Komisija za sklepe

F. B.

SLAVKO JUSTIN je izumski vodja proizvodnje v TOZD Valjarna žice. V Železarni dela že več kot 20 let, vedno v tej temeljni organizaciji. Opravljal je vrsto del: od nakladalca žice do del in nalog, ki jih opravlja sedaj. Medtem se je namreč stalno izpopolnjeval in izobraževal. Kot kaže je srednje tehnično metalurško šolo in se vpisal na ekonomsko fakulteto. Z delom, ki ga opravlja, je zelo zadovoljen, pa tudi z okoljem, ki ga obdaja, saj se, kot pravi, s sodelavci razumejo in si vedno pomagajo med seboj.

Slavko je do sedaj kot avtor ali so-avtor prijavil štiri inovacije. Prvo, nov način pritrditve vlečnih koluti, je s sodelavcem prijavil leta 1976. S to spremembo sta preprečila odmik vlečnih koluti z osi, s tem pa tudi nastajanje površinskih napak na železnih žicah.

Drugo inovacijo, odvodna valjarna dleta, je izvedel na Jumping valjarnem ogrođju. To progo so leta 1977 kupili na Švedskem. Izkazalo se je, da žarilna peč ne more enakomerno segreti blumov. Zaradi tega je na Jumping progi prihajalo do krivljenja valjancev. Slavko je problem rešil tako, da je železno dletom dodal še zgornjo in tako preprečil prekomerno krivljenje valjancev. Ta inovacija je bila v tistem času nujna, če so hoteli Jumping valjavsko ogrođje vključiti v proces proizvodnje.

Pri spremembi vodil na valjčnih dovodkah sta s sodelavcem dosegla, da se lahko drage uvožene dovodke s Švedske po ponovnem brušenju spet uporabijo in ne gredo več v izmet kot doslej.

Četrta njegova inovacija je sprememba kalibracije na vlečnih kolutih. Na vlečnih kolutih gonilnih aparatov pred navijalci tretje žile je originalna izvedba predvidevala posebne kolute za vsaki dve dimenziji, ki pa jih je pri spremembi dimenzije bilo treba zamenjati. S spremembo kalibracije na teh kolutih je dosegel, da je za ves dimenzijski asortiment na tretji žili od 15 do 32 mm premara dovolj ena garnitura koluti, ki jo menjajo le zaradi iztrošenosti kalibra.

Inovacijska komisija v njihovi temeljni organizaciji je po njegovih besedah zelo aktivna. Meni, da je naloga komisije predvsem ocenjevanje inovacijskega predloga in pomoč pri izračunu prihranka, zlasti pa pomoč pri reševanju raznih sporov zaradi višine nagrade in avtorstva. »Sam sistem ocenjevanja predlogov in nagrajevanja avtorjev ni dodelan, zato tudi dopušča možnost nekaterim, da izsilijo nagrado, ki je nekdo drug, nevesč raznih administrativnih opravil, ne bi dobil. Te pomanjkljivosti bo potrebno odpraviti in celotni sistem ocenjevanja in nagrajevanja izpopolniti. Še posebej so zapleti okrog nagrad problematični za delavce iz neposredne proizvodnje, ker dostikrat nimajo izobrazbe ali spretnosti, da bi svojo idejo predstavili, narisali in izračunali prihranke. Zato se raje odpovedo inovatorstvu. To je tudi eden od vzrokov, da inovacijska dejavnost v Železarni ni zaživelata tako, kot bi lahko. Delavcem bi pri uveljavljanju njihovega avtorstva

morali pomagati, vodilni v temeljni organizaciji.«

Druga naloga inovacijske komisije je usmerjanje inovatorjev na tista področja v proizvodnji, kjer je njihova dejavnost najbolj potrebna. V njihovi temeljni organizaciji je nekaj takih večjih problemov, ki jih bodo morali rešiti sami. Eden od teh je robotost koncev žice, tako da okoli 20 m te žice na vsaki strani odsekajo, razsekajo na kose in dajo v ponovno predelavo. Če bi te konce predelali v betonsko železo in razrezali na šestmeterske palice, ki jih v gradbeništvu potrebujejo, bi dosegli velike prihranke. Treba je najti najbolj optimalno rešitev. To pa bo, po njegovih besedah, en sam človek težko dosegel. Prav zato pri inovacijski dejavnosti vedno zagovarja skupinsko delo.

Potrebno bo tudi dodelati kalibracijo vmesne proge 320 za valjanje žice premera 15 do 32 mm za potrebe jeklovleka. Pri valjanju določenih dimenzij nastanejo velike težave predvsem zaradi valjanja v vmesni progi. S spremembo kalibracije bi morali doseči najustreznejše odvzeme, zlasti pri večjih premerih, tako da bi dobili kvalitetnejši končni izdelek. Določiti tiste odvzeme, ki so v določenih primerih najbolj primerni, je izredno težko, tako delo zahteva veliko strokovnost in prakso, pri nas pa se čuti pomanjkanje kadra, ki bi se s tem ukvarjal.

Prav tako ni rešen problem valjavske armature na končni progi za valjanje nerjavnih jekel. Zaradi tega problema se povezujejo z RO ter skušajo skupaj z njimi poiskati rešitve, ki bi omogočile valjanje teh jekel, zlasti ker so na trgu zelo iskana, pa tudi ekonomičnost izdelave je glede na prodajno ceno veliko večja kot pri valjanju navadnih jekel, ki na trgu nimajo prave cene.

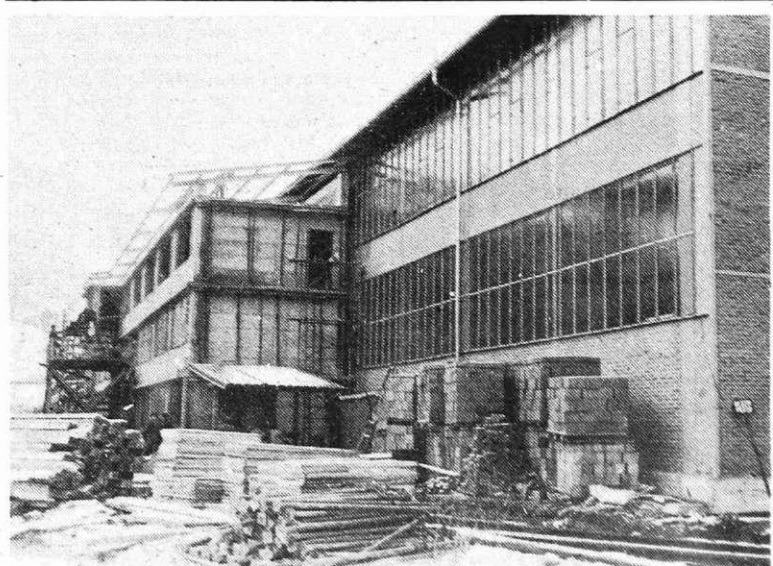
Pri valjanju žice za patentiranje bo treba spremeniti postopek ohlajevanja. Takoj po končanem valjanju je treba to žico začeti hitro ohlajati, medtem ko se nekatere druge kvalitete morajo ohlajati čim počasneje. Tega s sedanjo konstrukcijo valjarne ne morejo doseči.

»Vsaka inovacija, posebno če ni do kraja dodelana, prinaša očitke avtorju, da je sprožil probleme, ki jih prej ni bilo. Ob tem se vsak avtor sooča tudi z zavistjo sodelavcev. Pri nas imamo veliko večje število inovacij neprijavljenih kot tistih, ki jih prijavljamo. Mnogokrat je za to vzrok v tem, da ni začetne ostre meje med delovno dolžnostjo in inovatorstvom.« Novi del proge tretje žile je, na primer, dajal možnost samo okroglega valjanja. Sami so konstruirali in predelali valjavsko armaturo in kalibracijo za šest različnih dimenzij šest oglatih profilov, medtem ko valjanje sedme dimenzije šele uvajajo. Pri tem ni nihče uveljavljal avtorstva.

Predelali so tudi celotni transport svitkov po tehnološki plati.

Vodenje valjanca s proge 320 na progo 450 so spremenili tako, da so predelali celotno krožno vodilo. S tem so odpravili težave pri vstopanju kvadratnega profila v prvi kaliber proge 450 ovalne oblike. Tudi v tem primeru niso vložili inovacijskega predloga.

»Zadovoljstvo avtorja nad tem, da je storil nekaj koristnega, kar dobro deluje, ne more skaličiti niti zavist in očitki nekaterih sodelavcev, da gre pri inovatorski dejavnosti le za denar,« je povedal Slavko na koncu najinega pogovora.

Zunanost novega prizidka valjarne debele pločevine (Foto S. Kokalj)

IZVRŠI SVOJO SAMOUPRAVNO PRAVICO IN DOLŽNOST

DANES POTEKA REFERENDUM v vseh TOZD in delovnih skupnostih naše Železarne. Glasujemo o predlogu samoupravnega sporazuma o urejanju stanovanjskih zadev. Glasovalna mesta bodo odprta do 17. ure na običajnih mestih.

Volilna komisija Železarne Jesenice

NADOMESTITEV MAZUTA Z ZEMELJSKIM PLINOM ZA PARNI KOTEL 4

V kotlu štiri izgorevata mazut in plavžni plin. Poraba mazuta je preko 1000 ton na mesec, plavžni plin pa je bolj nestalno gorivo in je na razpolago le kot višek, ki ga kaverji ne porabijo.

Zaradi znane situacije s tekočimi naftnimi derivati je bilo potrebno omogočiti na kotlu 4 tudi kurjenje z zemeljskim plinom, ki naj bi nadomestil okrog 70 do 100 % mazuta. Zemeljskega plina sicer pozimi ne bo na razpolago v neomejenih količinah, vendar bo kljub temu znatno razbremenjena občasno zelo kritična oskrba z mazutom.

Za predelavo na kurjenje z zemeljskim plinom je bil zadolžen sektor novogradenj — operativna. Dela

so praktično zaključena in prvi poizkusi so dali zadovoljive rezultate. V naslednjih dneh bo toplotna energija skupaj z energetskim gospodarstvom skušala določiti najugodnejši režim kurjenja, nato pa bo možno preiti na poizkusno obratovanje.

Omeniti je treba, da je od vgrajene opreme le del uvožene in da so gorilnike izdelali delavci v TOZD Strojne delavnice po načrtih energetskega gospodarstva.

Montažna in instalacijska dela so izvedli delavci HIDROMONTAŽE ter ELIMA.

UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA UČINKOVITEJŠO INTENZIVNO DEJAVNOST V ZDRUŽENEM DELU V OBČINI

(Nadaljevanje s 1. strani)

funkcijo. Predlagamo, da v vseh gospodarskih načrtih temeljnih in delovnih organizacij dobi inventivna dejavnost konkretno mesto tako v tehničnem delu plana kot v strokovnem in dohodkovnem delu. Tako naravnost gospodarskih načrtov za leto 1983 bi moral vzpodbuditi izvršni svet Skupščine občine Jesenice

2. PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE STANJA

— V temeljni organizaciji žičarna so organizirali zbiranje idej. Metoda je preizkušena. Predlaga se, da se kot obvezna uvede v vseh delih Železarne in kot uspešen model ponudi tudi drugim delovnim organizacijam v občini.

— Pri podpori, ki jo je pri nas deležna inovacijska dejavnost, je

treba posebej ohranjati kvaliteto inovacije. Strokovne službe se morajo do kvasi inovacij odločneje opredeliti, s čimer bomo preprečili mnoge osebne konflikte. Nekorektna javna obravnava spornih inovacij ne deluje v prid pospeševanja inovacijske aktivnosti.

— Sprejeto je stališče, da novi projekti ne bi smeli biti domena ozkega kroga strokovnih ljudi ali institucij. Predlagamo, da se v javnem postopku omogoči organizirano sodelovanje širšega kroga ljudi, ki bi v projekt vnesli svoje ideje, pogled in izkušnje.

— Konkretna inovacijska aktivnost slehernega delavca, ki se poleg inventivne dejavnosti odraža tudi v kvalitetnem in zavzetem strokovnem ocenjevanju, se mora upoštevati pri kadrovanju na strokovno zahtevnejše in odgovornejše delovne naloge. Takšen pristop bi moral postati pomembno načelo kadrovske politike.

— Delavci, ki so dolžni ali dolžni za ocenjevanje ekonomske in tehnične kvalitete inovacije, za ocenjevanje niso dobro motivirani. Delavci, ki dajejo strokovno oceno, bi morali biti seznanjeni z oceno drugih in kasneje informirani o usodi inovacijskega predloga. Rezultati dela, doseženi z uvedbo racionalizacije, so za ocenjevalca motivacijsko zelo pomembni. Upravičeno se računa, da se bo povečala odgovornost za strokovno ocenjevanje.

— Zveza inženirjev in tehnikov in DIATI skupaj bi lahko prevzela funkcijo strokovnega in moralnega arbitra v vseh primerih, kjer so ocene povsem nasprotni ali je inovacijski predlog iz drugih razlogov sporen. Tak način dela naj bi ŽIT predvidela tudi s programom dela za leto 1983.

— Ugotovljeno je, da po izplačilu pripadajoče nagrade zavzetost za inovacijo, za uporabo v proizvodnji in za doseganje predvidenih rezultatov hitro upade. Mnoge inovacije se v praksi potrdijo le toliko, kolikor je potrebno za pridobitev priznanja. Predlagamo, da se s strani službe uvede sistematično spremljanje trajnosti in uporabnosti inovacijskih predlogov.

Kvartalno ugotavljanje inovacijskega dohodka po posameznih inovacijah je eden od možnih načinov. Ker je obravnava kvartalnih poslovnih rezultatov javna, je lahko tako ugotavljanje zelo uspešno.

— Med konkretnimi ukrepi se predlaga, da poslovodni odbor Železarne ukrene, da se v vseh delih Železarne začne odgovorno izvajati sklep in navodilo o internem in eksternem razpisovanju organizacijsko tehničnih problemov. Obvezno izvajanje tega navodila izhaja iz odgovornosti vodij temeljnih organizacij, ki so dolžni, da ugotovijo tehnične in druge probleme v temeljni organizaciji ter zanje zagotovijo potreben popis.

— V celotni razpravi je bila poudarjena odločilna vloga poslovodnih in drugih odgovornih delavcev na področju inventivne dejavnosti. Odgovornost spremlja celoten proces od ugotovitve problema, oblikovanja predvidenih ciljev, strokovne ocene predloženih predlogov do organiziranja dela in tehnoloških postopkov po novih predlogih. Posebej se poudarja, da so za dokončno oceno predloga, ki je obenem tudi odločitev o izvedbi, odgovorni poslovodni delavci.

— V delovnih organizacijah, ki so organizacijsko ustrezno razvite, bi morale biti ocene strokovnih služb obvezne, npr.: služba za varstvo pri delu za varnost, energetska gospodarstvo za inovacije, ki racionalizirajo porabo energije, raziskovalni oddelki za vse inovacije tehnoloških postopkov, tehnične službe za vse izboljšave na ognjevarni obzidi in podobno druge strokovne službe, kadar gre za ekonomske, organizacijske in podobne izboljšave.

— Društvo DIATI ocenjuje, da je metoda delovnih ciljev zelo uspešna oblika za doseganje predvidenih rezultatov dela. Predlaga, da se na področju inovacijskega dela dosledno dela po metodi delovnih ciljev, kar bo skrajšalo pot od ideje do realizacije in zaradi osebnih zadovoljitev povečalo odgovornost za izvedbo.

— Sprejet je predlog, da se ta ocena in smernice za delo s podporo izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice posredujejo vsem delovnim organizacijam v občini. Zveza inženirjev in tehnikov in DIATI pa se zavezuje, da bosta ob poslovnem poročilu za prvo polletje leta 1983 ugotovila, v kolikšni meri so delovne organizacije naravnale svoje delo po teh smernicah in kakšni so ekonomski rezultati inovacijske aktivnosti.

Miroslav Noč

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE

OD 27. DECEMBRA DO VKLJUČNO 2. JANUARJA

27. decembra, JANEZ POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Hrušica št. 12;
28. decembra, JOŽE KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje št. 112;
29. decembra, SAŠO KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, št. tel. 81-413;
30. decembra, BERTI BRUN, vodja TOZD Jeklovlek, Jesenice, Cesta revolucije 1 a, št. tel. 82-798;
31. decembra, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21 (pri Butinar), št. tel. 88-771;
1. januarja, LEON MESARIČ, vodja TOZD Žebljarna, Jesenice, Titova 3, št. tel. 81-216;
2. januarja, BOŽO BARTELJ, član PO, Jesenice, Titova 3 a, št. tel. 81-453.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovodnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM	DNEVNI	NOČNI
PONEDELJEK – 27. 12.	JOŽE HRIBAR	FRANC CERKOVNIK
TOREK – 28. 12.	BRANE CEPIČ	FRANC ARNEŽ
SREDA – 29. 12.	VINKO ROTAR	BOGOMIR SVETINA
ČETRTEK – 30. 12.	IVAN KODRIČ	ANTON KAVČIČ
PETEK – 31. 12.	BERTI KRAPEŽ	JANEZ FALETIČ
SOBOTA – 1. 1.	MARJAN TRONTELJ	JANEZ KOVAČ
NEDELJA – 2. 1.	ALOJZ VARL	STANE ERZEN

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 27. do 31. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.
DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može-Kovačič.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Branimir Čeh in III. obratna ambulanta – dr. Branimir Čeh.

ZOBNE AMBULANTE

DOPOLDNE: III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar.

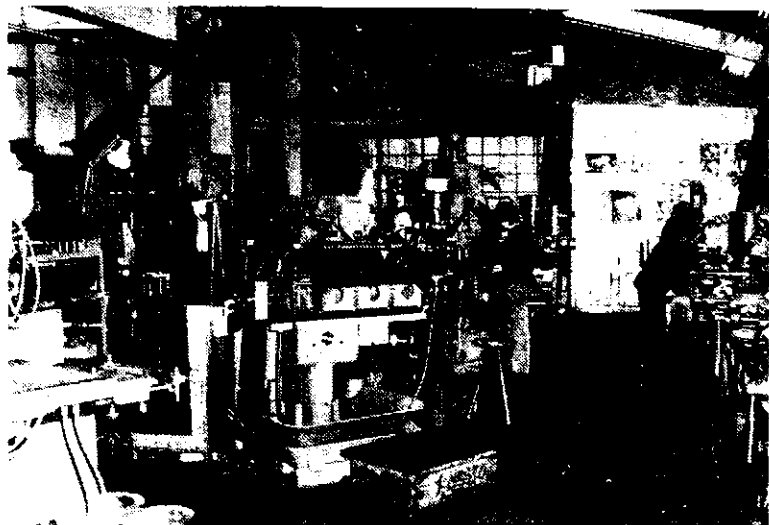
LETNI DOPUSTI ŠE PO VELJAVNEM PRAVILNIKU

S spremembo zakona o delovnih razmerjih so se pojavila nekatera vprašanja. Utegnila bi nastati zmeda glede izrabe letošnjega dopusta, zato dajemo naslednje obvestilo:

— za letošnje leto še veljajo določila »starega« pravilnika o delovnih razmerjih, tudi tista, ki se nanašajo na izrabo letnega dopusta. To pomeni, da mora delavec izrabiti letni dopust do konca leta, v naslednjem koledarskem letu pa le, če nastopi dopust ob koncu leta in ga neprekinjeno nadaljuje v naslednjem koledarskem letu.

— novela zakona daje možnosti, da v pravilniku o delovnih razmerjih določimo primere, ko ima delavec pravico izrabiti del letnega dopusta nad 12 delovnih dni najkasneje do konca februarja naslednjega koledarskega leta. To pomeni, da bomo morali v pravilniku naštet primere, če bomo hoteli dopust koristiti v naslednjem letu. Če tega ne bomo napisali, bomo dopust lahko koristili le v tekočem koledarskem letu.

KADROVSKI SEKTOR

V orodjarni (Foto S. Kokalj)

PRISPEVEK K STABILIZACIJI

26. oktobra letos so v železarni Štore dobili prvo tekoče železo iz induksijske lončene peči domače izdelave.

Pred leti (1978) so se tehnologi v livarni valjev odločili za centrifugalno vlivanje kolotov do premera 400 do 600 mm. Tedanji talilni agregati so imeli prevelike zmogljivosti glede na količino taline, ki naj bi se uporabljala na centrifugalnih strojih. Tehnologi livarne I so zahtevali nakup novega pečnega agregata z zmogljivostjo 2–4 tone tekočega železa (pregrevanje). Ker v Jugoslaviji ni bilo nobenega izdelovalca induksijskih peči, bi morali štorski železarji to peč uvoziti. Toda nekaj električarjev je zaupalo v svoje znanje in sposobnosti. Proučili so možnost izdelave take peči doma in zmogljivosti domače industrije (Iskra, Energoinvest, IMP, Sevojno).

V okviru DITA se je zbrala skupina projektantov in konstruktorjev peči. Kot osnovo za izračun in dimenzioniranje posameznih elementov so uporabili podatke iz literature in praktične izkušnje, pridobljene pri rekonstrukciji oziroma povečanju moči induksijskih peči v livarni II. Projektiranje je trajalo osem mesecev, ker so morali sproti preverjati, kakšne elemente izbrati in sestaviti v specifikacijo opreme, da ne bo težav pri nabavi posameznih elementov (vodno hlajeni kabli, releji za simetriranje itd.).

Na podlagi izdelanih projektov so naročili opremo peči. Talilnik – bistveni element induksijske peči, so izdelali kar v domači železarni v TOZD Vzdrževanje. Električni postroj so v celoti izdelali v TOZD IMP Slovenske Konjice. Delavci – konstruktorji tega podjetja so pokazali veliko volje za realizacijo projekta in so prispevali marsikatero podrobnost pri izdelavi konstrukcije postroja.

PRIHODNI TEDEN SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Prihodnji četrtek, 30. decembra, bo 15. oziroma zadnja seja delavskega sveta Železarne v tem letu. Delegatom je predložen naslednji dnevni red:

- gospodarski načrt Železarne za leto 1983,
- podelitev Pantzove nagrade in nagrade Novator leta,
- razna imenovanja,
- samoupravna aktivnost v decembru in ugotovitveni sklepi,
- proglasitev javne razprave o nekaterih samoupravnih dokumentih (pravilnik o delovnih razmerjih, pravilnik o disciplinski in odškodninski odgovornosti, pravilnik o varstvu pri delu),
- govor predsednika poslovodnega odbora Železarne Borisa Berganta ob zaključku leta.

Karakteristike peči: tip peči ILP 4/500, zmogljivost 4 tone sive litine, moč 500 kW, primarna napetost 500 V, poraba energije 620 kWh/t, učinek peči – taljenje 680 kg/h, pregrevanje 5700 kg/h za 150 stopinj Celzija.

Te vrednosti so bile podane v izračunu, dejanske vrednosti pa bodo izmerili v času rednega obratovanja peči. Zato si projektanti želijo, da bi začela livarna peč čimprej uporabljati v proizvodnji, da bi lahko preverili izračunane podatke s podatki, dobljenimi v proizvodnji.

Pri pripravljanju peči za obratovanje so imeli velike težave s hladno vodo. Črpalni agregati nad rezervoarji hladilne vode nikakor niso dali projektirane količine vode niti zahtevanega pritiska. Po večmesečnem iskanju so vzrok le našli in odstranili. Predvidevajo, da se bodo v času rednega obratovanja še pojavljale pomanjkljivosti, ki pa jih bodo v čim krajšem času odpravili.

ŠTORSKI ŽELEZAR

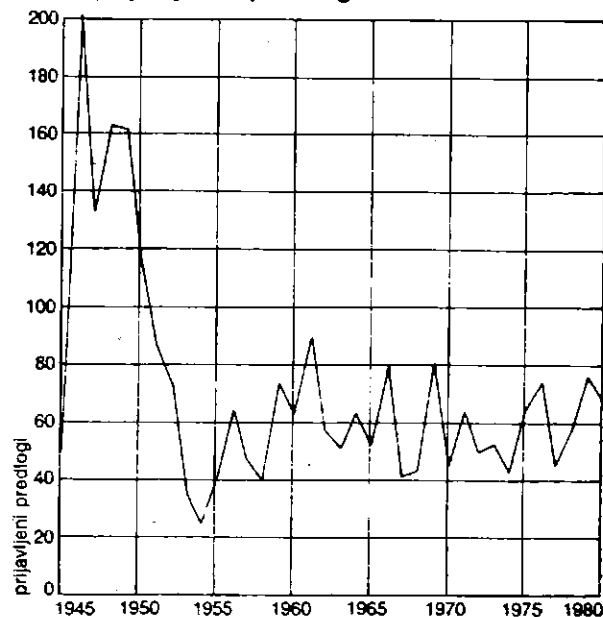
Novica, da so v štorski železarni izdelali induksijsko peč, je bila z velikim zanimanjem sprejeta po vsej Jugoslaviji. Pojavila se je že interesenti za induksijske lončene kanalske peči (Sever Subotica, FOB Beograd, PIK Bjelasnica – Bijelo polje, Gostol itd.). Zato bi bilo potrebno proučiti izdelavo teh agregatov in jih ponuditi domačemu tržišču. Do sedaj so se ti agregati v celoti uvažali iz zahodne Evrope in Sovjetske zveze. Primer iz štorske železarne pa kaže, da znamo take agregate izdelati tudi doma. Potrebno je le nekaj navdušenja in tveganja.

Domača industrija se zelo zanima za izdelavo posameznih komponent induksijskih peči: Energoinvest Črnuče za transformatorje in dušilke, Iskra Semič za kondenzatorje in releje, Valjaonica bakra Sevojno za tuljave, PP Trstenik za izdelavo hidravličnih naprav, IMP Slovenske Konjice za električni postroj in montažo. V tem okviru je najpomembnejše sodelovanje strokovnjakov Železarne Štore s temi interesenti pri projektiranju, izdelavi, vzdrževanju in obratovanju pečnih agregatov.

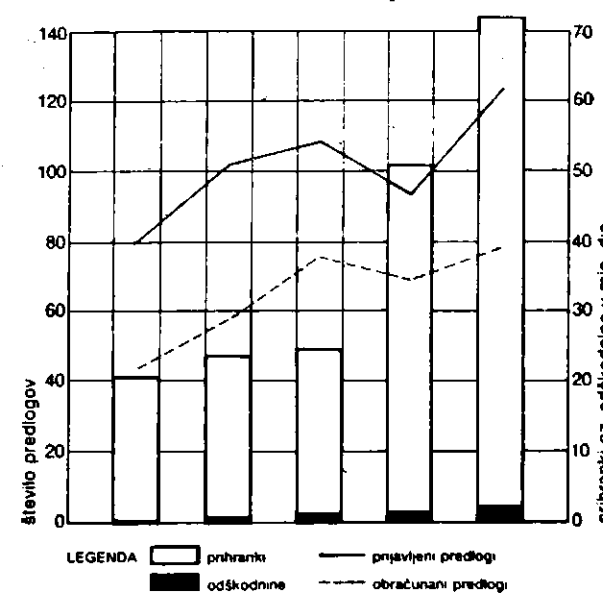
V sodelovanju z Inženiringom Bled so podpisali pogodbo za dobavo kanalske peči za livarno BELT iz Črnomlja. Kanalska peč ima skupno zmogljivost 16 ton, koristno pa 11 ton. Peč naj bi bila dobavljena do konca prvega polletja 1983. Po uspešni realizaciji tega projekta bi lahko skupaj z Inženiringom Bled postali pomembni, če ne edini, proizvajalec induksijskih peči za potrebe livarn v Jugoslaviji.

(Povzeto po članku Franceta Nosana iz 22. št. Štorskega železarja v novembru 1982)

Število prijavljenih predlogov v letih 1945–1980

Rezultati množične inventivne dejavnosti v letih 1977–81

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Jeklovlek

16. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri DS TOZD Jeklovlek je imel 9. decembra 16. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Anton Noč.

Odbor je pregledal sklepe 15. redne seje in ugotovil, da so izvršeni, razen nekaterih, ki so dolgoročnejskega značaja. V zvezi s sklepom 1. 4. je ugotovil, da je strokovna komisija v TOZD Jeklovlek izdelala opis za delovne naloge in opravila »administratorske«, ki ga je v sodelovanju z analitikom dela Francijem Črvom treba pregledati in dokončno izdelati.

Odbor je obravnaval samoupravni sporazum o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja v občini za leto 1983, ki ga je razložil kadrovik Oto Pestotnik in ga sprejel brez pripomb. Delavskemu svetu so ga predložili v potrditev. Za podpisnika sporazuma so imenovali predsednika odbora. Nadalje je kadrovik informiral odbor, da je ustavno sodišče razveljavilo določila dveh členov pravilnika o delovnih razmerjih. Te popravke bodo obravnavali na zborih delavcev oziroma sestankih samoupravnih delovnih skupin.

Odbor je obravnaval razporeditev petih novosprejetih delavcev, potrdil pa je tudi prestop sodelavca v TOZD Elektrode s 1. decembrom.

Po obravnavi dveh prošelj sodelavcev za sporazumno prekinitev delovnega razmerja je sprejel sklep, da jima delovno razmerje poteče s 15. decembrom, če poravnata vse obveznosti do Železarn.

V zvezi s prošnjama za sklenitev delovnega razmerja Vasje Ljuta in Fanike Župan je odbor sprejel sklep, da ju razporedi za določen čas za dobo šestih mesecev s tem, da opravita testiranje za opravljanje del iskrilke.

Odbor je obravnaval prošnjo sodelavke, ki prosi za pospešeno rešitev njene prošnje glede na zaključeno vrsto upravno šolo ali pa da se poišče ustrezna zaposlitev v Železarni z izobrazbo srednje tehnične šole-metalurški tehniki.

Na prošnjo Smučarskega društva Rateče — Planica so odobrili enodnevno izredno plačano odsot-

nost sodelavcu za sodelovanje pri tehnični izvedbi republiškega tekaškega tekmovanja za Rožičev memorial.

En dan neplačnega dopusta so odobrili tudi sodelavcu zaradi nujnega odhoda v Beograd.

Naknadno in zaradi izjemnega primera so odobrili prošnjo za dva dni neplačnega dopusta sodelavcu zaradi regrutacije v Sarajevu. Zavrnili pa so prošnjo sodelavca za pet

dni neplačnega dopusta zaradi polaganja izpitov iz varjenja, ker v temeljni organizaciji ni potrebe po varilcih.

Odbor je informativno obravnaval prošnjo sodelavke zaradi zamenjave dneve in ugotovil, da ni pristojen, da bi reševal vprašanja otroškega varstva, pa tudi veliko takih primerov bi motilo proizvodnjo in razpored dela.

Po obravnavi odsotnosti z dela v mesecu oktobru in novembru so ugotovili, da se giblje na popreču Železarn.

Odbor je sprejel sklep, da se analiza bolezenske odsotnosti po delovnih mestih obravnava z letnim poslovnim poročilom.

T. E.

TOZD Hladna valjarna Bela

SEJA KOMITEJA ZA LO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

Komite za LO in družbeno samozaščito v TOZD Hladna valjarna Bela je na svoji seji obravnaval problematiko prilaščanja družbenih sredstev na področju Bele in s tem tudi v TOZD Hladna valjarna Bela. Seje so se udeležili tudi predstavniki postaje milice Jesenice, vodja splošne varnostne službe Železarn, predsednik odbora za LO in družbeno samozaščito pri delavskem svetu Železarn, s strani TOZD pa še predsednik samoupravne delavske kontrole in delovodja žarilnice.

Po konkretni razpravi je komite sprejel več sklepov, ki morajo prispevati k izboljšanju stanja. Dejstvo, da so se v glavnem vsi primeri kaznivih dejanj zgodili v prostih sobotah in nedeljah, ko oddelki HVB, razen žarilnice, ne obratujejo, kaže, da je problem treba obravnavati kompleksno za vse območje Bele. V skladu s tem je komite sprejel sklep, naj to problematiko obravnavajo tudi vsi komiteji v TOZD na področju Bele.

Precej časa je komite posvetil vprašanju neupravičenega sprehajanja delavcev drugih TOZD v delovnih prostorih TOZD HVB. Komite je mnenja, da je to treba obravnavati kot hujšo kršitev delovne dolžnosti in zadošči odgovorne, da se to vnesi v samoupravne akte. Delovodje žarilnice morajo poostri nadzor nad celotnim kompleksom HVB in vse stisljive osebe tudi prijaviti dežurnemu Železarn. Vsi delavci, še posebno pa neposredni vodje dela, morajo skrbeti, da

bo vse orodje pospravljeno v skladu z internimi predpisi.

Komite je zadalil tudi samoupravno delavsko kontrolo, da razpravlja o teh pojavih, prav tako pa se morajo odgovorni vključiti v reševanje te problematike tudi v družbenopolitičnih organizacijah TOZD, predvsem v osnovni organizaciji zveze komunistov.

O tej problematiki, kot tudi o tehnološki in delovni disciplini morajo spregovoriti tudi delavci v SDS. Kritično in samokritično je treba obravnavati tehnološko in delovno disciplino. Delovodje morajo delavce stalno opozarjati na nepravilnosti, vse primere kršitev pa naj na sestankih tudi poimenuje obravnavajo.

N. K.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

V profilarni (Foto S. Kokalj)

TOZD Žičarna

19. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Na začetku 19. redne seje odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Žičarna, ki je bila v petek, 26. novembra, so bili člani seznanjeni, da ni bil napisan sklep, da se za delavke invalidke III. kategorije TOZD Žičarna išče delo v okviru Železarn oziroma splošne varnostne službe.

V TOZD so potrebe po štirih novih delavcih, in sicer za žičar Alma-ata — 2 delavca in žičar RF suho — 2 delavca. Na novo so razporedili delavca Aleksandra Buzetiča za adjusterja HVZ linij in Francija Jesenika kot kadrova.

Odbor je bil tudi seznanjen, da Liza Gavljak ni invalid in zato ni potrebna premostitev na drugo delo. Jože Valentinčič je invalid I. kategorije in je bil invalidsko upokojen s 1. decembrom. Jože Bokan in Franc Pogačnik sta invalida III. kategorije, lahko pa opravljata delo žičar Herborn 1. Niko Urh je invalid III. kategorije in je sposoben za opravljanje del in nalog tehtalec polproizvodov. Alojz Žvagnu je delovno razmerje prenehalo s 1. oktobrom 1982 v skladu s 195. členom pravilnika o delovnih razmerjih v TOZD Žičarna.

Člani odbora so ugodili prošnji Milana Jezdiča, da koristi dva dni rednega letnega dopusta, ki mu pripadajo po treh mesecih dela. Delavcu Vahidu Telaloviču so odobrili tri dni izredno neplačnega dopusta in pri tem upoštevali, da je priden in vesten delavec. Na prošnjo Alberta Vidica je odbor sklenil, da lahko

izkoristi pet dni izredno neplačnega dopusta za leto 1982, če predloži potrdilo, da je žena nezmožna za nego otroka. Prošnjo Hasana Bešča za premostitev na delo vrtalca vrtlice je odbor predložil v postopek invalidski komisiji.

Člani odbora so soglasno sprejeli samoupravni sporazum o usklajevanju načrtov zaposlovanja v letu 1983. Če bo potreben podpisnik, bo to predsednik odbora za delovna razmerja.

S. M.

Izvrši svojo samoupravno pravico in dolžnost
DANES POTEKA REFERENCENDUM v vseh TOZD in delovnih skupnostih naše Železarn. Glasujemo o predlogu samoupravnega sporazuma o urejanju stanovanjskih zadev. Glasovalna mesta bodo odprta do 17. ure na običajnih mestih.
Volilna komisija Železarn Jesenice

PREGLED SESTANKOV SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPIN

Iz zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin je razvidno, da so se sestajale predvsem zaradi obravnavanja zadev po programu samoupravnih aktivnosti za oktober in november. Povzeli pa bomo iz njih predvsem pripombe, ki so jih imele v zvezi z devetmesečnim poslovanjem, poslovno politiko, premijskimi pravilniki in ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 2. Strinjale so se s predlogom IO OOS glede delegata v krajevni skupnosti Sava. SDS plavž 2 v zvezi s podeljevanjem dnevnih premij meni, da bi morali tudi delavci pri peceh prejemanj 100% delež premije, ker so pri višji proizvodnji enako fizično obremenjeni kot drugi.

V TOZD LIVARNA so se sestale SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklovilarna 1 in 2. Obravnavale so devetmesečno poslovno poročilo, poslovno politiko v letu 1983, predlog nadomestil za prevoze na delo in z dela ter nove ukrepe o izvajanju delovne in tehnološke discipline. SDS jeklovilarna 1 vprašuje, kdo je kriv za tolikšne izgube v Železarni (TOZD Livarna svoje obveznosti in planske naloge izpolnjuje). Z načrtovano izgradnjo nove elektrojeklarne sicer soglašajo, vendar pa se vprašuje, kako bo z energijo. Nove ukrepe glede izboljšanja delovne in tehnološke discipline bi bilo treba po mnenju te SDS, začeti izvajati na samem vrhu. Ostale SDS k obravnavani problematiki niso imele pripomb.

SDS bluming 1 (TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL) se pod razno pritožuje, da v garderobah ni tople vode za umivanje (sestane je bil že 4. 11.).

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 1 in 2 ter odprema. Obravnavale so nekatere zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober in november. SDS proga 2400-1 med drugim ugotavlja, da dela na prosto soboto ni bilo moč organizirati. Vzroki so bili prazniki 29. novembra, ker so delavci prosti čas že planirali po svoje. Soglašala pa je, da delajo 4. decembra popoldne namesto 31. decembra, pa tudi, da dne 11. decembra popoldne delajo nadurno. SDS se pritožuje tudi zaradi slabih osebnih dohodkov v oktobru in zaradi pre nizkih osnovnih postavk. Predlagala je, da bi uvedli premije za prihranek pri valjih ter da naj bi bilo nadurno delo za vse enako organizirano (ne da eni delajo na akord, drugi pa ossem ur). Na vprašanje plačilnih grup opozarja tudi SDS proga 2400-2. Ne zdi se jim prav, da iz »2400« odhajajo delavci v pokoj tudi s četrto ali peto kategorijo, medtem ko je v nekaterih obratih šesta kategorija najnižja. Zanima jih tudi, kaj pravzaprav pomeni »nagrajevanje po delu«, če pa so osebni dohodki skoraj povsem enaki ne glede na to, ali TOZD dela z izgubo ali ostankom dohodka.

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna 1-1, 1-2, 1-3, II-1, II-2 in II-3, patentirnica 2, vtičarica ter adjustaža. Analizirale so predvsem vzroke za slabše proizvodne rezultate v oktobru ter se seznanile glede uvedbe ur za evidentiranje prisotnosti. SDS žičarna I-3 predlaga, da naj bi njihova kantina obratovala takole: popoldne od 17. ure do 18.30, ponoči pa od polnoči do 1.30. Glede proizvodnje v oktobru pa meni, da so rezultati glede na težave, s katerimi

so se soočali, še kar dobri. Treba bi bilo izboljšati kvaliteto vložka, dobiti naročila za EPP žico ter izboljšati patentiranje. SDS patentirnica 2 se pritožuje, da za patentirnico vedno primanjkuje vložka. SDS vtičarna omenja, da je vzrok za večjo porabo vhodnih vtič po vsej verjetnosti v tehnološko slabo pripravljeni žici.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. Obravnavale so premijski pravilnik. SDS profilarna 1 v zvezi z njim vprašuje, kako bo s stimulacijo v primeru, če bo delavec zaradi pomanjkanja vložka ali drugih okoliščin premeščen na delo, ki je nižje stimulirano od njegovega. Pripombe so imeli tudi k stimulaciji delovnih nalog tretjega oblikovalca oziroma adjusterja profilov na stroju Alpina. Menijo namreč, da so te delovne naloge po vrednosti povsem enake vsem ostalim, ki jih opravljajo tretji oblikovalci. Ostale SDS so pravilnik potrdile s pripombo, da naj bi v času trimesečne poskusne dobe na novo pregledali premije na delovnih nalogah v oddelku predelave (žagar, varilec, stiskalec, prebirelec). Menijo namreč, da ta dela ravno tako prispevajo svoj delež k večji produktivnosti v temeljni organizaciji. Da bi popravili finančno in »količinsko« situacijo, v kateri se nahaja Železarna, bodo eno prsto soboto v decembru delali.

Tudi SDS vodstvo TOZD, žebjarina 1, 2 in 3, orodjarna ter zavijalnica (TOZD ŽEBJARNA) so razpravljale o premijskem pravilniku. Tudi tu je bilo podanih v zvezi z njim več pripomb in predlogov. SDS vodstvo TOZD je predlagala, da naj se za pocinkovalce upošteva enak faktor participacije kot za čistilce in žebjarje (po procentu učinka). Za premijo naj se upošteva tudi proizvodno nadurno delo žebjarjev, čistilcev ter vozničar viličarja pri žebjarskih strojih. Skladiščnik in skladiščni delavec naj bi prejemala premijo v 30% deležu, ker je njuno delo vezano na proizvodnjo (prevzem in vodenje evidence, odpisovanje dobavljenih žic iz tujih virov, naročanje in vodenje skladiščne embalaže). Vsaj z 10 % deležem naj bi bili udeleženi pri premiji tudi čistilke, kalkulanti in tajnice. Novosprejetim delavcem naj bi se priznala premija, tako kot ostalim delavcem, ko bi opravili izpit iz HTV pri delu in pričeli delati v normi. Iz zapisnika SDS žebjarina 1 povzemamo predvsem tiste pripombe, ki se nekoliko razlikujejo od pripomb SDS vodstvo TOZD. Tako pravijo, na primer, naj bi dobili žebjarji »faktor participacije višji od 120% preseganja norme. Sicer pa naj bi bili žebjarji, čistilci žičnikov in pocinkovalci upravičeni do 100% premije, vozničarji viličarja, adjustaža, dninski in drugi delovodje, asistent in vodja TOZD do 70% premije, delavci na nekaterih drugih nalogah pa do 50 oz. 30% premije. Delavec zaradi družbenopolitične aktivnosti ne bi smel biti oškodovan pri premiranju. Premija naj bi se priznala delavcem tudi za sobotno (nadurno) delo. Pogoj za upravičenost do premije je, da je družbeni plan dosežen 95%. Tudi za prihranek električne energije, cinka in glede izplačila naj bi delavci, ki so upravičeni do tega, dobivali premije, in sicer v obdobju treh mesecev. SDS žebjarina 2 se ne strinja s predlogom, da bi žebjarji dobili faktor participacije višji od 120% preseganja norme. SDS žebjarina 3 in orodjarna sta imeli podobne pripombe, medtem ko se je zavijalnica v celoti strinjala s predlogom.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS montaža 1, instalacija Jesenice, kleparji in gradbenoremontna delavnica Javornik. SDS montaža 1 v zvezi s poslovnim poročilom ugotavlja, da vzdržnost obzidave na elektropečeh pada. V zvezi s tem opozarja na dejstvo, da imajo letos na enodnevni remontih na samem plašču peči veliko več dela kot prejšnja leta. To se jim dogaja tudi samo nekaj dni po glavnih (večdnevni) remontih, ko je plašč v glavnem prenovljen. Menijo, da bi se z isto opako ob skrbnejši obzidavi in ob pazljivšem delu posluževalcev peči dalo to delo v precejšnji meri odpraviti. Na enodnevni remontih imajo vedno več dela tudi s popraviljanjem ograj. To je še posebno kritično na vseh livnih

žerjavih. SDS nadalje opozarja na slabo stanje strojev in naprav v jeklarni (peči, VS, žerjavi, livni podesti). Ni jim tudi jasno, kakšna je razmejitev med njihovimi delovnimi nalogami in nalogami vzdrževalcev. Pravijo, da jih zadnje čase, predvsem od zadnje večje nesreče vzdrževalca na podestu žerjavne proge, kličejo v tovarno tudi za taka dela, ki bi jih lahko opravili vzdrževalci sami (češ, da so delavci montažnega oddelka za to bolj usposobljeni). V zvezi s tem žele dobiti sledeče pojasnilo: zakaj naj bi bili delavci montaže za to bolj usposobljeni in kje to piše? SDS kleparji za aluminijasto pločevino, ki jo imajo na zalogi in ki je bila kupljena letos, trdijo, da je neustrezne dimenzije in kvalitete. Kljub njihovim zahtevam pa niti ena pošiljka še ni bila reklamirana ali zavrnjena. Pločevine, ki bi jo rabili pri delu, pa nimajo na zalogi, oziroma jo imajo v tako majhnih količinah, da nekatera dela tudi stojijo (na primer v Livarni, ker nimajo valovite pločevine). SDS gradbenoremontna delavnica Javornik je med drugim predlagala, naj bi obvestilo o premijah za tekoči mesec dali na oglasno desko.

V TOZD VZDRŽEVANJE SDS vodstvo TOZD v zvezi s poslovnim poročilom opozarja, da se posredanje HVZ ni ustavilo, v zvezi s poslovno politiko pa jo zanima, »zakaj je večina električne opreme za brusilni stroj za slabe za jekla, no 2 uvožene, čeprav vemo, da je takšna oprema tudi pri domačih proizvajalcih? Pod isto točko tudi vprašuje, kaj je s katalogom del in opravil in z novo delitvijo osebnih dohodkov.

SDS avtomobilski prevozi (TOZD TRANSPORT) pod razno opozarja, da je treba na zavoju ceste iz valjarne 2400 odstraniti ostanke (spice) stebra žerjavne proge.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE smo prejeli zapisnik SDS prodaja, nabava 1, računovodstvo osnovnih sredstev ter računovodstvo osebnega dohodka. SDS prodaja in nabava 1 sta se seznanili s predlogom mikroorganizacije prodaje in z njim soglašali. Ostale SDS so obravnavale nekatere zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober in november. SDS računovodstvo osebnega dohodka v zvezi s poslovno politiko v letu 1983 meni, da naj bi se glede na vedno večji problem nezaposlenosti zmanjšalo število nadur in pogodbeni dela upokojevcem. Pripombo ima tudi na sistem osebnega dohodka. »Nepravilno je že to, ugotavlja SDS, da je uslužbenec v temeljni organizaciji prav tako premiran na večjo proizvodnjo, večji izvoz itd. ... uslužbenec v delovnih skupnosti pa ne, oziroma se jih nasploh smatra kot nujno zlo. Saj moramo osebne dohodke vendarle deliti po delu. To pa ne velja, če primerjamo sorodna dela v delovni skupnosti z deli v temeljni organizaciji.«

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje, oddelka za študij dela in nagrajevanje, operativna novogradnje, OID ter osnovna sredstva in materialno poslovanje. Pripombe so imele predvsem k usmeritvam poslovne politike Železarn v letu 1983. SDS oddelk za ekonomske analize je predlagala, da naj bi se iz teksta črtala predvidena 0,6% rast zaposlenosti, tako da bi veljalo le stališče, da bomo stopnjo zaposlenosti prilagajali predvidenemu obsegu proizvodnje. SDS oddelk za študij dela in nagrajevanje meni, da je še zlasti treba forsirati izvoz in to takih izdelkov, ki najbolj pokrivajo lastno ceno oziroma ustvarjajo dobiček. Ostale tri SDS, ki so se sestale skupaj, opozarjajo, da so predlagana sredstva za manjše amortizacijske zamenjave v višini 50–60 milijonov dinarjev prenizka, če bodo načrtovane samo predlagane investicije. Opozarja pa tudi, da so pri delitvi dohodka in čistega dohodka cilji za sistem delitve osebnih dohodkov premalo konkretno napisan (v mislih imajo premijske pravilnike, pri katerih gre za prerazdelitev teh sredstev med temeljnimi organizacijami).

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

V SOZD SŽ MLADI NIMAMO NOVEGA PREDSEDNIKA

V soboto, 18. decembra, so se v Ljubljani sestali mladi delegati vseh članic SOZD Slovenske železarn. Prišli so, da bi na volilno-programski konferenci izvolili novega predsednika koordinacijskega sveta ZSMS SOZD Slovenske železarn, vendar je pri tem prišlo do nepričakovane zaplete.

Za novega predsednika koordinacijskega sveta je bil predlagan Marjan Teran iz Plamena Kropa, vendar mu njegova delovna organizacija ne dovoli opravljati te funkcije, češ da je nepogrešljiv v proizvodnji.

Tako se je konferenca spremenila samo v programsko konferenco, na kateri so obravnavali poročila o delu organov koordinacijskega sveta ter programske usmeritve in finančni načrt za prihodnje leto.

Poročilo o delu koordinacijskega sveta je podal njegov predsednik Maks Kragelnik, delegati pa so imeli več pripomb nanj. Menili so, da iz poročila ni razvidno, da je ZSMS tudi politična organizacija, saj ni bila omenjena nobena akcija, ki bi predstavljala delegatsko uveljavljanje mladih na področju gospodarstva in poslovne politike. Poleg tega je poročilo preveč splošno in v njem ni videti, kaj smo naredili v preteklem obdobju. V poročilu namreč ni bilo podatkov o delu brigadirjev

in srečanj mladih z borci NOV in mladino iz drugih železarn po Jugoslaviji, čeprav so to najpomembnejše akcije, ki smo jih izvedli v okviru SOZD.

Delo koordinacijskega sveta je bilo ocenjeno premalo kritično in neživljenjsko. Zato bi morali v bodoče bolj realno razmišljati in njegove akcije usmeriti k življenjskim razmeram in interesom mladih delavcev.

Pri obravnavi programa dela za naslednje leto so predvsem Jeseničani imeli precej pripomb. Menili so, da je iz programa treba črtati razne obiske delovnih organizacij, saj to zahteva preveč denarja, povezovanje pa je možno s skupnimi akcijami. Nekatere naloge so časovno slabo planirane, zato so delegati predlagali, da priprave na tekmovanje kovinarjev in poslovnik o delu koordinacijskega sveta premaknemo na začetek prihodnjega leta. Ker se v programu dela koordinacijskega

sveta ZSMS SOZD Slovenske železarn pojavljajo naloge, za katere so odgovorne in pristojne osnovne organizacije ali občinske konference, je potrebno podrobno opredeliti, kaj je v pristojnosti osnovnih organizacij, kaj občinskih konferenc in kaj koordinacijskega sveta.

Tudi na finančni plan za leto 1983 so imeli največ pripomb Jeseničani. Tako so menili, da je za srečanje mladih iz jugoslovanskih železarn načrtovano premalo sredstev, če bo srečanje v Skopju. Predlagali so, da zmanjšamo sredstva za stalne naloge in jih porabimo za srečanje mladih iz jugoslovanskih železarn.

Na koncu se je so se dogovorili, da bo predlog poslovnika o delu koordinacijskega sveta naredila skupina iz železarn Jesenice, potem pa ga bodo obravnavali v drugih delovnih organizacijah — članicah SOZD. Glede finančnega plana so se dogovorili, da ga okvirno sprejmejo, o tem, koliko sredstev bodo namenili za neko nalogo, pa se bodo dogovarjali sproti znotraj koordinacijskega sveta.

Lilijana Kos

PISMO XI. KONGRESU ZSMJ

V soboto, 11. decembra, je bil seminar in posvet predsednikov in sekretarjev OO ZSMS, članov predsedstva OK ZSMS Jesenice in čla-

nov svetov in komisij pri OK ZSMS Jesenice. Obravnavali smo tudi priprave na XI kongres Zvez socialistične mladine Jugoslavije, ki je potekal 18. in 19. decembra v Beogradu. Bili smo enotnega mnenja, da je za nas nesprejemljiv potek priprav za zvezni kongres. Imeli smo pripombe na terminsko neusklajenost republiških kongresov in konferenc pokrajin z zveznim kongresom.

Že prej smo razpravljali o osnutku poročila o delu ZSMJ, osnutku akcijskega programa in osnutku statuta in imeli precej pripomb, čeprav je bil čas za razpravo zelo kratek. Teden dni pred začetkom zveznega kongresa še sploh nismo videli predlogov zveznih dokumentov, tako da ne vemo, kaj ti dokumenti sploh vsebujejo in koliko se razlikujejo od slabih osnutkov dokumentov.

Če naj bi bil zvezni kongres usklajevalc resolucij republiških kongresov in konferenc pokrajin, potem je nesprejemljivo, da so materiali za zvezni kongres v pripravi pred zaključki republiških kongresov in konferenc pokrajin. Smo enotnega mnenja, da tak kongres ne more podati realne slike, želja, interesov in potreb celotne mladinske populacije, temveč je to kongres nekega zveznega foruma.

V času težke družbenoekonomske situacije, ki zahteva od vseh subjektivnih sil in s tem tudi od ZSM maksimalno angažiranost pri reševanju problemov, ki jih občuti mladina, ki jo v jeseniški občini predstavljajo predvsem mladi delavci, je tak način dela za nas nesprejemljiv in zahtevamo, da se ljudem, ki niso opravili svoje dolžnosti, poda kritika.

Mladina jeseniške občine

»MLADINA SLOVENIJE '82« (4)

DRUŽBENOPOLITIČNO ORGANIZIRANJE MLADINE

Politično življenje mladine je del splošnih političnih gibanj, zato ima analiza politične angažiranosti mladih širši družbeni in politični pomen. Sodelovanje mladih v političnih odnosih je bilo v zgodovini velikokrat odločilnega pomena. Ta pomen pa se še veča z razvojem samoupravne politične organizacije družbe. Že Lenin je poudarjal potrebo po spoštovanju dejstva, da mladina zastavlja uresničevanje ciljev socialističnega razvoja na drug način, v popolnoma spremenjenih družbenih okoliščinah kot starejša generacija. Prejeto dediščino starejših generacij mladina nadaljuje s spremenjeno dejavnostjo, na drug način, po drugačnih poteh in spreminja stare okoliščine.

Da pa mladina oblikuje svoj specifičen odnos do socializma, potrebuje organizacijo, ki bo organizacijsko samostojna v odnosu do drugih socialističnih sil. Ta samostojnost je namreč temelj možnosti, da se z lastnim političnim delom izgrajujejo bodoči nosilci socialističnega gibanja.

Osnova idejnopolitične in akcijske enotnosti mlade generacije je v njenih skupnih življenjskih interesih, zato mora sistem organiziranosti mladih omogočati vsestransko izražanje in usmerjanje njenih interesov. Vse oblike organiziranosti mladih imajo velik pomen in funkcijo v povezovanju interesov mladine s

širšimi interesi družbe, v njeni socialistični vzgoji in vključevanju v družbeno življenje.

Naravi samoupravne socialistične družbe in dejanskim interesom mlade generacije ne ustreza organizacija, ki bi bila njen splošen političen predstavnik, nekakšen institucionalni posrednik med mladino in samoupravljanjem, med mladino in organi oblasti, kot tudi ne enostavna transmisija zveze komunistov.

Socialistični značaj mladinske organizacije je mogoče jasno opredeliti le s programsko orientacijo, vsebino dela, z notranjimi odnosi, pa tudi z imenom organizacije, ki iz teh opredelitev izhaja. O posebnih mladinskih samoupravnih institucijah moramo govoriti le kot o sestavnih elementih samoupravljanja v družbi, in sicer tam, kjer se določeni specifični mladinski interesi izražajo samostojno, na specifični mladinski način.

ZSM ne smemo obravnavati kot »parlamentarnega« predstavnika mladine, temveč kot obliko družbenega samoupravljanja in kot oržje socialistične revolucije, podobno kot so to ostale družbenopolitične organizacije.

V ZSM danes manjka sposobnosti, da poišče prostor za delovanje mladih, ki ne občutijo potrebe po politični aktivizaciji, temveč želijo živeti tako, kot jim narekuje njihov življenjski interes. Tu pa bo potrebno tudi kaj ukreniti in spremeniti, oziroma dopolniti v dejavnosti ZSM.

N. J.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ZVEZE IN MOBILIZACIJA

Prehod iz mirnodobnega stanja v vojno lahko traja daljši ali krajši čas. Mobilizacija je tisto dejanje, ki ga mora družba izvesti v tem času. Danes vojnih napovedi praktično ni več in zato je tudi čas prehoda v vojno stanje pravzaprav trenuten. Celoten družbeni sistem se zato pripravlja za izvedbo mobilizacije v čim krajšem času. Čim hitreje bo mo ukrepali, tem težje bo agresorju uresničiti namen agresije.

Za hitro izvedbo mobilizacije sta bistvena dva elementa:

- kvaliteta priprav,
- takojšen potek same mobilizacije.

Priprave za mobilizacijo potekajo povsod tam, kjer ljudje živijo in delajo.

Povsod v svetu igrajo žične zveze prvobitno vlogo v komuniciranju vseh vrst. Telefonsko omrežje je včasih boljše ali slabše. Telegraf-ske (teleprinterske) zveze so tudi žične zveze in zanje veljajo ista merila kot za telefonsko omrežje. Kaj omogočajo žične zveze?

Predvsem največjo zaščito tajnosti pogovorov, ker so te zveze navadno zveza točka-točka. Druga dobra lastnost je v tem, da jih ni mogoče motiti, kar omogoča večjo zanesljivost. Pomanjkljivost pa je enostranost pogovorov in velika občutljivost za diverzantske akcije oziroma prekinitev.

Ob mobilizaciji je zaradi lastnosti žičnih zvez njihova uporaba vsestranska. Upoštevati je treba slabosti in jih po možnosti odpravljati. V načrtih zvez za mobilizacijo je treba določiti prednost uporabe žično telefonsko-telegrafskega omrežja za organe, ki vodijo in usmerjajo mobilizacijo. Zaradi možnosti diverzij ali sabotaž na posameznih točkah žičnih spojin poti (kablo, centrale) morata biti z načrtom zagotovljena tudi kontrola in zavarovanje prenosnih in spojin poti.

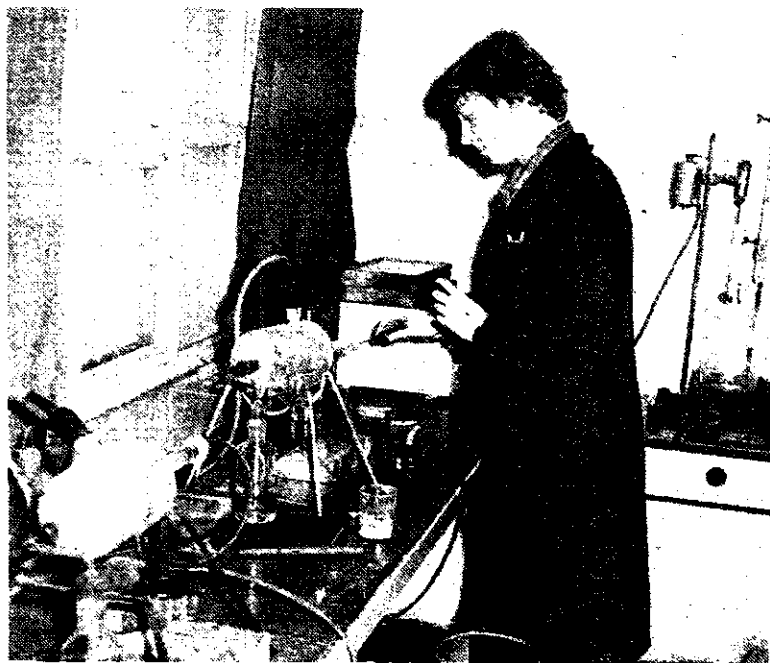
Z radijskimi zvezami je možno na precej enostaven način povežati katerekoli točko na kateremkoli področju. Zaradi nekaterih lastnosti radijskih zvez, čeprav so v glavnem izredno dobre, pa nastane problem uporabe. Radijskim zvezam je mogoče prisluškovati ter jih uspešno motiti. V izjemnih razmerah, v času pred agresijo, je elektronsko delovanje sovražnika okrepljeno. V takih primerih je zelo težko ali skoraj nemogoče vzdrževati kratkovalovne radijske zveze v večjih sistemih zvez.

Za odpravo motenj je rešitev v izbiri čim višjih frekvenčnih območij. Tam je mogoče uporabljati zelo usmerjene zvezve, ki jim je težko prisluškovati ali jih motiti. Druga rešitev je v večjem številu manjših radijskih omrežij na lokalnem območju. S takšno razdelitvijo onemogočimo elektronsko motenje. V primeru mobilizacije najuspešnejše delujejo lokalne radijske postaje (območje občine — povezava občine — krajevna skupnost). Takšno radijsko omrežje ima naslednje prednosti: možno je oddajati cirkularna sporočila in ukrepe (vse istočasno), mogoča je takojšnja vzpostavitev zveze s katerokoli postajo v omrežju in kar je najpomembnejše — mesto delovanja radijske postaje ni točno določeno (stalna menjava lokacije). Prestavljanje je zelo hitro, ker niso potrebne nobene posebne spojne poti.

Kurirske zveze so najbolj zanesljive. Edina slabost je njihova počasnost, tajnost pa je zagotovljena. Kurirske zveze se ob mobilizaciji takoj aktivirajo in uporabljajo se tam, kjer druge vrste zvez odpovejo ali jih ni. Pripravljenost (mobilnost) kurirskih zvez mora biti stalna, zato je treba v pripravah na mobilizacijo dati ljudem, ki so razporejeni vanje, prioriteto pri usposabljanju.

Ob mobilizaciji so torej vse vrste zvez uporabne in se zaradi posebnih lastnosti dopolnjujejo med seboj. Čas mobilizacije — četudi je kratek — je vedno predolg. Zato imajo zveze zelo pomembno vlogo pri mobiliziranju sil in sredstev za prehod v vojno stanje. Strokovni kader za zveze je potrebno nenehno uriti in usposabljaliti. Sredstva za zvezo pa vzdrževati, da bodo zveze ob mobilizaciji uspešne.

Noben sistem zvez ni podrejen drugemu, ampak morajo vsi delovati z istim ciljem — čim hitreje povezati tiste, ki zvezo potrebujejo.

Sodelavka v kemičnem laboratoriju (Foto S. Kokalj)

Železarski globus

TANZANIJA

Zahodnonemškemu Lurgi Chemie et Hüttentechnik je Unido, agencija za razvoj Združenih narodov, naročila izdelavo študije o možnostih izgradnje železarn z letno proizvodno zmogljivostjo 500.000 ton surovega jekla v Tanzaniji. Železarna naj bi obratovala na osnovi direktne redukcije železove rude in s premogom kot reducentom ter elektro jeklarne.

Zahodnonemško podjetje bo tudi preizkusilo tanzanijsko železovo rudo in premog, če sta za ta postopek primerna.

ZDA

Pri vedno večjem izvozu premoga iz ZDA v prekomorske dežele so ozko grlo zmogljivosti morskih pristanišč.

Zato je sklenil konzorcij petih največjih ameriških premogovnih družb zgraditi nov terminal za premog ob atlantskem pristanišču Newport News v zvezni državi Virginija. Zmogljivost terminala bo 15 milij. ton premoga na leto in sposobnost nakladanja s železniških vagonov na ladje 6.500 ton na uro. Gradnja bo veljala 135 milij. dolarjev.

IZ OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZSMS

DELOVNA SKUPNOST ZA KADROVSKE, SPLOŠNE ZADEVE IN INFORMIRANJE

V petek, 17. decembra, so se mladi iz te delovne skupnosti sestali na prvem sestanku v novem mandatnem obdobju.

Obravnavali so predlog programa dela osnovne organizacije za leto 1983, predlog operativnega plana dela koordinacijskega sveta ZSMS v Železarni, predlog poslovnika o delu

osnovnih organizacij, predlog o povečanju članarine in priprave na referendum.

Ko so obravnavali predlog programa dela osnovne organizacije, so se dogovorili, da ga bodo po mesecih sestavljali sproti in ga tako čim bolj aktualizirali. Tako so podrobno opredelili le stalne naloge osnovne organizacije. Predlog programa dela je razložil predsednik osnovne organizacije Cveto Bizjak, člani pa so ga potrdili brez pripomb.

Predlog operativnega programa koordinacijskega sveta je razložila Lilijana Kos, pripombe nanj pa so bile naslednje:

— v avgustu je predvideno sodelovanje na gorenjskih igrah brez meja. Mladi so menili, da bi bile igre bolj primerne za zimski čas, organizirali pa naj bi jih vsakič v drugem kraju. Drugih pripomb niso imeli in so program dela koordinacijskega sveta soglasno potrdili.

Tudi na predlog poslovnika o delu osnovnih organizacij niso imeli pripomb, prav tako so sprejeli predlog o povečanju članarine.

V pripravah na referendum so imenovali komisijo za okrasitev volišča, pogovorili pa so se tudi o tem, da bi organizirano in skupno hodili na rekreacijo ter o zbiranju prostovoljcev za enote teritorialne obrambe, ki traja do konca meseca.

Lili

JAPONSKA

Ena izmed največjih železarn na svetu Fukuyama, ki pripada japonski železarski družbi Nippon Kokan, bo znižala svojo proizvodnjo na optimalno, in sicer tako, da bo tudi ustrezno zmanjšala število zaposlenih. Izmed petih plavčev bodo v prihodnje obratovali samo trije, medtem ko bo jeklar, ki ima letno proizvodno zmogljivost 15 milijonov ton surovega jekla, zmanjšala svojo proizvodnjo na polovico. Podobne ukrepe za znižanje proizvodnje bodo izvedli tudi v valjarnah.

LIBERIJA

Zaradi težav s prodajo železove rude je sklenila družba Lamco ustaviti delo v svojih rudnikih za vsaj šest tednov. Predvidevajo, da bodo v letu 1983 znižali količino nakopane železove rude z letošnjih 9,5 milij. ton na 6,2 milij. ton. Ker predstavlja izvoz železove rude 70% celotne liberijske prekomorske zunanje trgovine, bo imelo takšno zmanjšanje proizvodnje tudi resne posledice za celotno gospodarstvo te afriške dežele.

LR KITAJSKA

V novi kitajski integralni železarni Baoshan, ki jo sedaj gradijo, je zaključena gradnja največjega plavča v tej deželi, ki ima koristno prostornino 4.063 kub. m. V njem bodo dnevno izdelali 10.000 ton grodja. Poleg tega tudi dobro napreduje gradnja dveh 350-tonskih kisikovih konvertorjev v jeklarni in valjarne polizdelkov. Železarna, ki jo gradijo v bližini mesta Sanghaj ob južni obali Jange, bo imela ob zaključku prve faze izgradnje letno proizvodno zmogljivost 3,12 milij. ton surovega jekla. V svojem proizvodnem programu bo imela brezživne cevi, vroče in hladno valjano pločevino ter blume in gredice za potrebe drugih železarn v okolici Sanghaja.

POLITIKA DRUŽBENOGOSPODARSKEGA RAZVOJA V SRS V LETU 1983

(Nadaljevanje s 1. strani)

družbene probleme. Pri tem bomo ob upoštevanju dejanskih možnosti zavračali zahteve po pravicah in nalogah, ki jih ni moč uresničiti v sedanjih razmerah, prav tako pa tudi težnje za premagovanje težav le z ukrepi in sredstvi širše družbene skupnosti.

Samoupravne družbenoekonomske odnose bomo utrjevali in razvijali s povečanimi prizadevanji in odgovornostjo vseh nosilcev odločanja za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje ter za krepitev ustavnosti in zakonitosti. Pri tem bomo morali utrditi vlogo samoupravne delavske kontrole in družbeni nadzor.

MATERIALNE RAZVOJNE MOŽNOSTI SR SLOVENIJE V LETU 1983

V prihodnjem letu, navaja resolucija, bo uresničevanje nalog na področju gospodarskih odnosov s tujino odločilno opredeljevalo materialne razvojne možnosti v SR Sloveniji tako kot v SFR Jugoslaviji. Visoke obveznosti za odplačilo dolgov v tujini bodo neposredno vplivale na usmerjenost in okvire rasti proizvodnje ter zmanjševanje v SR Sloveniji razpoložljivih sredstev za porabo. V SR Sloveniji bomo po predlogu resolucije morali v prihodnjem letu povečati izvoz blaga in storitev na konvertibilno področje realno za 18% tudi z večjim vključevanjem tistih organizacij združenega dela, ki se do sedaj še niso dovolj intenzivno vključile v izvozna prizadevanja. To moramo doseči ob ohranjanju realne rasti uvoza iz 1982. leta, z njegovim prestrukturiranjem in predvsem z boljšo izrabo vseh energetskih virov in surovin. Le tako, pravi resolucija, bomo uspeli zagotoviti najnujnejši uvoz energije, surovin in reprodukcijskega materiala, odplačilo obveznosti do tujine in v tem okviru zagotovili vzajemnost v vsej Jugoslaviji.

Z doslednim in odgovornim uresničevanjem in uvodu navedenih ključnih ciljev in ob pravočasnih ukrepih gospodarske politike bo v SR Sloveniji v prihodnjem letu možno uresničevati naslednje materialne okvire:

- rast družbenega proizvoda za okoli 1,5%, rast industrijske proizvodnje za 1,5% in kmetijske proizvodnje za okoli 4%;

- v okviru politike produktivnega zaposlovanja povečanje zaposlenih za okoli 1%. Tako se bo na izpraznjenih in novih delovnih mestih skupaj zaposlilo okoli 25 tisoč delavcev, med njimi tudi večje število delavcev iz organizacij združenega dela, ki poslujejo v zmanjšanem obsegu ali z izgubami in se bodo morali usposobiti za nova dela in naloge;

- ohranjanje investicij in osnovna sredstva gospodarstva na ravni doseženi v letu 1982;

- rast sredstev za osebne dohodke, skupno in splošno porabo v republiki, vključno s sredstvi za zagotavljanje obveznosti invalidsko-pokojninskega zavarovanja in starostnega zavarovanja kmetov ter obveznosti do drugih republik in pokrajin, bo v globalu zaostajala za rastjo dohodka za 40%;

- rast sredstev za neto osebne dohodke v globalu za polovico počasneje od rasti dohodka in za 40% za rastjo čistega dohodka. V tem okviru se bodo osebni dohodki nominalno povečevali samo v odvisnosti od doseženih in izkazanih delovnih rezultatov;

- zaostajanje rasti sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb, ki se združujejo v samoupravnih interesih skupnosti družbenih dejavnosti

v odnosih svobodne menjave dela (razen sredstev skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja in starostnega zavarovanja kmetov) v globalu za polovico za rastjo dohodka;

- rast sredstev za zadovoljevanje splošnih potreb v SR Sloveniji (neto republiški proračun in proračuni občin) do 10,7%, v mestu Maribor pa za 14%. Za zagotavljanje dodatnih proračunskih obveznosti do drugih republik in pokrajin in najnujnejšo modernizacijo organov za notranje zadeve bomo morali dodatno zagotoviti 510 milij. dinarjev.

Organizacije združenega dela, poudarja predlog resolucije, bodo povečale produktivnost in konkurenčno sposobnost v izvozu s prilagajanjem proizvodnih programov tržnim razmeram, vključevanjem inovacij in racionalizacijo dela, učinkovitejšo izrabo delovnega časa in zmogljivosti, boljšo organizacijo in povezovanjem v proizvodno zaokrožene, delovno in poslovno močnejše organizacije oziroma poslovne skupnosti.

Rast proizvodnje, zaposlovanja in nominalno povečanje osebnih dohodkov v posameznih dejavnostih in organizacijah združenega dela bo odvisna od uspešnosti in učinkovitosti pri gospodarjenju, zlasti pa od obsega in rasti izvoza na konvertibilno področje.

Razvijati bomo morali inovacijsko dejavnost in jo učinkoviteje povezovati v celotno inovacijsko verigo ter ob tem z razvojem raziskovalne dejavnosti in usmerjenega izobraževanja prispevati k dvigu kvalitete dela in gospodarjenja.

Predlog resolucije v nadaljevanju zelo konkretno obravnava aktivnosti na področju gospodarskih odnosov s tujino, druge aktivnosti za ohranjanje rasti proizvodnje, aktivnosti na področju investicij in na področju zaposlovanja.

V naslednjem poglavju o razporejanju dohodka, oblikovanju sredstev in uresničevanju nalog pri zadovoljevanju osebnih, skupnih in splošnih potreb je poudarjeno, da bodo v prihodnjem letu delavci v združenem delu z razporejanjem dohodka zagotovili povečanje deleža sredstev za razširitev materialne osnove v dohodku in povečali usklajenost sredstev z razpoložljivimi blagovnimi skladi. Osnova za razporejanje sredstev za posamezne oblike porabe v letu 1983, navaja resolucija, bo za leto 1982 družbeno dogovorjena raven sredstev. Posamezni nosilci bodo v prihodnjem letu dosledno poročali vse morebitne prekoračitve iz 1982. leta.

Glede politike delitve sredstev za osebne dohodke, poudarja predlog resolucije, bodo delavci v organizacijah združenega dela zmanjševali

razlike v višini osebnih dohodkov v okviru posameznih dejavnosti in med dejavnostmi, ki ne temelje na razlikah v storilnosti dela.

Raven in rast osebnih dohodkov v posameznih organizacijah združenega dela v gospodarstvu, je poudarjeno, se bosta razlikovali glede na doseženi porast proizvodnje in delovne storilnosti, izvoza na konvertibilno področje, znižanja stroškov poslovanja in boljšega izkoriščanja poslovnih sredstev. Povečanje dohodka, ki ne izhaja iz realnih rezultatov proizvodnje, ampak je izključno posledica višjih cen oziroma prevrednotenja zaloga, ne sme biti osnova za nominalno povečanje osebnih dohodkov.

Sredstva za osebne dohodke delavcev v organizacijah združenega dela v družbenih in drugih neproizvodnih dejavnostih bodo rasla odvisno od opravljenih programov dela. Selektivni porast sredstev za osebne dohodke v posameznih družbenih dejavnostih bo dogovorjen z občinskimi resolucijami, in sicer tako, da bo v globalu zagotovljen porast teh sredstev največ do rasti sredstev za osebne dohodke v gospodarstvu.

Osebnih dohodki v organizacijah združenega dela, ki poslujejo z izgubami, se morajo usklajevati na ravni, ki jo določa dogovor in zakon.

Ukrepi in usmeritve, ki jih navaja predlog resolucije, bodo omogočali povečanje osebnih dohodkov šele potem, ko bodo doseženi in izkazani boljši rezultati dela in gospodarjenja ter zmanjšane neupravičene razlike v višini osebnih dohodkov iz preteklih let.

Predlog resolucije zelo konkretno obravnava tudi selektivno zmanjševanje skupne in splošne porabe, o čemer razmišlja tudi današnji uvodnik, in ukrepe za zmanjševanje tovrstne porabe.

Naj za nas, ki imamo veliko bolezensko odsotnost, navedemo poudarek iz predloga resolucije, da bodo v vseh temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih morali zagotoviti nadzor in stalno spremljanje vzrokov za odsotnost z dela zaradi bolezni in poškodb, ki zmanjšujejo obseg in kakovost proizvodnega dela in povečujejo obveznosti do nadomestil. Ob tem predlog resolucije navaja tudi selektivno izplačevanje nadomestil, in sicer tako, da so nadomestila nižja, kadar je odsotnost krajša in višja, kadar je daljša.

Predlog resolucije o politiki družbenogospodarskega razvoja SR Slovenije v letu 1983 v zadnjem delu tudi konkretno obravnava politiko trga in cen, aktivnosti za preprečevanje nelikvidnosti in izgub ter politiko in naloge na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozastite.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Šesta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice je bila 8. decembra.

Ugotovili so, da so sklepi pete seje izvršeni. Nato so razpravljali o možnem kandidatu za predsednika občinskega sveta zveze sindikatov. Menijo, da je skrajno nesmotrno kadrovati za to funkcijo Janeza Jamarja, ki je bil strokovno specialno usposobljen za delo v novi hladni valjarni na Beli. Tako kadrovanje se jim zdi v nasprotju z vsemi stabilizacijskimi navedbami izboljšanje proizvodnje in rezultatov dela. Ne strinjajo se s prakso, da se za družbenopolitične funkcije kadrujejo strokovnjaki iz tovarne.

Obravnavali so delo odbora samoupravne delavske kontrole v temeljni organizaciji in poročilo predsednika tega odbora o delu odbora v devetih mesecih. Menijo, da ugotovitve razprave, ki jo je organiziral Klub samoupraviteljev, veljajo tudi za njihovo samoupravno kontrolo. Dodajajo še, da je ugotavljanje delavske kontrole o nepravilnostih le podaljševanje spiska nepravilnosti, saj odbor nima izvršilne moči, zato se nepravilnosti rešujejo forumsko in zelo počasi. Ugotovili so tudi, da so se člani odbora sej redno udeleževali in da odbor dobro sodeluje z vodstvom TOZD. Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Remontne delavnice pa posebej opozarja, da se večja nered zaradi zavlačevanja izdelave kataloga del in nalog.

Obravnavali so obvestilo o neudeležbi delegatov na sejah skupščin SIS. Zadolžili so predsednika izvršnega odbora, da se s temi delegati pogovori.

Predsednik izvršnega odbora mora pripraviti tudi odgovor na vprašanje

sindikalne grupe RTA o programu dela komisije za zaposlovanje žena. Tudi ostali predsedniki komisij morajo do naslednje seje izvršnega odbora pripraviti poročila o delu svojih komisij.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Na deveti redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana, ki je bila 9. decembra, so razpravljali o predlaganem kandidatu za predsednika občinskega sindikalnega sveta.

Predlog so zavrnili, ker menijo, da je predlagani kandidat bolj potreben v neposredni proizvodnji. Menijo, da bi ob podobnih potrditvah morali predlagati več kandidatov, da gre za priložnost mnenja in da je rok za posredovanje prekratek. Na vsa postavljena vprašanja zahtevajo od občinskega sindikalnega sveta tudi odgovor.

TOZD PROFILARNA

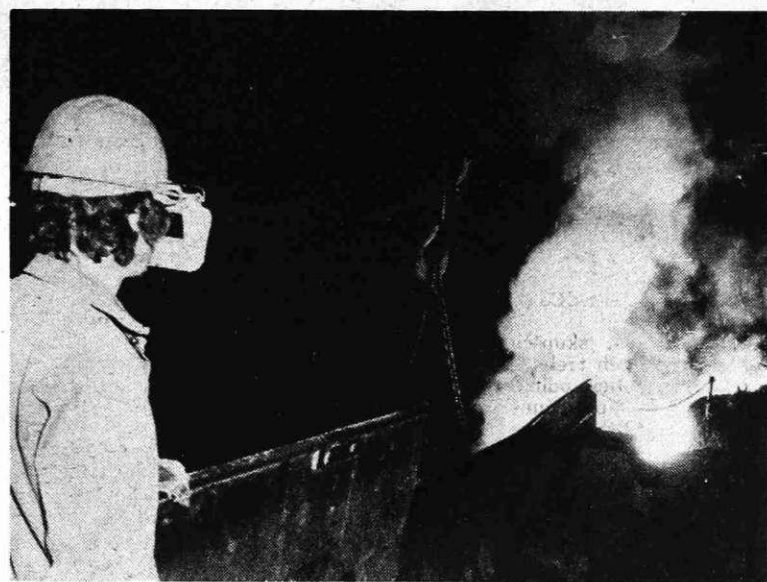
Na deveti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna, ki je bila v torek, 14. decembra, so se člani izvršnega odbora strinjali s kandidaturjo predlaganega kandidata za predsednika občinskega sindikalnega sveta.

TOZD VRATNI PODBOJI

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Vratni podboji je imel šesto sejo v torek, 14. decembra.

Strinjali so se s predlaganim kandidatom za predsednika občinskega sindikalnega sveta.

Komisija za oddihe in izlete je za delavce TOZD Vratni podboji rezervirala dve mesti za letovanje v ČSSR od 23. januarja do 2. februarja. Prijave prejema do 22. decembra.

Prebod na SM peči (Foto S. Kokalj)

V PONEDELJEK SEJA SKUPŠČINE STANOVANJSKE SKUPNOSTI

V ponedeljek, 27. decembra, bo ob 16. uri v sejni sobi skupščine občine Jesenice tretja seja skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice, po tej pa bo še tretja seja zbora uporabnikov skupščine te skupnosti. Konferenca delegacij v Železarni bo že jutri, v petek, 24. decembra, ob 13. uri v salonu restavracije Železarne.

Na dnevnem redu seje skupščine so naslednje zadeve:

- devetmesečno finančno poročilo o vzdrževanju stanovanj in stanovanjskih hiš,

- dodatek k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana za obdobje 1981–1985 v letu 1983,

- predlog odpisa posojila za energetiko,

- samoupravni sporazum o ustanovitvi posebnega sodišča združenega dela na področju stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji,

- izračun in potrditev vrednosti točke za leto 1983,

- odprodaja stanovanjske hiše na Jesenicah in

- vloga stanovanjske zadruge Železar Jesenice za podaljšanje roka vračila kredita.

Na dnevnem redu zbora uporabnikov so naslednje zadeve:

- pravilnik o pogojih in merilih za pridobivanje posojil iz vzajemno združenih sredstev,

- razpis za dodelitev posojil iz sredstev vzajemnosti,

- predlog prednostne liste upravičencev za dodelitev solidarnostnih stanovanj za leto 1982/83,

- pravilnik o delnem nadomestilnem stanarju

- samoupravni sporazum o razdelitvi združenih sredstev za namene solidarnosti v stanovanjskem gospodarstvu za delavce, ki se dnevno vozijo na delo, za obdobje 1981–1985, med občinama Jesenice in Kranj.

Pripombe konference delegacij v Železarni so bile na prejšnji seji skupščine in zbora uporabnikov obravnavane in ustrezno upoštevane. Skupščine se je udeležilo vseh devet delegiranih delegatov. V nadaljevanju povzemamo le nekaj točk z obeh dnevnih redov.

Dodatek k sporazumu o temeljih plana

Po sporazumu je bilo za leto 1983 predvideno, da bomo zgradili 185 družbenih stanovanj. Ker pa za to določena zazidalna območja še niso komunalno opremljena, je predlagano, da bi zamenjali posamezne lokacije in zgradili 193 stanovanj tam, kjer je stavbno zemljišče že opremljeno ali pa se je urejanje že začelo. Ta čas pa bi ustrezno uredili prvotno predvideno zemljišče ter tako zagotovili nepretrgano in cenejšo stanovanjsko gradnjo.

Po novem zakonu o stanovanjskem gospodarstvu so osnove za financiranje stanovanjske gradnje drugačne, vendar naj bi tudi prihodnje leto zbrali toliko sredstev, kolikor bi jih »prinesla« prispevna stopnja po sedanjih osnovah, in sicer 6,5%. Del tega (1,3% stopnja) bi združevali za komunalno urejanje stavbnih zemljišč (pri komunalni skupnosti). Namesto graditve družbeno najemnih stanovanj »za trg« bo odsej stanovanjska skupnost nastopala kot družbeni investitor usmerjene stanovanjske gradnje.

Razpis za dodelitev posojil iz sredstev v vzajemnosti

Samoupravna stanovanjska skupnost je dolžna vsako leto razpisati posojila iz združenih sredstev za stanovanjsko gradnjo po posameznih namenih. Za to bo prihodnje leto na razpolago 70 milijonov dinarjev (30 milijonov – dejanska sredstva vzajemnosti, ki bodo še na razpolago konec letošnjega leta in 40

milijonov – sredstva prvega pol leta 1983. leta skupaj z vrnjenimi anuitetami). Od tega naj bi 49 milijonov namenili kreditiranju nakupa stanovanj v stanovanjskih blokih, ki bodo vseljena prihodnje leto, ostalih 21 milijonov pa kreditiranju družbeno usmerjene individualne in ostale individualne gradnje, prenove stanovanj in stanovanjskih hiš.

Hkrati s tem razpisom bi razpisali še milijon dinarjev za kreditiranje gradnje in prenove stanovanj in stanovanjskih hiš v lasti borcev NOB ter upokojevcev in invalidov (to so posebna sredstva za te namene).

Predlog prednostne liste upravičencev za dodelitev solidarnostnih stanovanj

Predlog je bil v celoti objavljen v prejšnji št. Železarja (16. decembra – na 18. strani). Delegacije zato pozivamo, da zberejo morebitne pripombe v zvezi s tem ter jih posredujejo na konferencah in skupščinah.

Pravilnik o delnem nadomestilnem stanarju

S sprejetjem tega pravilnika preneha veljati pravilnik, ki je bil sprejet pred letom in pol. Delna nadomestitev stanarine je odvisna od premoženjskega stanja imetnika stanovanjske pravice in članov njegovega gospodinjstva (upoštevani prav vsi dohodki, tudi socialno varstvene pomoči, razen dodatka za tujo pomoč in oskrbo), od velikosti stanovanja, števila družinskih članov in višine letne stanarine. Vsak bo dolžan prispevati najmanj 20% stanarine ne glede na materialno stanje. Predvideno je tudi, kdaj ne bo mogoče uveljaviti pravice do delne nadomestitve stanarine (s tem bodo preprečene morebitne manipulacije).

Sporazum o razdelitvi združenih sredstev za delavce, ki se dnevno vozijo na delo

Po zakonu o stanovanjskem gospodarstvu morajo stanovanjske skupnosti urediti medsebojne odnose za tiste delavce, ki se dnevno vozijo na delo iz drugih občin (domicilnih) v občine, kjer so zaposleni (sedežnih). Sredstva solidarnosti se namreč združujejo v sedežnih občinah, medtem ko delavci uveljavljajo pravico do solidarnostnih stanovanj in delnega nadomestila stanarine v domicilnih občinah. Tako bo stanovanjska skupnost občine Kranj po tem sporazumu prispevala stanovanjskim skupnostim v ostalih gorenjskih občinah ustrezen delež združenih sredstev solidarnosti (Jesenicam približno 0,15%, Škofji Loki 0,16%, Trzinu 0,48 in Radovljici 0,68%).

CPSI
N. Dejak

Železarski glasnik

VENEZUELA

Venezuelska vlada se je končno kljub slabi konjunkturi v svetu odločila, da izvede premogovno-železarski projekt v zvezni državi Zulia, ki je bil že dalj časa v obravnavi in pripravi. Pri tem gre za visoka investicijska sredstva 2,2 milijarde dolarjev, ki jih bodo vložili v otvoritev premogovnika s končno letno proizvodnjo štiri milijone ton črnega premoga in železarno z letno proizvodnjo 1,1 milijona ton surovega jekla. Kot prvo fazo izgradnje železarne bodo zgradili valjarno z letno proizvodnjo 480.000 ton, za katero bo potrebne polizdelke dobavljala že obstoječa železarna Sidor.

Dopisujte
V ŽELEZARJA

V TOREK SEJE TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

PREDLOG ODLOKA O ZAKASNEM FINANCIIRANJU PRORAČUNSKIH POTREB OBČINE V PRVEM TROMESEČJU 1983

Izvršni svet skupščine predlaga delegatom vseh treh zborov v razpravo in sprejem odlok o zakasnem financiranju proračunskih potreb občine v prvem tromesečju 1983, po katerem izdatki lahko znašajo največ 25 % zneska izdatkov proračuna za leto 1982. Čeprav so zbori že obravnavali osnutek odloka o proračunu občine za leto 1983, do konca leta ni mogoče izdelati predloga, ker je ta čas šele v razpravi predlog resolucije o politiki družbenoekonomskega razvoja SR Slovenije v letu 1983, ki opredeljuje tudi okvire splošne, to je proračunske porabe. Izvršni svet navaja, da bo predlog proračuna izdelan že v mesecu januarju 1983.

OSNUTEK PROGRAMA DELA ZBOROV SKUPŠČINE V LETU 1983

Gradivo delegatom k tej točki ni priloženo, v svojem sporočilu delegatom pa sekretar skupščine Božo Ahec navaja:

»Vse delegacije in konference delegacij so bile na zadnjih sejah pozvane, da se tvorno vključijo v pripravo programa dela zborov občinske skupščine za leto 1983. Odziv je bil ničen, zato osnutek programa še vedno ni pripravljen, prizadevali pa si bomo, da bo vsem trem zborom predložen na seji. Da bi vendarle realizirali idejo o pripravi takšnega programa dela, ki bo življenjski in bo odražal interese delovnih ljudi in občanov, ponovno pozivamo vse delegacije, delegacije in konference delegacij, da posredujejo svoje predloge za pripravo programa dela. Sekretariat občinske skupščine bo predloge zbiral do petka, 24. decembra.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta na ločenih sejah obravnavala naslednja skupna vprašanja:

PREDLOG ODLOKA O UREJANJU, VZDRŽEVANJU IN VARSTVU ZELENIH POVRŠIN V NASELJIH OBČINE

Predlog odloka, na katerega so delegati obeh zborov že ob pripravah dali določene pripombe, natančneje določa pristojnosti, dolžnosti in odgovornosti na področju urejanja, vzdrževanja in varstva zelenih površin. Določa pravila našega ravnanja, ki bodo brez dodatnih finančnih sredstev osnova za uveljavljanje povečane skrbi družbe do zelenih površin kot pomembnih delov našega okolja.

Predlog odloka predlaga tudi kazenske določbe oziroma sankcije proti pravnim osebam in odgovornim teh pravnih oseb, proti fizičnim osebam pa le, če karkoli gradijo na zelenih površinah ali na njih gojijo kulture, vrtnine in druge rastline, ki kvarijo estetsko podobo naselja ali imajo druge škodljive učinke na okolje. Poleg denarne kazni bodo v tem zadnjem primeru kršitelji morali zeleno površino vrniti v prejšnje stanje. Zelo pomemben in aktualen člen odloka, ki prepoveduje lomiti dreve in grmovje, trgati cvetlice, poškodovati živo mejo, hoditi, voziti ali parkirati na zelenih površinah izven dovoljenih in urejenih poti; poškodovanje klopi, posode s cvetjem, naprav za igranje otrok in druge naprave, puščati živali na zelene površine, raznovrstne odpadke itd., pa žal ostaja brez sankcij, čeprav vemo, da je tega zelo veliko na mestnem območju, pa tudi drugje in da so med kršitelji tudi odrasli ljudje. Sankcije, ki bi jih za mladostnike kršitelje morali seveda nositi starši, bi prav gotovo imele tudi pozitivne posledice, kajti sedaj so stanovanjci v gosto naseljenih območjih brez moči, ker beseda, opozorilo pa tudi prošnja nič ne zaležejo ob grobem uničevanju zelenih površin in drevec.

PREDLOG ODLOKA O SPLOŠNI PREPOVEDI PROMETA Z ZEMLJIŠČI NA OBMOČJU RATEČE - VZHOD

Da se omogoči izdelava zazidalnega načrta »Rateče - vzhod«, ki je predvidena po srednjeročnem družbenem planu občine v letih 1982/83 in zagotovi smotrna in urejena izgradnja stanovanjskih in drugih objektov, komite za urejanje prostora in varstvo okolja občine Jesenice

prek izvršnega sveta skupščine v skladu z določbami zakona o urbanističnem planiranju delegatom obeh zborov predlaga v razpravo in sprejem predlog odloka o splošni prepovedi prometa z zemljišči, parcelacije in gradnje na tem območju. Komite je pri tem izhajal iz preteklih negativnih izkušenj, na katere opozarja tudi Javno pravobranilstvo, da je potrebno zemljišča, ki so določena za gradnjo, zavarovati pred prometom, parcelacijo in drugimi posegi, ki bi lahko otežili izdelavo zazidalnega načrta, njegovo realizacijo in s tem izvajanje sprejete urbanistične politike.

PREDLOG ODLOKA O SPREMEMBI ODLOKA O DAVKIH OBČANOV OBČINE JESENICE

Izvršni svet skupščine predlaga delegatom zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti, da se spremeni 7. člen odloka o davkih občanov občine Jesenice, in sicer v tem smislu, da se spremeni stopnja davka iz osebnega dohodka delavcev od 0,4 na 0,5 %, kakršna je opredeljena tudi v dogovoru o usklajevanju davčne politike v SR Sloveniji, katerega podpisnica je tudi naša občina.

PREDLOG ODLOKA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ODLOKA O DAVKU NA PROMET NEPREMIČNIN

Izvršni svet k predlogu navaja, da obstoječi odlok o davku na promet nepremičnin v občini velja v nespremenjeni obliki že sedem let. V tem času so se cene kmetijskih zemljišč, stavbnih zemljišč in gradbenih objektov bistveno spremenili in zaradi tega obstoječa lestvica davčnih osnov in obstoječa lestvica progresivnih davčnih stopenj ne ustrezata več sedanjemu stanju. Sprejem novih stopenj pa narekuje tudi že omenjeni družbeni dogovor.

Delegati zbora združenega dela bodo obravnavali še:

ELABORAT O DRUŽBENO-EKONOMSKI IN PEDAGOŠKI UPRAVIČENOSTI ZDRUŽEVANJA ZIC, CSŠ IN SOLE ZA ZDRAVSTVENE DELA

Iniciativni odbor za ustanovitev Centra usmerjenega izobraževanja predlaga delegatom v razpravo in sprejem elaborat o družbenoekonomski in pedagoški upravičenosti združevanja železarskega izobraževalnega centra, Centra srednjih šol in Sole za zdravstvene delavce Jesenice ter ustanovitev delovne organizacije Center usmerjenega izobraževanja metalurške, kovinarske, družboslovne in zdravstvene usmeritve na Jesenicah. Za navedene programe je dal soglasje tudi Komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo Socialistične republike Slovenije.

Ta elaborat je bil zaradi širšega družbenega pomena nadaljnjega razvoja usmerjenega izobraževanja v občini že junija meseca letos dan v razpravo in oceno delavcem, samoupravnim organom in družbenopolitičnim organizacijam prizadetih vzgojnoizobraževalnih organizacij, družbenopolitičnim organizacijam občine, organom Skupščine občine in izobraževalne skupnosti. Iz zelo obsežnega elaborata s številnimi kazalci in podatki bi navedli le odstavek, ki najbolj nazorno upravičuje združevanje:

»Če sedanjih treh vzgojnoizobraževalnih organizacij ne združimo v en center usmerjenega izobraževanja, bodo postopoma odpadale tako dislocirane enote kot tudi programi s samo dvema oddelkoma. To pa za mladino jeseniške občine pomeni še: zoženje možnosti šolanja na Jesenicah, ker se kljub še tako velikim možnostim šolanja v programu pri železarskem izobraževalnem centru Jesenice in tudi morebitnim še večjim potrebam železarske Jesenice in v bodoče združene kovinsko-predelovalne industrije vsa usmerila izključno v železarsko usmeritev. Odliv mladine iz občine v druga izobraževalna središča bo tako še večji. Vendar jeseniško združeno delo, obenem pa tudi združeno delo sosednje radovljiške občine in širše gorenjske regije rabi in bo rabilo tudi druge usmeritve, nujne za nadaljnji razvoj gospodarske baze in celotne družbene nadgradnje. Globalna planska usmeritev v razvoju občine Jesenice je v izdelavi kvalitetnih jekel in na tem temelječe združene kovinsko-predelovalne industrije, v intenzivnem razvoju tu-

rizma in gostinstva, v razvoju uslužnostnih dejavnosti in nadaljnjem razvoju vseh družbenih dejavnosti, skratka kompletne infrastrukture, ki jo narekuje in zahteva obsejni in tranzitni položaj občine Jesenice, pomemben ne samo za Jesenice, ampak za celotno SR Slovenijo in SFR Jugoslavijo.

Elaborat navaja poleg navedenih družbenih potreb tudi racionalnejše izkoriščanje prostorskih in tehnoloških kapacitet, ki jih vzgojnoizobraževalne organizacije že imajo, v perspektivi doizdajo železarskega izobraževalnega centra in združenih pod eno streho, omenja pa tudi nekatere težave in negativne strani združevanja ob določenih pedagoških prednostih, ki vsekakor morajo prinesiti tudi bolj kvalitetne rezultate v pogledu vzgoje in izobraževanja.

PREDLOG ZA ODOBRITEV IZPLAČIL AKONTACIJ OSEBNIH DOHODKOV NAD ZAKONSKO DOLOČENIMI

Izplačevanje osebnih dohodkov v TOZD, ki je v periodičnem obračunu izkazala izgubo, poteka praviloma po določilih zakona o zajamčenem osebnem dohodku in izplačevanju osebnih dohodkov v organizacijah združenega dela, ki poslujejo z izgubo. Ta zakon pa tudi določa, da lahko skupščina družbenopolitične skupnosti ali od nje pooblaščen organ dovoli TOZD na njeno zahtevo izplačilo akontacije osebnih dohodkov v večjem obsegu od tistega, ki je določen v omenjenem zakonu, če ugotovi objektivni značaj vzrokov za izgubo ali oceni, da je zaradi narave in pomena dejavnosti to opravičljivo.

To zahtevo sta vložili TOZD Elektro Žirovnica, ki je v devetih mesecih iskazovala 12.651.000 din izgube in TOZD Elektra Moste, ki je v istem času iskazovala 16.281 tisoč din izgube. V obeh primerih so samoupravni organi delovne organizacije Elektro Gorenjska, v katere sestavi sta obe TOZD, ugotovili, da so vzroki za izgubo objektivne narave, kar v gradivu tudi utemeljujejo. Izvršni svet skupščine iz tega razloga predlaga delegatom zbora združenega dela, da v skladu z zakonom obema TOZD dovolijo, da izplačujeta akontacije osebnega dohodka v skladu z veljavnimi samoupravnimi splošnimi akti o delitvi osebnih dohodkov v TOZD in se pri tem ravnata v skladu z navodili odbora udeležencev družbenega dogovora o razporejanju dohodka in OD hkrati usklajujeta z gibanji OD v SOZD Elektrogospodarstvo Slovenije ter z gibanji v celotnem gospodarstvu občine.

Delegatom družbenopolitičnega zbora je v razpravo predloženo še:

POROČILO O DEJAVNOSTI TRŽNE INŠPEKCIJE NA PODROČJU PRESKRBE Z ŽIVILI, REPRODUKCIJSKIM MATERIALOM IN ENERGIJO,

ki ga je pripravila uprava inšpekcijskih služb za Gorenjsko. Občinski tržni inšpektorat, ki deluje pri Upravi inšpekcijskih služb za Gorenjsko, tedensko spremlja založenost z živili in je na osnovi tega dal naslednjo oceno o založenosti s posameznimi živili, pralnimi praškami in energijo, ki jo v celoti navajamo:

— Založenost z osnovnimi vrstami kruha ni zadovoljiva, zlasti ne s črnim kruhom. Vzrok je v tem, ker je v Žitu Lesce ena peč v popravilu, delno pa je to krivda trgovcev, ker osnovnega črnega kruha ne naračajo s pripombo, da ga potrošniki ne kupujejo in ker neprodanega črnega kruha ne morejo dalje uporabiti za drobtine. Na pripombo občanov glede slabše kakovosti kruha je bil v mesecu novembru opravljen ogled in razgovor z odgovornimi v Žitu Ljubljana TOZD Triglav - Gorenjka v Lescah v zvezi s to problematiko.

— Založenost s pasteriziranim mlekom je zadovoljiva, znatno slabše pa je z alpskim mlekom, ki ga v zadnjem času, to je ob koncu meseca novembra in začetku decembra ni bilo v prodaji kljub nenehnim naročilom trgovcev. Maslo je bilo na razpolago potrošnikom v občini Jesenice neprenehoma, vendar pa je dobava v začetku decembra slabša. Drugače je z margarinami, katere dobava od grozistov niha: ali je zelo slaba ali je sploh ni. Trgovci jo prodajajo po zavitkih, odvisno od količin, ki jih dobijo od grozistov. Stanje glede preskrbe s siri se slabša, ker poteka le dobava sirov, ki jih izdelujejo slovenski proizvajalci.

— Z jedilnim oljem, pšenično moko in sladkorjem so bile trgovine slabše založene od sredine meseca oktobra do konca meseca. Takrat je tudi prišlo do omejitve prodaje, ker

PRIZNANJA OSVOBODILNE FRONTE

Komisija za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice

RAZPISUJE ZA LETO 1983 PET PRIZNANJ OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA,

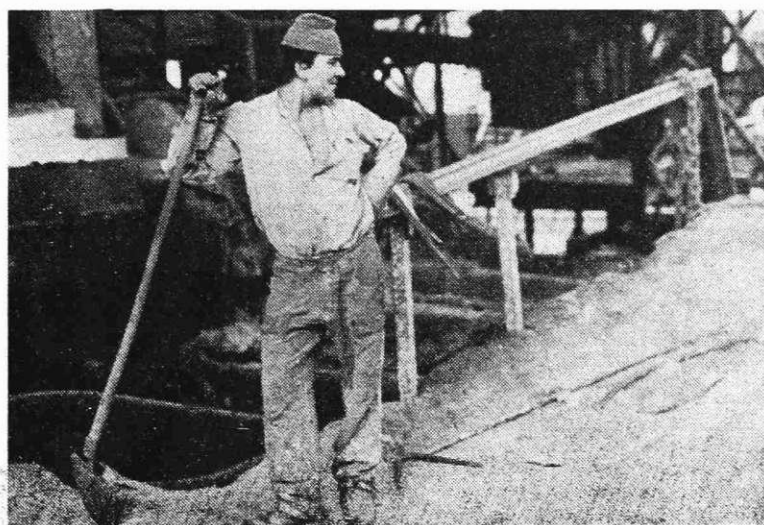
ki bodo podeljena ob praznovanju ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda 27. aprila 1983.

Priznanje se podeljuje posameznikom, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbene, politične, kulturne in organizacijske dosežke pri uresničevanju in krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov, ki imajo trajnejši pomen pri:

- razvoju naše socialistične samoupravne družbe,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbeno-ekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
- krepitvi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.

Kandidate za podelitev priznanja OF lahko predlagajo posamezniki, OZD, posamezne organizacije in društva komisiji za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice najkasneje do 15. januarja 1983.

Predlog mora poleg natančnega naslova in kratkega življenjepisa vsebovati tudi čim popolnejšo utemeljitev razlogov, zaradi katerih naj bi predlagani prejel priznanje OF. Predlog mora biti podan na posebnem obrazcu, ki se dobi na občinski konferenci SZDL Jesenice.

Kratek počitek (Foto B. Čušin ml.)

se je izredno povečal nakup vseh treh vrst živil. V teh dneh se je povečala večja pozornost prodaji in zalogram omenjenih vrst živil. Stanje se je izboljšalo, tudi povpraševanje kupcev se je zmanjšalo, tako je bila v sredini novembra založenost z jedilnim oljem, pšenično moko in sladkorjem že v redu. Omejitve prodaje teh živil še veljajo.

— Pražene kave se v prodajalnah ne dobi že od sredine oktobra.

— Sveže meso - junetina in svinjina se v občini Jesenice v primerjavi z drugimi dobi v zadovoljivih količinah, slabša oskrba je bila v zadnjem času z junetino, in sicer od sredine oktobra do začetka novembra. Mnogo slabša je oskrba s perutnino, ki se od začetka leta ni izboljšala. Mesni izdelki so sicer v prodaji v zadovoljivih količinah, vendar je izbira izdelkov slaba in se tudi ne izboljšuje.

— Južnega sadja v sredini meseca oktobra ni bilo v prodaji, sedaj pa je stanje že bolje: v prodaji so limone, pomaranče in mandarine.

— Založenost s pralnimi praški je bila slaba že v avgustu, izredno pa je bila slaba konec meseca oktobra: v nekaterih poslovalnicah ga niso imeli v prodaji prav nič. V tem času je namreč izredno poraslo povpraševanje oziroma nakup praška. Zato je združeno za trgovino na priporočilo republiškega komiteja za tržišče in splošne gospodarske zadeve izdalo navodilo, da prodaja pralnih praškov potrošnikom poteka od 15. ure dalje in kasneje od 17. ure dalje, kar še vedno traja.

Glede prodaje pralnih praškov je bilo nekaj pritožb občanov, vendar se je ugotovilo, da so bile dobavljene količine pralne praška tako majhne, da je ponekod praška že po uri prodaje ali še prej zmanjkalo.

Tržna inšpekcija je v začetku novembra opravila kontrolo prometa s pralnimi praškami za meseca september in oktober v DO Golica in ugotovila, da je bilo v septembru nabavljeno 28.932 kg praška, v oktobru pa 39.041 kg. Od nabavljene količine za oba meseca je bilo 1700 kg prodano velikim potrošnikom (Bolnica, Železarna), vsa preostala količina pa je bila prodana v lastni maloprodajni mreži.

Po zakonu o tržni inšpekciji občinski organ tržne inšpekcije opravlja nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov ter družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov in drugih splošnih ak-

tov s področja prometa, blaga in storitev, mer, standardov in kakovosti blaga v prometu ter cen in tarif izdelkov in storitev, torej po zakonu preskrba organizacij združenega dela z reprodukcijskim materialom ni blagovni promet in ni stvar nadzora občinskega organa tržne inšpekcije.

Preskrba z energijo

Založenost s premogom je vsekoli slaba, v zadnjem času se pri TOZD Maloprodaja, prodajalna Universal Jesenice dobijo tudi drva. Glede kvalitete prodanega premoga je bilo nekaj pritožb, ki so bile na intervencijo tržne inšpekcije ugodno rešene za stranko. Pritožba je bila tudi glede prodaje drv, ki pa je poslana v reševanje pristojnim organom.

Preskrba s plinom je bila do srede septembra zadovoljiva, od takrat dalje pa je preskrba zelo slaba ali je sploh ni bilo. Trenutno je nekaj plina, vendar majhne količine.

Preskrba z navadnim in super bencinom je bila nekoliko slabša konec oktobra, potem pa se je stanje izboljšalo in je še sedaj zadovoljivo. V oktobru se je pred izdajo bonov za bencin povečal nakup bencina. Tržna inšpekcija je nadzirala, da ne bi prišlo do točenja bencina v plastično ali drugo embalažo (kante) in ni ugotovila nepravilnosti. Preskrba z nafto je bila slaba in to ves mesec november, v decembru pa je stanje boljše.

Tržni inšpektorat je v zvezi z uredbo o omejitvi prometa z motornim bencinom in plinskim oljem zahteval tudi podatke od organizacij združenega dela in drugih uporabnikov družbenih sredstev v skupni vrednosti nabavljenih bonov za nakup dieselskega goriva in motornega bencina, razčlenitev količin po vrstah goriva in vrsto opravi in nalog, kjer so delavci upravičeni do uporabe bonov ter vrednost bonov, ki so bili razdeljeni. Podatke bomo uporabili za nadaljnje delo v zvezi s to uredbo.

V zvezi s prodajo pogonskega goriva za raznovrstne bone so bile opravljene kontrole na bencinskih servisih Jesenice in Kranjska gora in ni bilo ugotovljenih nepravilnosti. Ugotavlja se tudi, da v tem času primanjkuje motornih olj v manjših embalažnih enotah.

Pripominjamo, da dejavnost glede založenosti z živili in gorivi še ni končana in se bo nadaljevala še v prihodnje.

V ameriški strokovni reviji *Nature* so pred kratkim objavili strokovnjaki seizmološkega laboratorija Caltech v ZDA podatke, o kolikor je bilo le mogoče natančnem izračunu posledic

DELOVNA SKUPINA RK ZRVS SLOVENIJE NA JESENICAH

V četrtek, 16. decembra, je delovna skupina republiške konference ZRVS, ki so jo sestavljali predsednik RK ZRVS Janez Japelj, sekretar RK ZRVS Jakob Černe in član sveta revije Naša obramba Darko Petelin, obiskala občinsko konferenco ZRVS Jesenice. Namen njihovega obiska je bil, da se podrobno seznajajo z delom rezervnih vojaških starešin v jeseniški občini.

O nalogah in programu dela ZRVS v prihodnjem obdobju je najprej spregovoril predsednik RK ZRVS Janez Japelj. Poudaril je, da bo uresničevanje delovnih načrtov zahtevalo dosledno presajanje stališč 9. kongresa ZKS in 12. kongresa ZKJ, predvsem na področju SLO, varnosti in družbene samozaščite, v družbeno prakso. Še posebej je poudaril, da so razmere, v katerih sprejemamo načrt dela, zahtevne in da terjajo doslednost vseh družbenopolitičnih in gospodarskih dejavnikov pri nadaljnji krepitvi naše socialistične samopravne družbe. Takšne usmeritve zahtevajo veliko zavzetost, analize konkretnih dogajanj in skladno s tem konkretno delo organizacij in članstva ZRVS, še posebej na področju SLO in družbene samozaščite. V zvezi s tem je poudaril nujnost idejopolitičnega in splošno vojaškega usposabljanja s poudarkom na varnosti in družbeni samozaščiti. Program dela bo naravnano tako, da bodo organizacije in člani ZRVS sposobni prevzemati naloge na področju SLO in družbene samozaščite v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in družbenopolitičnih skupnostih.

O delu občinske konference in njenih problemih je spregovoril predsednik Jože Starc. Rezultati, ki jih dosegamo v naši organizaciji, je dejal, so povezani s krepitvijo položaja in vloge krajevnih organizacij ZRVS. ZRVS v občini deluje kot sestavni del organiziranih subjektivnih socialističnih sil, združenih v enotni fronti SZDL občine, kajti dejavnost je zasnovana na ustavnih načelih in idejnopoličnih izhodiščih nadaljnje razvoja socialističnega samoupravljanja. Tako široka zasnova pomeni, da ZRVS ne skrbi samo za splošno vojaško usposabljanje svojega članstva, ampak si prizadeva, da bi vsak rezervni vojaški starešina postal aktivni družbenopolitični delavec in uredničevalec podružbljanja koncepcije SLO in družbene samozaščite. Zelo dobro je razvito sodelovanje s štadom teritorialne obrambe in oddelkom za SLO pri Skupščini občine, kar se odraža tudi pri nekaterih uspešnih proslavah in pohodih. Na področju sodelovanja s specializiranimi organizacijami in društvi – zlasti v strelskih, taborniških, planinskih, je nadaljeval predsednik, so člani ZRVS angažirani kot člani in mentorji, delujejo pa tudi v vodstvih. Na vseh naštetih področjih RVS najdemo veliko možnosti za izvajanje obrambne vzgoje in za dvig obrambne kulture. Glede organiziranosti imamo še večje težave v krajevnih organizacijah na Plavžu kjer je relativno mlado, vendar obsežno naselje. Obvezni program sicer tudi v teh organizacijah izvršujejo, vendar še nismo dosegli vzdušja, ki je značilno za ostale krajevne organizacije ZRVS, je na kraju poudaril Jože Starc.

Predsednik komisije za strokovno usposabljanje in idejnopolitično izobraževanje pri OK ZRVS Srečo Vengar je spregovoril o strokovnem usposabljanju in idejnopolitičnem izobraževanju RVS. Osnovni smoter, ki ga pri splošno voljašem usposabljanju in idejnopolitičnem izobraževanju uresničujemo, je, da bi kakovostno usposabljali RVS za številne in odgovorne naloge. Pri vsem tem pa tudi RVS sami vlagajo precejšnje individualne napore za

čim boljšo strokovno usposobljenost. Opozoril je tudi na nekatere programe strokovnega usposabljanja RK ZRVS, ki so preobsežni in jih je potrebno večkrat skrajševati in prilagoditi potrebam krajevnih organizacij. Zelo pohvalno se je izrazil o reviji Naša obramba in opozoril, da vsebino in obliko revije ni potrebno spreminjati.

O kadrovskih problemih, aktivnih na šolah in usmerjanju ter pripravi kandidatov za vojaške šole in šole rezervnih vojaških starešin je spregovoril predsednik kadrovske komisije Lojze Šimnec.

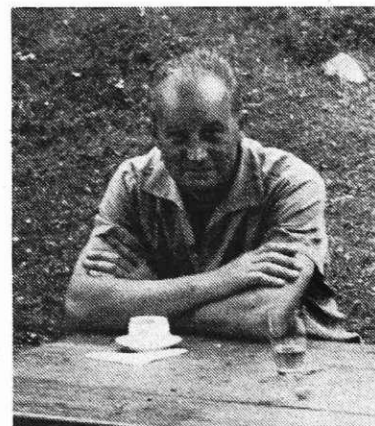
Delovna skupina je bila tudi seznanjena o informiranju ZRVS v naši občini. Predsednik komisije za informiranje Jože Urh je povedal, da komisija za informiranje zelo dobro sodeluje s tednikom *Železar* in lokalno radijsko postajo Triglav. Občani in delovni ljudje so v celoti informirani o delu in akcijah ZRVS. Komisija si prizadeva za večje

FRANCE TREVEN 70-LETNIK

Letos oktobra je praznoval 70-letnico rojstva znani jeseniški družbenopolitični delavec Franc Treven z Javornika.

Franc Treven je začel sodelovati z narodnoosvobodilnim gibanjem maja leta 1941, že septembra pa je začel razpečevati literaturo in razno propagandno gradivo. Skupaj z Jankom Ažmanom se je povezoval v trojko, zbiral material, orožje in hrano za borce. Material je odnašal v Slatno k Francu Mežku-Stefanu, kjer se je sestajal s partizani.

Vsa njegova družina je aktivno podpirala narodnoosvobodilno gibanje. Sestri Ela in Pepca sta bili decembra 1941 aretirani. Cilki je uspelo pobegniti, Trevnova hiša pa je bila pod stalnim policijskim nadzorstvom. Leta 1942 je dobil ilegalno ime Cena.

Leta 1944 so mu črnorokci poslali grozilno pismo in tako je aprila vstopil v NOV. Njegove domače so izselili, premoženje pa pobrali.

V NOV je imel razne zadolžitve in funkcije; od aprila do maja 1944 je bil namestnik komandanta čete v Trnovskem gozdu; od junija do oktobra 1944 je bil ekonom v bataljonu Kokrskega odreda; od oktobra do decembra leta 1944 je bil politkomisar v minski delavnici nad Trčjem; od januarja do marca 1945 je bil intendant zaščitne čete štaba Kokrskega odreda; od marca do junija leta 1945 pa obveščevalec za

sodelovanje z vsemi obrambnimi strukturami v občini in za enoten sistem informiranja vseh obrambnih struktur na področju SLO in družbene samozaščite. Opozoril je tudi na težave pri objavi člankov v TV-15 in reviji Naša obramba.

O sodelovanju ZSMS in ZRVS je govoril predstavnik OK ZSMS. Poudaril je, da aktivno sodelujejo na številnih prireditvah, pohodih, obrambnih dnevih, kjer so jim RVS v veliko pomoč in prav tega sodelovanja si želijo tudi v bodoče.

Predsednik RK ZRVS Slovenije Janez Japel je ugotovil, da je v naši občini dosegla ZRVS visoko raven organiziranosti in da iz tega izhajajo tudi dobri rezultati. ZRVS je prerasla v organizacijo, ki veliko pomeni v družbenem življenju. Hkrati je pomemben subjekt pri urejanju koncepta SLO in družbene samozastite. Poleg izraza zadovoljstva nad delom občinske konference je opozoril tudi na nekatere pomanjkljivosti, ki so še prisotne in jih bo potrebno čim prej odpraviti. Poudaril je tudi, da naj čimprej ustanovijo tudi aktivne v posameznih TOZD v železarni.

Delovna roka (Foto B. Čušin ml.)

**SEJA KOORDINACIJSKEGA ODBORA
DRUŠTEV UPOKOJENCEV OBČINE
JESENICE**

V začetku decembra je koordinacijski odbor društev upokojencev občine Jesenice na seji razdelil drugi del sredstev, namenjenih za rekreativno dejavnost upokojencev. Ta sredstva društvom dodeljuje Skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja. Letos je bilo za to namenjenih 466.300,00 dinarjev ali po 100 dinarjev na upokojenca. Na Jesenicah imamo sedaj že več kot 4.700 upokojencev. Sredstva so delili na osnovi stanja v začetku avgusta, po istem ključu pa je denar dobilo tudi Društvo invalidov Jesenice.

Od vseh upokoјencev v občini je v društva vključenih le 3.421 upokoјencev, nekateri člani pa so vpisani tako v društva invalidov kot v društvo upokoјencev.

Število članov v posameznih	
društvih je naslednje:	
– Društvo invalidov (brez	
redno zaposlenih)	533
– Društvo upokojencev	
Jesenice	1.419
– Društvo upokojencev	
Javornik - Kor. Bela	906
– Društvo upokojencev	
Žirovnica	449
– Društvo upokojencev	
Kranjska gora	277
– Društvo upokojencev	
Dovje-Mojstrana	270
– Društvo upokojencev	
Rateče	100

V društva je tako včlanjeno 3.954 upokoјencev in invalidov.

Na seji v avgustu smo razdelili 200.000,00 din, 33.150,00 din pa smo pustili nerazdeljene koordinacijskemu odboru za pokrivanje stroškov rekreativne dejavnosti v organizaciji koordinacijskega odbora.

Razmišljali smo, da bi drug del sredstev razdelili na osnovi dejavnosti po posameznih društvih, vendar smo kasneje v razpravi ugotovili, da je edina pravična delitev na osnovi števila članov. Pri tem smo pri drugi delitvi napravili spremembo, in sicer: DU Jesenice, DU Javornik-Koroška Bela, Društvo invalidov in DU Rateče Planica smo dodelili po 50,00 dinarjev na člana, DU Žirovnica po 61,50 dinarjev na člana, DU Kranjska gora po 75,00 dinarjev, DU Mojštrana pa smo glede na to, da si urejajo svoj prostor v stanovanjskem bloku, dodelili 50,00 din na člana in dodatno 20.000,00 din (pri delitvi v letu 1981 smo prav tako dodelili DU Žirovnica več sredstev za enake namene).

Koordinacijski odbor je na seji tudi ugotovil, da smo edino na Jesenicah dobili sredstva v dveh delih, vsi ostali pa so sredstva dobili že v juliju. Dvkratna delitev prav gotovo povzroča več negodovanja, vendar je koordinacijski odbor menil, da je bila zadnja delitev opravljena v zadovoljstvo vseh.

Koordinacijski odbor je v nadaljevanju seje razpravljal tudi o organiziranju občinske zveze društev upokojencev Jesenice, ki se pripravlja že doli časa, vendar se ne

premakne-z mrtve točke. Pri tem gre za pripravljenost ljudi, da bi delali v občinskem merilu, drugi pa tudi za vprašanje finančnih sredstev. Toda glede na število upokojencev v naši občini bomo morali ta vprašanja rešiti in čim prej pristopiti k ustanovitvi občinske zveze društev upokojencev. Seveda pri tem računamo na pomoč družbenopolitičnih organizacij, predvsem občinskega sveta zveze sindikatov, ki bo moral priskočiti na pomoč tudi z redno letno dotacijo, na proračun zveze, del sredstev pa bodo morala nameniti posamezna DU iz občine, seveda odvisno od števila članov.

V letošnjem letu, kakor tudi v prihodnje, bo dosti dela v zvezi z letovanjem v domu upokojencev v Izoli. Letos je bilo za Izolo izdanih 212 napotnic, to je dodatna obremenitev koordinacijskega odbora, kar bo morala prevzeti občinska zveza. Od uspešnega dela zveze je precej odvisna tudi dejavnost društev upokojencev v občini. Ena izmed teh je tudi vsakoletna organizacija tedna upokojencev v občini. Ta teden smo doslej organizirali v letu 1980 in 1981, letos pa ne, ker je celotno delo pri organizaciji in pri zbiranju denarja za pokritje stroškov ležalo na predsedniku in tajniku koordinacijskega odbora. V tem tednu smo organizirali nastope moškega pevskega zbora DU Jesenice in folklorne grupe DO Javornik-Koroška Bela v Kranjski gori. Mojrstrani in Zirovnici in so samo stroški prevoza znašali 10.000,00 din, obisk na koncertih pa je bil, posebno lani, zelo porazen. To je bil tudi razlog, da letos tedna nismo organizirali, delno pa tudi to, da smo imeli v mesecu maju v organizaciji DU Javornik-Koroška Bela revijo pevskih zborov društev upokojencev Gorenjske, sredstva za to pa so prispevale delovne organizacije z Jesenic.

Če bomo v letu 1983 organizirali teden upokoencev v občini, bodo morala sodelovati vsa društva, program pa bo moral biti skupno načrtovan, vanj pa vključiti tudi druge kulturne skupine.

V letu 1983 moramo torej v družtvih upokojencev narediti korak naprej glede vključevanja članov in glede sodelovanja z družbenopolitičnimi organizacijami v krajevnih skupnostih.

Stane Torkar

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

trčenja asteroida že omenjene velikosti z zemljo. S tem izračunom je bila popolnoma potrjena prej postavljena teorija.

Kot hitrost trčenja so predpostavili vrednosti med 15 in 72 km na sekundo in kot možne gostote vesoljskih teles 2,93 za kamniti asteroid, 1,0 za jedro komete in 0,1 do 0,01 za rj meteoritov. Ker ustreza debelina zemeljske atmosfere premeru 10 km asteroida, ima nanj le majhen vpliv. Tudi morje lahko vesoljsko telo "predre" brez omevbe vredne izgube energije, kajti pri hitrosti trčenja 25 km na sekundo je potreben 150 km debel sloj vode, da bi lahko ustavil asteroid pri njegovem padcu. Srednja globina oceanov pa doseže samo 3,6 km.

Zato preide skoraj celotna kinetična energija asteroida najprej na zemljo, potem pa po nastanku kraterja v atmosfero. Ta energija zadostuje namreč za 10 do 90-kratno taljenje mase asteroida in istočasno 4 do 15-krat za njeno izparitev. Odbojni valivi in izredno visoki pritiski plinov v kraterju so povzročili dvig asteroidne mase v višino 10 km. Pri tem dobi najprej odbiti material posebno veliko količino izvenzemelskih snovi, ker je globina kraterja v začetku prevlečena z meteoritnim materialom. Tako vsebuje sloj, ki loči naseljene krede in terciara do 20% takšnega materiala, kar je znatno več kakor v okolici meteoritnih kraterjev, kjer se giblje ta številka okoli 1%. Zato je mogoče predpostaviti, da izvirajo plemenite in težke kovine v ločilni coni iz z veliko hitrostjo preko 100 m/sek. v prvi fazi trčenja izločene meteoritne materije. Material, ki se nahaja okoli meteoritskih kraterjev, je skoraj izključno zemeljskega izvora.

ra in je nastal iz velikih količin kasneje in z manjšo hitrostjo ter v obliki sorazmerno večjih delcev izvrženih iz kraterja.

Vendar za pojasnitev velikih količin plemenitih kovin v usedlinah krede in terciara navedeni dokazi niso zadostni. Ali je lahko material, ki je bil z veliko hitrostjo vržen v zgornje plasti atmosfere, tudi dejansko enakomerno porazdeljen po vsej zemeljski površini?

Predpogoj za to je, da so delci manjši kot 1 μm . Izračun kaže, da je bilo glede na hitrost in gostoto žareče krogle mogoče pogoniti v atmosfero maso v obliki delcev v območju submikronov in z največjo velikostjo okoli 0,1 μm . Takšni delci ostanejo razpršeni v ozračju mesece dolgo. Njihova globalna razdelitev je možna v približno 100 dneh in pri tem ni važno, ali je vesoljsko telo priletelo na kopno ali v morje.

Pri vdirjanju ognjene krogle v atmosfero nastane »odprtina«, ki jo kmalu ponovno napolni zrak. Pri tem nastane navzgor usmerjeno valovanje, ki prenese tako uparjeni material, kakor tudi tekoče in trdne delce več kot 10 km visoko, kjer ostanejo, kot je bilo že omenjeno, dalj časa. Kapljice velikosti okoli milimetra in centimetra že v kratkem času padejo ponovno na zemeljsko površino. Iz njih nastanejo tektiti (steklasto strjene meteorijske kamene) oziroma mikrotektiti. Usmerjenost tektitnih polj poteka običajno v smeri vzhod—zahod. To je verjetno povezano s tem, da izvirajo vesoljska telesa, ki priletijo iz sončnega sistema in udarijo na zemljo, v glavnem iz ekliptične ravnine.

Po trčenju asteroida s premerom nekaj kilometrov nastane veliko prahu in zato se znatno zmanjša sončno žarčenje na zemeljsko površino. Če 10^{10} g v atmosferi razpršene materije zmanjša za faktor 100.000 sončno svetlobo. Med padcem asteroida pa preide v atmosfero tudi do 10^{10} g prahu. Tako lahko nastane močna ohladitev troposfere in otopitev stratosfere.

Na drugi strani pa preide pri trčanju kometa, ki ga v glavnem sestavlja led, veliko vode visoko v atmosfero. Ta voda pade v sorazmerno kratkem času v obliki dežja na zemljo, in del pa lahko povzroči povišano temperaturo. Nastali dušikovi oksidi lahko negativno vplivajo na sloj ozona. V vsakem primeru je mogoče predvideti, da se je temperatura zraka na celotni zemlji povišala za 30 stop. C. Ta toplota bi sicer v nekaj dnevih prešla v vesolje, vendar bi bilo takšno povišanje temperature zraka za mnoge vrste živali smrtno, posebno še za velike.

Danes ni mogoče zanesljivo ugotoviti, če je pred 65 milijoni let treščil na zemljo asteroid ali komet, vendar je skoraj zanesljivo, da je do takšne izvenzemeljske katastrofe prišlo. Posledica je bila vrsta dogodkov, med katerimi so posamezni izmed njih uničili določene živalske in rastlinske vrste. Končna posledica je bila njihovo masovno, vendar selektivno izumiranje, ki je bilo značilno za prehod iz geološkega obdobja krede v tercijar.

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige *Kokrški odred*

V partizanskem Gozdu nad Golnikom

Gozd podpira partizane že od 1941. leta — Vasice in zaselki, kakršen je Gozd, so nepogrešljivo partizansko križišče in zaledje — Velike žrtve Gojžanov — Sovražnik pogosto upada v naselje — Tretji bataljon 6. in 7. oktobra 1944 v Gozdu — Napad 7. oktobra zjutraj — Pred glavnim spopadom prihiteli v pomoč 3. bataljona — Policisti in domobranci požgo vasico in odženejo prebivalce — Partizansko poveljstvo tedaj ni dobro izkoristilo borbenih možnosti.

V prvih oktobrskih dneh sta se v Gozdu in v njegovi bližini znašla kar dva bataljona Kokrškega odreda: tretji in drugi. Tipični partizanski Gozd je majhno naselje pod 1527 m visoko Kriško goro. Na prijazni, prisojni, a kar 882 metrov visoki polici, veliki oazi sredi gozdov in strmin, je bilo v začetku vojne 11 domaćij. Skoraj na vsaki je živelak kopa ljudi. Življenje tod je bilo, kot po hribih sploh, zelo trdo, ljudje pa so bili trdnih značajev, a mehkih src. Tu je pred vojno prebivalo 62 ljudi in še tedaj so sem prihajali nekateri gorenski revolucionarji.

Od srede junija 1941 so se na teh pobočjih začeli zbirati prvi trziški partizani. Tudi v Gozdu so se začeli oglašati. Prvi, ki je junija 1941 obiskal Gojžane, tega se dobro spominja Podlogarjeva mama, je bil daleč naokrog znani komunist, kmet Anton Kosir — Anžecman po domače, doma iz Podljudelja. Ta je pozneje dobil ime Sibirc in je tudi padel. Mati ga je sprejela odprtih rok. Da pa je bilo to sprejemanje od vsega začetka smrtno nevarno, so v Gozdu že vedeli. Kljub temu pa pred partizani nikoli niso zapirali vrat.

Zato ni čudno, da je bila že 26. julija 1941 v bližini Vetrnega in Gozda osnovana ena prvih slovenskih partizanskih enot, Trziška četa. Njej se je priključil tudi domačin Jernej Slapar, zgoraj Vetrnega. Takoj je postal mitraljezec. On je bil tisti, ki se je 6. avgusta 1941 na Dobri izkazal z mitraljezom, on je bil tudi med tistimi borci Cankarjevega bataljona, ki so 12. decembra 1941 v Routu nad Škofjo Loko uničili nemški policijski oddelek, on je bil tudi med najbolj borbenimi mitraljezci v dražgoški bitki. A padel je že 20. 1. 1942.

Vasici, kot sta Vetrno in Gozd ter spodaj Senično, sta tedaj začeli novo, sicer nepoklican in osem skrito, a bogato osvobodilno življenje, ki je bilo hkrati napeto in nevarno. In trajalo je skoraj vsa štiri vojna leta. Dajali sta zavetje in pomoč prvim borecem že tedaj, ko je Hitlerjeva osvajaalna peta tlačila vso Evropo in ko je kazalo, da bo vsega poštenega človeštva kmalu konec.

Tako so se ti hribovski ljudje iz ljubezni do svobode in ljubezni do človeka vrednega življenja z vsem imetjem vključili v največji boj, ki

ga je slovenski narod kdajkoli bojeval.

Iz sovražstva do nasilja so se potem tudi sami priključevali partizanom. Izmed 62 prebivalcev jih je bilo med partizani kar 26 in 7 izmed njih je za svobodo darovalo tudi svoja življenja. Vasica Gozd z Vetrnim je postala nepogrešljivo partizansko zatočišče, nepogrešljiva vez med borci in prebivalstvom v ravnini, odskočna deska za različne partizanske akcije in križišče partizanskih kurirjev. Zato moramo tudi poudariti, da med vasčani ni bilo nobenega nemčurja in ne izdajalca. To so bili ljudje, ki so bili partizanom bratje in sestre, očete in matere, ljudje, ki so bili tudi sami partizani, ki so z njimi dihal in živeli, trpeli in umirali. Partizanske matere so tiho razdajale svojo dobroto, svoje materinske besede. Njihovih nesebičnih rok ne bo nikoli moč zadosti prav opisati in oceniti. Tu je vsak človek res »ljubil svojega bližnjega kakor samega sebe«.

Tudi v drugih naseljih, npr. pri Gabrcu, Pavšlju ali pri Tiču nad Lomom, so se pogosto zadrževali celi bataljoni tako Kokrškega kot Gorenjskega odreda. Res so iz doline tja prinašali tudi hrano, a kadar je bilo najhujše, so te vasice in posamezne hribovske kmetije vedno priskočile na pomoč z vsem, kar so premogle. Nikoli ne bo zadosti razumljivo, odkod so taki pasivni kraji mogli dati toliko, kot so.

Sovražniki, zlasti domači raztrganci in potem domobranci, so kmalu zvedeli, kaj se dogaja v pobočjih Kriške gore, Tolstega vrha in Storžiča. Vse večkrat so domačine nadlegovali z upadi in preiskavami, vendar so ti vedno znali skriti dokazne o svoji pripadnosti. S svojo skupino je v Gozdu in na Vetrno začel zahajati tudi zloglasni partizanski dezertar, raztrganec in pomočnik policist Miha Perko-Samčev. Neverjetno dobro je bil obveščen o tem, kako dihaajo ljudje v teh vasicah. Že 1943. leta se je sam hvalil Podlogarjevi mami, da je na Čepuljah osebnost ubil njenega sina Jožeta. Prišel je tudi s strupeno samohvaljo, da je ranil in ujel njeno hčerki, tudi partizanki Ivanka in Pavlo, kar je bilo tudi res.

In ko so prišli julija 1944 požigati Prinčev domaćijo in njene prebivalce aretirati — pri tem so aretirali tudi Katarino Šebat-Mežnarjevo — je bil spet zaraven raztrganec Miha, ki je potem Katarino ustrelil.

Tedaj sta ušla stari oče Princ in njegov sin Viktor. Tako je ta mož postal najstarejši gorenski partizan, malo zatem pa 15-letni Viktor Tišler-Podlogarjev eden od najmlajših.

Partizani so se pogosto zadrževali tudi na Vetrnem, kjer je bil doma partizanski komandir Miha Repinc. Bila je cela vrsta hiš, kamor so partizani, zlasti terenski delavci prihajali skoraj vsak dan. Tako tudi k Zaplotniku, p. d. k. Jakšu. Malo je bilo vse od 1942. leta dalje večerov, da mama Vera ne bi bila kuhala večerje partizanom. Oče Jakš-Jože, Zaplo-

tnik pa je ves čas dovažal hrano in druge potrebščine. Pri Jakšu je bilo namreč partizansko skladišče hrane, ki so jo tako varovali, da je sovražnik nikoli ni dobil. Jakš je tudi večkrat vozil deske in gradivo za različne partizanske bunkerje. Nekoč je kobilu, ki je bila breja, pri tem tako utrudil, da je izvrgl. Možak bi bil raje šel k partizanom, kot delal vse to in se izpostavljati aretaciji, a partizani so ga prav zaradi potreb pustili doma, tako kot v bližini še nekateri, npr. Maličevog Alfanca.

Z Vetrnega sta januarja 1943 odšla Franc Pasterk-Lenart (Korošec) in mladi Viktor Uzar-Saško, sin starega revolucionarja Petra, v Križe justificirali Antona Urbanca, ker je izdajal. To jima je tudi uspelo. Med vračanjem sta se ustavila pri Jakšu, se okrepčala in odšla.

Tudi na Vetrno je Miha Perko večkrat prihajal, in to kar podnevi. Veliko je vedel o vsem, kaj se tod godi, vendar ni nobenega aretirali ali ustrelil. Nekoč se je pri Jakšu-Zaplotniku celo pošalil, da »smo danes prišli po gospodarja«. To je sicer gospodinjstvo prestrašilo, vendar je Perko potem v smehu dodal, da se je šalil. Takšno njegovo obnašanje tod je težko umljivo, vendar ga je moč nekoliko razložiti.

Podobno se je potem obnašal tudi dezertar Jože Urbanc-Gašper. Nekoč v pozni jeseni 1944, ko je vodil Nemce, so ga ti pri Jakšu, kjer se je bil še kot partizan večkrat oglašil, vprašali, če je bil kdaj tudi v tej hiši. A Gašper je takoj odgovoril, da tu ni bil še nikoli.

Vendar pa so se domačini kar uspešno varovali pred različni vohljači in provokatorji. Huje je bilo seveda v Gozdu, ki je bil še bolj neposredno na »partizanskem ozemlju«.

Kljub nasilju in vohljanju pa sodelovanje s partizani nikoli ni zamrlo. Pri vsem tem je bilo zelo važno obveščanje o gibanju sovražnika. Najtrdnjša zveza je iz doline potekala iz Seničnega prek Lucije Šrab pa prek Javornikovih na Vetrnem v Gozdu in največkrat prek Podlogarjevih do partizanov. Podobna obveščevalna zveza je bila speljana tudi iz Križe, običajno prek Vinka Kokalja-Gompečevega.

Obveščevalci so bili neumorni in tako je sovražnik domačine in partizane le redkokdaj presenetil. A vsa vojna leta je bil Gozd trn v sovražnikovi peti. Najnevarnejši pa so bili tudi okoliški domačini, ki so služili okupatorju. Čimprej so hoteli dobiti priložnost, da bi ta partizansko trdnjavo uničili. In to se jim je ponudilo 7. oktobra 1944.

Tretji bataljon, ki je 5. oktobra 1944 zvečer odrinil iz Podgore pod Storžič, je ponoči prek Trziške Bistrice prispel v vasico Gozd nad Golnikom. Z njim sta iz odrednega štaba šla tudi komandant Janko Prezelj-Stane in Ivo Porenta-Vojko, predelni sekretar SKOJ, ki je po akciji na Selu komaj okrevljal. Bataljon je bil namreč namenjen na ozemlje, kjer se je najbolj bohotilo domobranstvo. Gozd naj bi bil samo kraj predaha. Štab se je kot običajno nastanil pri Tišlerju, p. d. pri Podlogarju, zraven pa je bil tudi komandant odreda, Andrej Zupan, tedaj desetar, je bil z desetino kot domačin razporejen k Rezarju, p. d. h. Knobču, da je imel blizu stražo. K Princu-Zaplotniku pa tako niso mogli, ker so domaćijo že poleti požgali. Poldrugo uro od Gozda proti vzhodu, pri Lovrencu, je tedaj taboril 2. bataljon, ki je bil po nekajtedenski razdelitvi spet skupaj. (SE NADALJUJE)

Proti liberalističnim pojmom, ki se v političnem iz njih izcimajo, se bori borec za rajh z vso ostrino. Zanj je ves nered v Evropi izločitve od rajha, izločitve iz skupnosti, iz zanikanja firer-principa. Priznavanje firerjeve volje pa ne sloni samo na dosežkih ali na soglasju skupnosti. Vse kraljestvo, se reče: pristno »firerstvo« (firertum) ima svoj nalog, »po božji milosti«, iz transcendence vse zgodovinske biti.

Firerjeva volja, brez katere rajh ni rajh, se ne izraža samo z nekim odlomkom; pokorščina in zvestoba, ki ju prinašamo do firerja, so samo prostovoljni »da« za firerja, ki je tukaj, ker ga je bog poslal...

Priznavanje takega pristnega »firerstva« zopet vzpostavi, je prvinški namen rajha. Steding, veliki, prezdodaj umrli oznanjevalec novo se prebujajoče ideje o rajhu, pravi:

»Ozdraviti in uvesti red v našem srednjeevropskem svetu more samo rajh in tisti, ki ta rajh vodi, od boga poslani državnik...«

Človek, ki živi ob meji, je lahko tudi nekaj takega, kot je bil Taras. Taras je živel v stari Jugoslaviji.

Od česa?

Koga bi že naj brigalo! Ob meji človek vedno nekaj izvohaš, da se lahko okoristiš, če se znaš obnesti in da imaš srečo.

Taras je bil sebi sreča. Lahko je izhajal. Saj tudi ni jemal dogodkov v življenju tako, kot jih jemljejo zakoni in stare navade in človeške mere.

VALENTIN POLANŠEK

55

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Tarasu je rastel greben, ko je na bližnji avstrijski meji na Viču pred Labotom zaplapolala zastava s hitlarskim kljukastim križem. Očitno se je postavljala, da je naročnik v Mariboru izhajajočega nemškega časopisa.

Bil je tudi član kulturnega. Kolovratil je po Meziški dolini in vohljajal med rudarji. Vedel je, da pride čas tudi za tamošnje komuniste in nacionalne prenapetosti.

Zdaj je bil že nekaj dni nastanjen z večjo skupino oboroženih SA sil v gostilni pri Podgorčevem sosedu. Večkrat se je preoblekel v civil in je šel po svojih skrivnih opravkih. Imel je veliko dela. Tudi v trg je zahajal. Spajdašil se je z marsikom. Bil je previden kot star lisjak. Opazil pa je kar prve dni, da organizacije prejšnjih avstrijskih političnih strank izpred Dollufošovega časa pravzaprav krajevno niso več eksistirale. Sploh niso bile tako zakoreninjene, kot so bili levčarji v Jugoslaviji. In tako spretno zakamufilirani pod različnimi nedolžnimi kulturnimi in športnimi društvi. Slovenski človek na bivši avstrijski strani se mu je zdel sila preprost in vdan v usodo, kakršna pač je. Glavni predvojni komunisti so bili proč. Enega so že osemindesetega leta vtaknili v Dachau. Ne ve se prav, ali je še živ ali ne. Prišel je sredi tridesetih let jugoslovanskim oblastem v roke, pa je predsedel nekaj let v Sremski Mitrovici, sedaj nadaljuje svojo revolucionarno pot v kacetu Tretjega rajha. Drugega najbolj znanega komunisti je menda spreobrnila ruska fronta. Tam se je nagledal rdečega rajha, da je sprevdel zmoto. Tam je padel. Tretji, neki Korl, pa je druga viža. Lani novembra je ušel dvema gestapovcema iz rok in v gozd. Cele legende se plečejo o njem. Gestapovca sta morala biti pravi šlevi. Meni bi se kaj takega ne moglo pripetiti. Zdaj iščem tega Korla. Ni ga uslediti.

Za katerim imenom se le skriva...?

Torek, 12. oktobra 1943.

Lepo jutro. Kot ponavadi se tudi danes Podgorčevi pripravljajo na vsakdanje delo.

Dijakova sestra Katrica je hušknila še na svojo sobo, da jo ure di. Pravkar je postlala. Lepe sanje je imela. Taka dekleta, ki so tik pred svojim osemnajstim rojstnim dnevom, lahko vedno lepo sanjajo!

Zunaj se nekaj šliši...

Pri belem dnevu vendar ne bodo partizani? je pomislila blondinka.

— Dol pridil! Katrica, dol pridil! kliče oče z veže.

— Takoj! Sem že naredila!

Na veži so policisti in drugi uniformiranci. Trdo stojijo. Neprizade to gledajo. Kot bi jih nekdo postavljala na vojaškem vežbališču. Or-litsch zarezhe zoprn v tišino:

— V trg moramo z vami, na zaslišanje. Za dve uri!

Potem določi dva policista kot Katricina stražarja.

— Z glavo mi jamčita zanjo! — je pribil komandant.

Dva druga uniformiranca prežita ob očetu.

Kar tako jih spravijo od hiše. Kot za mimogrede.

Na dodatno izrecno prošnjo pustijo še hišnega gospodarja k ženi,

ki je ležala na porodu poleg izbe. Mala Mirica še mesec dni ni stara, ni-kdar ne bo pomnila svojega roditelja.

Oče je mehko potipal najmlajši po nosku.

Tudi ženi je prožil roko. Lepo. V tem trenutku je bilo vse odpušče-no, kar je kdajkoli v razburkanih mladih letih prinašal zakon.

Zunaj imajo policisti še spodnjega soseda.

Kljub duševni tesnobi je smešno, da pustijo možakarja malicati.

Domači špeh ima v rokah in nož in kruh.

(SE NADALJUJE)

MIHA KLINAR

22

TANGENTE OB BOROVEM ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNIKA)

DANES BEOGRAD — JUTRI TRST!

Taki letaki so se ob tej novici pojavili na ulicah Trsta. Tržaška mladina je izvedla napisno akcijo DANES BEOGRAD — JUTRI TRST in o tem obvestila primorsko in gorensko partizansko javnost (borce NOV in aktiviste OF na osvobojenem, pa tudi na okupiranem ozemlju) s posebnim člankom v Partizanskem dnevniku, ki ga je potem ponatisnil tudi Slovenski poročevalec kot osrednje glasilo Osvobodilne fronte slovenskega naroda, jaz pa sem ga ob prvi obletnici osvoboditve Beograda oktobra 1945 uporabil za radijsko oddajo Odreda JA za Slovensko primorje, Trst in Istro v tržaškem radiu. Tudi minerska akcija na železniški progi na odseku med Miramarom in Trstom je povedala, kaj in s kom čuti Trst ob osvoboditvi Beograda.

»Živel Tito, osvoboditelj Trsta! Živel Trst v svobodni federativni državi Živela Rdeča armada, naša največja zaveznička« je tržaška mladina Irena zaključila svoj članek o omenjeni napisni in trosilni akciji ob osvoboditvi Beograda v Trstu. (gl. Slovenski poročevalec 21. november 1944, 4. stran)

V Srbiji se ni zgodilo tisto, kar je po vsej verjetnosti Churchill pričakoval. Tudi potem, ko je Rdeča armada zapustila ozemlje Srbije, ni bilo nobenega znaka, da bi bila Srbija »bolj za Mihajloviča kakor za partizane«. Večina četnikov — Mihajlovičevih in vseh drugih vrst okupatorjevih pomočnikov, se je umakala z Nemci. Konec decembra 1944 so se, na primer, ti poraženci pojavili tudi v Bohinju, ki pa je bil samo trenutna vmesna postaja, saj so jih Nemci transportirali na Primorsko in jih uporabili za boj proti partizanskim enotam IX. korpusa. Skupaj z Nemci so hajkali, še bolj pa kradli po slovenskih vaseh na Primorskem, zraven pa se slovenskim ljudem v primorskih krajih radi razglašali kot vojska kralja Petra.

»Te je mar kralj Peter učil krasti?« je, na primer, v Kozani v Goriških Brdih vprašala nekega četnika Štefanija s Karlove domaćije, kjer so imeli v hiši bunker za vodilne pripadnike briške partizanske varnostne obveščevalne službe. Četnik je namreč hotel odnesti vrečo moke, ki so jo poslali furlanski koloni vosovcem. Štefanij ni šlo v račun, da bi se je zdaj polastili dolgolasi četniki. Zato ga je enostavno ustavila z navedenim vprašanjem in se spustila z njim v prepir. Prav tako je vprašala četniškega oficirja, ki je očitno prihitel na pomoč četniku, ki ni izpuštil vreče. Pogumno vprašanje je zaleglo. Četnik je moral vrečo odložiti in jo postaviti na mesto, kjer jo je vzel. Četniški oficir le ni mogel pritrditi, da kralj Peter uči četnike krasti.

Tako so četniki nadaljevali svoj posel, kakor prej v Srbiji sedaj na Primorskem in čakali kot nemški zavezniki svoje zahodne zaveznike, da jih bodo osvobodili in potem udarili skupaj z njimi na »komuniste v Jugoslaviji«. Njihov Draža je bil seveda še v Srbiji in je prav tako čakal na tako »osvoboditve«, kakršna je tišče dni že potekala v Grčiji z bojem britanskih čet proti grški osvobodilni armadi ELAS. Prav to je vedno bolj utrjevalo partizansko nezaupanje do zahodnih zaveznikov, zlasti na Primorskem, ozemlju partizanskega IX. korpusa. Partizani seveda niso vedeli, da »Churchill potrebuje Trst in Istro za zavezniško ofenzivo proti Dunaju«. Prav tako nismo vedeli za nekakšno »akcijo«, šifrirano s »Sunrise«, ki jo je začela ameriška tajna obveščevalna služba (CIA) pod vodstvom Allena Dullesa,

pisca istoimenske knjige; po vojni prevedene v nemščino pod naslovom »Unternehmen Sunrise«. Te sicer ne poznam, a sem jo zasledil v nekem članku »SS-General Karl Wolff sagt aus: Wie der Papst entführt sollte«, objavljenem 16. aprila 1972 v nemškem ilustriranem tedniku »Stern«. Ta esesovski general in vojni zločinec je ob kapitulaciji Italije 8. septembra 1943 postal Himmlerjev in Hitlerjev opolnomočenec za vso Italijo. Njegova policijska vojna oblast je segala tako tudi v naše kraje na Primorskem in v Istri, pa tudi v nekdanjo italijansko okupacijsko cono v Sloveniji in druge, po italijanski vojski okupirane pokrajine v Jugoslaviji, ki so jih po 8. septembru 1943 morali Nemci vnovič zavzeti od Gorice in primorske kobariške republike pa tja do meja Albanije.

Generala SS Karla Wolffa omenja že dr. Tone Ferenc v svojem zgodovinskem zapisu »Nemška policija v operacijski coni Jadransko primorje 1943—1945«. (Borec 1976, štev. 11). Kakor navaja prej omenjeni nemški ilustrirani tednik Stern je bil ta »leta 1972 belolasi gospod s srebrno sivo kravato« leta 1936 šef Himmlerjevega osebnega štaba, nato leta 1939 Himmlerjev zvezni oficir v Hitlerjevem glavnem stanu, po okupaciji Poljske pa so bila v njegovi kompetenci tudi uničevalna koncentracijska taborišča na Poljskem, kjer je bil sokriv za usmr-titev več sto tisoč Židov. Torej je sodeloval pri istem zločin-skem poslu kakor pripadniki nemške policije v nemški operacijski coni »Jadransko primorje«, o kateri govori zapis dr. Ferenc.

Ta policija je namreč ob kapitulaciji Italije bila prav tako kakor general SS Karl Wolff poslana s Poljske v Italijo, le da je Wolff odšel v Rim kot najvišji vodja SS in policije v Italiji (als höchster SS und Polizeiführer in Italien). Baje bi na Hitlerjevo zahtevo moral odpeljati papeža Pija XII. iz Rima. Papež Pij XII., o katerem je Hitler še 1941 rekel: »Wenn ich einen deutschen Papst ernennen könnte, würde ich Pacelli wählen.« (Ko bi mogel jaz imenovati nemškega papeža, bi postavil Pacellija), se je po padcu Mussolinija in še bolj po kapitulaciji Italije zadel Hitlerju sumljiv.

(SE NADALJUJE)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

V spomin na junaški boj 3. bataljona Prešernove brigade, ki se je 15. decembra 1943 bojeval na Goreljku do zadnjega moža, je bila v soboto, 11. decembra, ob grobišču padlih borcev spominska svečanost. O veličini boja Prešernovcev in o potrebi primernega spomenika je govoril predsednik skupščine občine Radovljica Boris Šetina, v kulturnem programu so nastopili pevci zbora iz Gorij, recitatorji Linhartovega odra iz Radovljice, spis o zmagi mrtvega bataljona pa je prebrala prvonagrajena učenka Barbara Merlak iz Kranja. Razen borcev in svojcev padlih so se slovesnosti udeležili tudi vojaki, mladina in pionirji.

Na 9. seji 15. decembra so vsi trije zbori občinske skupščine Radovljica sprejeli osnutek programa dela zborov za leto 1983 in opravili več kadrovalskih razrešitev in imenovanj ter izvolili sodnike porotnike za prihodnje mandatno obdobje. Zbora združenega dela in krajevnih skupnosti sta sprejela predlog odloka o prenehanju lastninske in drugih pravic na območju zazidalnega načrta Zasip, predlog odloka o določitvi pomožnih in drugih objektov in naprav, ki se lahko postavljajo oz. gradijo na podlagi pridobljenega urbanističnega potrdila, predlog odloka o določitvi gradbenih del, ki se lahko izvajajo na podlagi prigrisavitve, predlog odloka o spremembi in dopolnitvi odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter osnutek odloka o spremembi odloka o prometnem davku od nepremičnin.

Na skupnem zasedanju zbora združenega dela Skupščine občine Radovljica in zbora uporabnikov ter zbora izvajalcev skupščine zdravstvene skupnosti Radovljica, ki je bila 15. decembra, so delegati obeh skupščin obravnavali informacijo o pogojih izvajanja programa zdravstvenega varstva v občini Radovljica v letu 1982. V zvezi s tem so sprejeli skupna stališča, ki jih bodo posredovali v izvajanje pristojni SIS in upravnim organom v občini.

Izvršni svet OS Radovljica je bil na 28. seji 7. decembra seznanjen s pripravi planovskih aktov SIS družbenih dejavnosti za leto 1983. Obravnaval je osnutek družbenega dogovora o natančnejši razdelitvi meril za uporabo pogojev, določenih v ZZZ in pogojih, določenih v zakonu o komunalnih dejavnostih za organiziranje TOZD in DO ter ostalih usmeritvah organiziranosti komunalnega gospodarstva. Na seji so sprejeli predlog odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v občini, poročilo o sanaciji Blejskega jezera in poročilo o cenitvi škode po novembrskih poplavih. Izrekli so soglasje k imenovanju javnega pravobranilca in gozdarskega inšpektorja.

Na prvi decembrski seji je predsedstvo občinske skupščine Radovljica presojalo izvajanje sklepov zadnjega novembrskega zasedanja vseh treh zborov občinske skupščine in se opredelilo za izhodiščne točke ter pripravo gradiva za zadnjo letošnjo zasedanje zborov, ki bo 29. decembra. Na drugi seji pa se je predsedstvo dogovorilo o sejah skupščin SIS kot četrti zborov v obravnavanju družbenega plana občine Radovljica 1981 do 1985 in resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Radovljica v letu 1983.

Predsedstvo občinskega komiteja ZKS Radovljica je na 18. seji, ki je bila 7. decembra, obravnavalo delovno gradivo za pripravo akcijske konference o turističnem gospodarstvu v občini Radovljica, ki bo sklicana še pred koncem meseca januarja 1983. Beseda je tekla tudi o vključevanju mladih v vojaške poklice z območja radovljiške občine.

V veliki sejni dvorani občinske skupščine Radovljica so 3. decembra na posvetu predsednikov vseh osnovnih organizacij ZSMS v občini obravnavali poročilo o delu 11. kongresa ZSMS in se dogovorili o tekočih nalogah osnovnih organizacij ZSMS,

predvsem o izvedbi volitev v vodstva osnovnih organizacij, o športnih prireditvah in drugih manifestacijah ob prazniku JLA ter o organizaciji iger na snegu.

Koordinacijski odbor za planiranje in stabilizacijo je na zadnji decembrski seji sprejel program organiziranja javnih razprav o osnutku družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1981-1985 ter o osnutku resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Radovljica v letu 1983.

Na skupni seji sveta za informiranje pri OK SZDL Radovljica in komisije za agitacijo, propagando in informiranje pri OK ZKS Radovljica so obravnavali predloge programov RTV Ljubljana, poročilo o uresničevanju programa LRP Triglav za 9 mesecev 1982 ter predlog samoupravnega sporazuma LRP Triglav o svobodni menjavi dela za leto 1983. Presojali so tudi primernost objavljanja nekaterih informacij in člankov ter sprejeli informacijo o ureditvi ustanovitelskih razmerij v ČP Glas Kranj.

Pred kratkim so v VERIGI Lesce sklicali ustanovni sestanek občinskega odbora sindikata kovinske in elektroindustrije, v katerega so se vključili razen delavcev Verige še delavci Plamena Kropa, Iskre Otoče in Iskre Lipnica. V prvem mandatnem obdobju bo sedež novega panožnega odbora v Verigi Lesce, nato pa se bodo vsako mandatno obdobje menjali nosilci iz drugih delovnih organizacij.

Občinske družbenopolitične organizacije v Radovljici so poslane vsem krajevnim organizacijam v občini stališča za novoletna praznovanja dedka Mraza in obdaritve otrok. Tako kot že več let nazaj bodo tudi letos težje vseh prireditev in obdaritve otrok prenesli v krajevne skupnosti po šolah in vrtcih. Prednost bodo imele kulturne prireditve za otroke in kolektivna darila za vrte in osnovne šole. V prireditve je treba vključiti vse predšolske otroke. Nosilci novoletnih praznovanj bodo KO SZDL, OZD pa bodo namenska sredstva nakazovale svetom KS, kjer žive otroci njihovih delavcev.

Četudi je radovljiška občina znana po bogastvu vodnih izvirih, je v zadnjih letih vedno več zaskrbljujočih glasov o njihovih onesnaževanjih zaradi nezavarovanja okolja izvirov in zajetij. V občini je evidentirano 141 vodovodnih zajetij, od katerih jih le 28 upravlja komunalno gospodarstvo. Večina izvirov in zajetij upravlja zasebniki, vaški odbori in okoli 50 % komunalne organizacije. Da bi zaščitili vodozbirna področja ob hitro naraščajoči urbanizaciji, so sklenili sprejeti ustrezni občinski odlok, katerega osnutek je že sprejel izvršni svet občinske skupščine 9. novembra. Skupščina je odlok sprejela po javni obravnavi na zasedanjih vseh treh zborov 24. novembra.

V delovni organizaciji Veriga Lesce si prizadevajo, da bi s podeljevanjem kadrovskih štipendij skušali pridobiti čim več učencev za deficitarne poklice. Za zdaj imajo 4,8 % kadrovskih štipendistov od števila vseh zaposlenih, kar je 0,3 % boljše povprečje od republiškega. V šolskem letu 1982/83 so podelili 59 kadrovskih štipendij, od teh 45 za prvi letnik usmerjenega izobraževanja, 7 za drugi letnik in eno štipendijo za tretji letnik usmerjenega izobraževanja. Šest štipendij so podelili študentom višjih in visokih šol.

Po sklepnih podatkih, ki veljajo za letošnjo turistično sezono, so v letu 1982 z obiskom tujih in domačih gostov ter prenočitvami najbolj nazadovali v radovljiški občini kampi, saj so imeli za dobro petino manj gostov in kar za 40 % manj nočitev kot lani. Skupaj je bilo v kampih le 36.623 gostov, od teh 32.083 tujcev. Ustvarili so le 143.124 nočitev, od teh tujci 121.589, kar je za 43 % manj kot predlanskim. Pravzaprav nič presenetljivega poleg takšne oskrbe, kot so jo imeli letos.

Zadnje dni novembra so na Bledu predstavniki LIP Bled in Commerce Ljubljana, ki zastopa avstrijsko firmo H. Springer, podpisali sporazum o združevanju dela in sredstev. Gre za dolgoročno proizvodno kooperacijo pri izdelovanju strojev za primarne predelavo lesa. S to proizvodnjo bodo lahko krili vse

domače potrebe strojev za predelavo lesa, LIP pa se bo vključil tudi v izmenjavo na tuja tržišča.

Alpdom Radovljica je podal izvršnemu svetu OS Radovljica pobudo za nekaj manjših odmkov od sprejetega zazidalnega načrta II. faze stanovanjskega dela Cankarjevega naselja v Radovljici. Pri novozgrajenih garažah naj bi opustili nasip in na ta prostor ter nad garažami gradili trgovske in obratne lokale. V stanovanjskih blokih bi spremenili notranjost, zmanjšali stanovanja. Namesto gradnje garažne hiše s 50 garažami naj bi uredili parkirne prostore z 68 mesti.

Za letošnji praznik republike so v Hrašah pri Lescah izročili namenu novo zbiralnice mleka, kamor prinašajo mleko člani mlekarske skupnosti iz Hraš in sosednje vasi Studenščice. V zbiralnici je hladilni bazen za okoli 20 hektolitrov mleka. Denar za gradnjo so prispevali domačini, ki so opravili tudi prostovoljne ure, del sredstev pa so prispevale KZK TOZD Kooperacija Radovljica, TOZD Mlekarnstvo in kmetijsko zemljiška skupnost Radovljica.

Z družbenih posestev je bilo letos oddano kmetom v rejo 12 krav in 62 plemenskih telic. Kooperantom v radovljiški občini so dali za plemo in pitanje 110 telet. Klavnici so letos oddali za zakol 48 odraslih goved. Na Bledu so začeli z gradnjo novega sodobnega hleva za govedo, v katerem bo prostora za 200 krav. Predračunska vrednost naložbe znaša okoli 75 milijonov dinarjev.

V šolskem letu 1982/83 se v radovljiški občini izobražuje po kadrovskih načrtih ob delu 75 delavcev, leta 1980 pa se je izobraževalo ob delu 195 delavcev. Izven programa izobraževanja v delovnih organizacijah se po lastni usmeritvi oz. odločitvi izobražuje 48 delavcev, kar je 16 manj kot leta 1980.

Gasilsko društvo Mošnje je ob vsestranski pomoči in razumevanju občanov ter vseh krajevnih društev in organizacij že 1980. začelo obnavljati staro stavbo gasilskega doma. Krajinjani so se na zadnjem referendumu odločili, da bodo del samoprispevka namenili tudi za obnovo doma, razen tega pa so opravili nad štiri tisoč prostovoljnih delovnih ur. Dela so že skoraj zaključena razen napeljava instalacij in ureditve notranjosti ter nakup opreme.

Na zadnji seji muzejsko galerijskega odbora pri Kulturni skupnosti Radovljica se presojali položaj v galerijski dejavnosti zaradi predlaganih predpisov o plačevanju razstavnih likovnikov. To bo pomenilo krčenje programa razstav, zato so na seji menili, da bodo lahko dokončno sklepali o številu razstav šele, ko bo odločeno o prispevkih za razstave.

V letošnji gledališki sezoni od oktobra 1982 do maja 1983 bo DPD Svoboda Rudi Jedretič iz Ribnega razen prireditev za letošnji abonma odraslih organiziralo vsak mesec eno nedeljsko matinejo za otroke. Načrtujejo več gledaliških in lutkovnih predstav ter srečanje z znanimi kulturnimi delavci in književniki. Matineje so namenjene 40 pionirjem, ki delujejo v sekciji tamkajšnje Svobode ter učencem podružnične šole v Ribnem.

V novembru je bilo v Varaždinu srečanje pobratenih planinskih društev iz Radovljice in Varaždina. Med bivanjem v Varaždinu so gostoljubni domačini razkazali radovljiškim planincem mestne zgodovinske zanimivosti in bližnje Varaždinske toplice. Posebno zanimiv je bil ogled Lepoglave z jetnišnico in Trakošanov. Dogovorili so se tudi o nadaljnjem sodelovanju.

Ob prazniku republike je Fotokino klub Radovljica v graščinski dvorani v Radovljici 2. decembra otvoril razstavo diapozitivov VI. COLOR DIA 6x6, sočasno pa tudi klubsko razstavo črno bele fotografije. Ponovitev projekcija DIA 6x6 je bilo tudi v ponedeljek, 6. decembra, zvečer.

DRUGA SEJA DELEGATSKE SKUPŠČINE GORENJSKE TURISTIČNE ZVEZE

Na drugi redni seji delegatske skupščine gorenjske turistične zveze so obravnavali delovanje zveze v minulem obdobju, potrdili zaključni račun za leto 1981, sprejeli finančni plan za leto 1983, obravnavali izhajanje revije Gorenjska in študijo Turizem v razviti turistični občini. Govorili so tudi o uporabi turistične takse in drugo.

O preteklem delovanju je bilo pripravljeno obširno poročilo, ki sta ga podala predsednik zveze Zvone Tržan in glavni tajnik Miran Štefe. Rečeno je bilo, da je bilo delovanje dobro. Potrebno je bilo urediti pomanjkljivo organiziranost v preteklosti in finančno poslovanje spraviti v okvir veljavnih predpisov. V zvezi s tem je bila organizirana delovna skupnost, ki v redu deluje in ima vse potrebne samoupravne akte. Zasluga gorenjske turistične zveze je, da so se po občinah organizirale občinske turistične zveze, razen v Trzinu, kjer še ne delujejo. V tem obdobju je bil sprejet družbeni dogovor o namenski porabi turistične takse. Občinske turistične zveze bodo morale v sodelovanju s turističnimi društvi sprejeti ovrednoten program dela, ob koncu leta pa poročati, za kaj je bila porabljena turistična taksa.

Prizadevajo si za uresničevanje družbenega dogovora o pospeševanju kmečkega turizma. Zaradi različnih mnenj bo treba oblikovati nekatera načelna stališča in reševati zadeve tudi od primera do primera. Nejasnosti se pojavljajo predvsem v ravninskih predelih Gorenjske. Pri gorenjski turistični zvezi so prišli tudi še do nekaterih drugih ugotovitev in stališč. Z zadovoljstvom so, na primer, sprejeli ugotovitve, da se daje turistični dejavnosti v sred-

njeoročnem programu razvoja Gorenjske zelo pomembno mesto. Pri tem opozarjajo, da se je treba izogibati zapiranju znotraj svojega prostora. Izboljšati bo potrebno gostinstvo in servisno dejavnost. Potrebno je tudi več prireditev za razvedrilo izletnikov in gostov.

Ugotovili so, da imajo delavci v gostinstvu in turizmu glede na druge dejavnosti nizek osebni dohodek. Ugotovljen je padec obiska tujih gostov iz Zahodne Nemčije, rahel porast obiska pa beležijo iz skandinavskih dežel in Anglije. Zato bodo potrebna bolj prodorna propagandna prizadevanja.

Kar zadeva izhajanje revije Gorenjska, so menili, da so stroški izdajanja veliki in da jih je treba zmanjšati z večjo naklado, slabšim papirjem in večjim številom reklam. Vsebinsko revija mora zajeti celovit utrip turistične dejavnosti, kar jo bo naredilo še bolj privlačno in brano. Ker je razprava o taksi pokazala veliko nejasnosti, so sklenili, da bodo na eni od prihodnjih sej posvetili temu vprašanju posebno točko, kjer naj bi razčistili vse, kar je treba.

V razpravi o študiji Turizem v industrijsko razviti občini so menili, da je treba usklajdati podatke o nočitvah in jih predvsem prikazati ločeno za hotele in ločeno za zaseb-

ne sobe. Poglavitni namen te študije je prikazati, da ni turizem samo gostinstvo, ampak je v to dejavnost posredno ali neposredno vključeno celotno gospodarstvo. To je potrebno vedeti, če hočemo, da se bo turizem dobro razvijal, da se bodo v njegov razvoj vključevali vsi faktorji. Predlagali so, naj bi se po ustreznih usklajitvah in dopolnitvi gradivo posredovalo v obravnavo tudi vsem občinskim skupščinam na Gorenjskem.

Sejo so zaključili s priporočilom, da je treba vse sile vključiti za nadaljnje pospeševanje turizma na Gorenjskem, kjer je to pomemben vir priliva deviz. Konkretna ukrepa in akcije bo oblikoval in sprejel izvršni odbor.

B. B.

BLEJSKI UČENCI SVOJEMU VZORNIKU PROF. DR. JOSIPU PLEMLJU

Učenci osnovne šole na Bledu so se oddolžili znanemu matematiku svetovnega slovesa, narodnjaku in domačinu prof. dr. Josipu Plemlju, po katerem nosi šola tudi svoje ime.

Svoje priznanje so mu izkazali s postavitvijo impozantne lesene skulpture pred osnovno šolo. Posebnost je v tem, da so skulpturo obdelali učenci, ki delujejo v šolskem likovnem krožku pod mentorstvom akademskega slikarja Janeza Ravnika, sami.

Z veliko vnemo in prizadevnostjo so se lotili štiri metre dolgega in tri tone težkega hrastovega hloda. Na njem so vdolbli resen in učeni obraz Josipa Plemlja, ki ga obdajajo

številne glave veselih in vedoželjnih učencev. Skulptura kaže polno življenja in vedrega razpoloženja, karšnega je vedno kazal Plemelj v obvešanju z domačini.

O umetniški vrednosti spomenika bodo povedali za to poklicani, vendar je zamisel Janeza Ravnika res izvirna, obenem pa se je tako uveljavil njegov likovni krožek na šoli. Pri oblikovanju skulpture so sodelovali učenci Igor Jarc, Franc Seban, Franc Potočnik, Janez Muje, Robert Zerovc in Sadik Mujkič. Ob otvoritvi, ko so želi priznanje vseh navzočih, tako šolske mladine kot številnih gostov z Bleda, Radovljice in od drugod, so obljubili, da bodo okrasili šolski vrt še z novimi deli.

Spomenik je odkril predsednik krajevnih skupnosti Bled Vlado Janežič s krajšim nagovorom. Spomnil se je velikega matematika, narodnjaka in prvega rektorja slovenske univerze, za katerega je bil izvoljen leta 1919, pa tudi zavednega domačina. Plemelj ima na Bledu že svoje spominsko obeležje, ki so mu ga postavili leta 1971 ob stoletnici njegovega rojstva, v njegovi rojstni hiši pa je urejena tudi spominska soba, v kateri so razstavljena njegova dela in številna priznanja, ki jih je prejel za svoje ustvarjanje. To obeležje pa so postavili blejski učenci ob 109-letnici njegovega rojstva in po svečani otvoritvi pripravili tudi krajši kulturni program.

Božo Benedik

OBRAMBNI KROŽEK V BLEJSKI OSNOVNI ŠOLI

V naši osnovni šoli prof. dr. Josipa Plemlja na Bledu že četrto leto deluje obrambni krožek. Ustanovljen je bil na pobudo ZZB in ZRVS. Pokrovitelj krožka je kasarna na Bohinjski Beli, ki nas tudi oskrbuje z gradivom - z orožjem, filmi in maketami.

V krožek so vključeni učenci šestih, sedmih in osmih razredov. Naš mentor je tovariš Serajnik. Sestajamo se enkrat mesečno, po potrebi tudi večkrat, posebno pred pomembnejšimi tekmovanji.

Snov obravnavamo po dveh programih. Do sedaj smo spoznali eksplozivna sredstva, več vrst orožja in bojevanje proti oklopnim sredstvom. V tem šolskem letu se bomo seznanili še z obrambnim načrtom in taktiko, z atomsko, biološko in kemično zaščito, spoznali puško M 48 in tudi ostalo pešadijsko orožje. Skrbno se bomo pripravili tudi na obrambni dan in na tekmovanja v obrambnih veščinah. Vsi člani krož-

ka že nestrpno pričakujemo zadnje dneve šolskega leta, ko bomo šli streljat z vojaško puško.

Da zares pridno in aktivno delamo, kažejo tudi visoke uvrstitve na različnih tekmovanjih. Največji uspeh smo dosegli v lanskem šolskem letu, ko smo osvojili naslov občinskega prvaka v obrambnih veščinah. Na Tončkovem taboru smo osvojili odlično tretje mesto.

Prepričani smo, da je delo našega krožka zelo pomembno, saj naj bi bil prav vsak član naše samoupravne socialistične družbe ustrežno usposobljen za obrambo in odpor.

Staš Naglič, 7. a.
OŠ prof. dr. J. Plemlja Bled

PRVI REDNI OBČNI ZBOR DRUŠTVA ZA POMOČ DUŠEVNO PRIZADETIM

V torek, 14. decembra, je bil v dvorani gasilskega doma železarne Jesenice prvi redni občni zbor Društva za pomoč duševno prizadetim Jesenice. Občnega zbora so se udeležili člani društva, posebno pa smo bili veseli predsednika skupščine občine Jesenice Franca Breliha, ki je občni zbor pozdravil v imenu družbenopolitičnih organizacij in Skupščine občine Jesenice. Za njegove spodbudne besede so se člani zahvalili s ploskanjem.

V pozdravnem nagovoru predsednika društva Zdravka Pogacnika je bilo rečeno, da je društvo imelo dva ustanovna občna zbora, in sicer prvega že leta 1968, ponovno pa se je aktiviralo 1980. leta in danes šteje že 465 članov iz vseh družbenih struktur.

Društvo deluje po pravilih Društva za pomoč duševno prizadetim Jesenice in je samostojna, prostovoljna, samoupravna, socialna in humanitarna organizacija, ki vključuje tiste občane jeseniške občine, ki so iz človekoljubnih nagibov pripravljani delovati v korist duševno prizadetih.

Iz poročila o delu društva v dvoletnem obdobju je bilo razvidno, da vse naloge društva temeljijo na humanem in prostovoljnem družbenem delu v korist duševno prizadetega občana in da delo poteka dovolj tekoče, vendar pa se starši duševno prizadetih otrok prepočasno vključujejo v samo delo in vodstvo društva. Kontakti izvršnega odbora društva s starši so bili prisrčni, vendar bi bilo prav, da bi se v prihodnje z idejami, konkretnimi vprašanji in nalogami bolj vključevali v oblikovanje plana dela. Društvo tesno sodeluje z republiško zvezo društev za pomoč duševno prizadetim in v tej povezavi omogoča staršem obiske seminarjev v Črni na Koroškem ter nadaljevalne seminarje na Pohorju kot tudi letovanje otrok v Umagu in Kranjski gori. Ti seminarji so za starše, ki otroke vključujejo v specialne šole oziroma ustanove in so lani dobili od društva povrnjene stroške, letos pa še subvencionirane cene bivanja na seminarjih. Starši so zadovoljni s to obliko dela in povezanosti z društvom, posebno pa so njihovi otroci veseli letovanja ob morju. Društvo načrtuje in izvaja obdarovanje težje in težko prizadetih občanov ob novem letu – s to akcijo je želelo vzpostaviti stike s prizadeto populacijo v občini. S krajevnimi skupnostmi je skušalo društvo navezati prve stike v obliki samostojne proslave ob mednarodnem letu invalidov, ki je bila v delavnici pod posebnimi pogoji in z drugimi kulturnimi in športnimi prireditvami ter vsakoletnimi razstavami izdelkov varovancev v društveni delavnici.

Vse navedene oblike dela terjajo dobro planirana finančna sredstva. Društvo pridobiva sredstva iz članarine, ki je bila ob leti le dvajset dinarjev in iz dotacij republiške zveze društev. Lani sta bila sprejeta dva pomembna dokumenta o financiranju dejavnosti, tako da je tudi društvo kot vse humanitarne organizacije v občini financirano od skupnosti socialnega varstva, od katere pa je za 1982. leto dobilo manj kot polovico planiranih sredstev – to je od 66.559,55 din le 27.214 dinarjev. Za začetek, ob ponovni ustanovitvi društva, je nakazala republiška Zveza društev okoli 140.000 din, ogromno pa so pripomogle k nemotenemu delovanju društva delovne organizacije v občini. Na prošnjo društva so ob zaključnih računih namenile del finančnih sredstev društvu za namenško ali drugačno uporabo naslednje delovne organizacije: trgovski podjetji Golica in Merkur, Kompas, Gradis, ELIM, Avto-moto društvo Jesenice, Kolodvorska restavracija, Zavarovalna skupnost Triglav, Ljubljanska banka, občinska zdravstvena skupnost, občinski sindiklati svet, občinsko sodišče iz dotacij sodnih poravnjav, Elektro Žirovnica, Kompas – hoteli Kranjska gora (prispevek delavcev) in Gozdno gospodarstvo Bled. Jugobanka je podarila hranilnice in kemije svinčnike, trgovsko podjetje Murka pa likalniki za varovanje delavnice pod posebnimi pogoji. Brez dodatne pomoči

OZD v občini in izven nje vsekakor društvo ne bi moglo izpeljati skoraj vseh začrtanih akcij.

Za prihodnje leto bodo finančna sredstva le 12 % povečana glede na lanskoletno dotacijo skupnosti socialnega varstva, kar zneslo skupno le 31.000 din. Tako so na občnem zboru podali in sprejeli sklep povišanju članarine na 50 din. Tako je predviden finančni plan za 1983. leto le 97.166,90 din z ostankom sredstev skupaj. Ob tej vsoti bo plan dela težko izveden v prid duševno prizadetemu občanu; samo delo v društvu je ljubiteljsko in neplačano.

Celotni prihodki 1981–82 so znašali 178.153,70 din in odhodki 135.486,80 din. Iz poročila nadzornega odbora je bilo razvidno, da so odhodki pravilno porabljeni za izvedbo nalog po delovnem načrtu. Največ pomoči so prejeli varovanci v delavnici pod posebnimi pogoji: volno za izdelavo tapiserij, šivalni stroj, nekaj drobnega inventarja, nekaterim je bilo omogočeno letovanje ob morju. Se vedno pa nimajo ustreznih zaposlitev, ki bi jih lahko nudile delovne organizacije. Društvo se dogovarja s TOZD Remontne delavnice Železarne za ustrežno delo in nabavo materiala za delo, a žal še ni uspešnih zaključkov. Poiskati varovancem ustrežno delo, jim ob delu nuditi ustrežno rekreacijo, boljše delovne pogoje, toplo malico in še kaj – vse to pa niso le naloge društva in ustanove same, ampak tudi širše družbene skupnosti. Pomoč duševno prizadetemu občanu je potrebna od vsepovsod, zagotoviti pa jim jo moramo občani sami, saj si

varovanci sami ne morejo krojiti vsakodnevnega življenja in dela.

Društvo se povezuje tudi z osnovno šolo s prilagojenim programom Polde Stražišar in z oddelkom za delovno usposabljanje ter razvojnimi oddelkom na Koroški Beli (oba oddelka sta v sklopu OŠ Polde Stražišar). Za predšolske otroke in varovance v oddelku za delovno usposabljanje je društvo v obeh letih kaj malo storilo kljub nenehnim kontaktom. Nabaviti bi bilo potrebno več didaktičnih igrač in drugih ustreznih materialov, ob katerih bi otroci urili svoje psihofizične sposobnosti do drugih oblik finančne pomoči. Posebno dobri so bili kontakti društva s patronažno službo in z otroškim oddelkom Zdravstvenega doma Jesenice in zobozdravstveno službo ter Društvom telesnih invalidov Jesenice. Večjo povezano bo potrebno najti s krajevnimi skupnostmi, z organizacijo Rdečega križa in društvi prijateljev mladine, saj bi skupno lahko reševali prenekatere naloge v dobrobit duševno prizadetemu občanu. Tudi osnovne in srednje šole v občini so se preko številnih članov povezale z društvom, le-ti pa so bili že zdaj precej aktivni.

Strokovno delo društva je potekalo v povezovanju z ostalimi regijskimi društvi za pomoč duševno prizadetim v obliki reševanja socialnega in materialnega statusa odraslih duševno prizadetih oseb, kot tudi iskanja možnosti podaljšanja plačanega letnega dopusta staršem težje in težko prizadetih otrok. Še vedno pa preko lokalnega časopisa, radia in glasila Naš zbornik osveščajo in obveščajo občane o problemih mentalno retardiranih oseb v občini kot tudi v republikah.

Na občnem zboru so bile izvedene še volitve v nov izvršni in nadzorni odbor društva in podana je bila razrešnica staremu odboru. Za predsednico društva je bila izvoljena Marija Perat-Heberle, za namestnika predsednice pa Stanko Noč. Novemu vodstvu društva želimo velikih uspehov, ki pa jih bo lahko dosegel le s širšo družbeno pomočjo.

PRVA SEJA DELEGATSKE SKUPŠČINE OBČINSKE TURISTIČNE ZVEZE

Občinska turistična zveza Jesenice s sedežem v Kranjski gori je imela 8. decembra prvo sejo delegatske skupščine. Na njej so pregledali delo v prvem letu delovanja in obravnavali ugotovitve, ki jih je pokazala analiza letošnjega devetmesečnega poslovanja turističnega gospodarstva v občini.

V poročilu, ki ga je podala predsednica Lojzka Pikon, je bilo predvsem poudarjeno, da zveza še ne odigra v celoti svoje vloge, za katero je bila ustanovljena. Delni vzrok so bile kadrovske težave, bolezenska odsotnost tajnika Turističnega društva Kranjska gora, ki je tudi tajnik zveze. Vsekakor je razumljivo, da je turizem dobil v občini mesto, ki mu gre, saj so ga po obsegu nalog uvrstili na drugo mesto, takoj za Železarno.

Komisija za varstvo okolja je uspešno upravljala svoje delo in temeljito pregledala celotno občino ter pri tem ugotovila dobre in slabe strani. Na področju delovanja turističnih podmladkov so se posebno izkazali v osnovnih šolah 16. december v Mojstrani in Tone Čufar na Jesenicah, drugod pa jih, posebno v Kranjski gori, čaka še veliko dela.

Problemska konferenca o vprašanju turizma, ki je bila 19. oktobra v Kranjski gori, je nakazala številne naloge, ki so jih začeli nekoliko hitreje reševati. Stvari so zastajale predvsem zaradi premajhne delavnosti turističnega društvu kot tudi drugih. Vzroki niso bili v odnosih, kar so napihili nekateri novinarji in s tem izkrivljali zaključke omenjene konference. Veliko nalog čaka na turistične delavce tudi na področju turističnega obveščanja prebivalcev tega območja.

Vrščilec dolžnosti tajnika Lipek Florjančič je podal kratek pregled devetmesečnega poslovanja turističnega gospodarstva, iz katerega je bilo razvidno, da je bilo v tem času na tem območju 501.880 nočitev, kar je 1,6 % več kot v istem času lani. Nad predvidevanji so Kranjska gora 12,5 in Planina pod Golico 13,8 %, v drugih krajih pa se je to število precej zmanjšalo. Najbolj na Jesenicah, kjer so dosegli samo 61,8 % nočitev glede na lansko leto. Predvsem se je zmanjšal poslovni turizem zaradi zmanjšanih investicij, nekaj delovnih organizacij, ki so imele in imajo stalno delo na Jesenicah, pa je uredilo lastne domove za prenočevanje svojih delavcev. Z 78,8 odstotka je nizek tudi Gozd Martuljek, kjer pa se bo s posodobitvijo hotela Špik prihodnje leto stanje vsekakor izboljšalo.

Precej so razpravljali tudi o preveliki počitniško-stanovanjski gradnji v Kranjski gori in neplačevanju turistične takse vikendašev. Sklenili so, da bo izvršni odbor na prihodnji seji obravnaval ta vprašanja in določil pavšalno ceno za kvadratni meter, ki naj bi ga lastniki vikendov na osnovi sklenjenih po-

godb plačevali v prihodnje.

Mirko Ramuš je navzoče obvestil o formiranju skupnosti delovnih organizacij, ki bo imela sedež pri HTP Gorenjka. Njena poglavitna naloga je zbiranje sredstev za dograditev potrebne infrastrukture in potrebnih objektov. Predvsem je sedaj na vrsti novo smučišče v Trebežu, kjer je predvidenih osem vlečnic in sedežnic. Ureditve tega bo veljala približno 170 milijonov din, z deli pa naj bi začeli že v letu 1983, ko naj bi bili nared dve žičnici. To je nujno zaradi skrajšanja čakalnega časa pred žičnicami. Zaradi štednje z bencinom bo v zimskem času do Jesenic vozil smučarski belbi vlak, v Dolino pa bodo organizirani avtobusni prevozi. Ker so bivalne zmožljivosti za zimo razprodane, bodo v pomoč vključili tujske sobe hotelov in zasebnikov na širšem območju Jesenic. Od tu se bodo smučarji vozili na smučišča z avtobusi. Garderoba za spravilo smuči in druge opreme je v Kranjski gori urejena v hotelu Larix, v drugih krajih pa bo treba za to še poskrbeti. Lastnica zasebnih turističnih sob Marija Kostanjšek je povedala, da se za naše kraje predvsem zanimajo Nizozemci in Danci in da bi bilo potrebno več propagande. Nemci se zanimajo predvsem za morje, v zadnjem času pa jih posebno privlači Grčija in se pri nas ustavljajo le prehodno. V zvezi s tem je bilo rečeno, da se je pohitelo z izdajo prospekta Gornjesavske doline, ki je sedaj pred izidom. Besedilo in slikovno gradivo prospekta Jesenic je pripravljeno, zataknilo se je le pri pomanjkanju papirja v zasebni tiskarni na Jesenicah.

O problemu kurjave je bilo povedano, da je za turizem preskrbljena, bil pa je izreden pomislek, da ni prav, da na ta račun drugi prebivalci v občini dobijo premog kasneje. Za turizem bi se moral predvideti dodatni kontingent. Po drugih občinah namreč prejema prebivalci premog hitreje. Jeseničani pa morajo od naročila do dobave čakati skoraj leto dni. Precej so govorili tudi o turistični taksi, pri čemer so ponovno sklenili, da morajo društva pripraviti ovrednoten program dela in ga dostaviti občinski turistični zvezi, ki bo pripravila skupen program, kjer bodo prikazane finančne potrebe za to dejavnost in kjer bo tudi obrazložitev za rabo teh sredstev.

Po razpravi o še drugih tekočih nalogah so namesto umrlega Zareta Klincova v odbor zveze izvolili Žarka Šanca iz Kranjske gore.

B. B.

Pogled na Dovje (Foto B. Blenkuš)

ZBOR OBČANOV V RATEČAH

Sredi decembra je bil v Ratečah zbor občanov krajevnih skupnosti Rateče. Na zboru so razpravljali o delu krajevnih skupnosti Rateče v mandatnem obdobju od leta 1982 do 1985. Menili so, da je prav, da bolj kritično pregledajo in ocenijo posamezne naloge, ki jih v preteklem mandatnem obdobju niso izvršili, čeprav so se zanje dogovarjali in neposredno vplivajo na delo, življenje in dobro počutje občanov.

Ceprav je bilo delo ves čas usmerjeno v izboljšanje življenjskih razmer in v zadovoljstvo prebivalcev, krajevni skupnosti ni v celoti uspelo uresničiti svojih načrtov. Vse preveč je še odprtih vprašanj, pa naj gre za preskrbo, zaščito kulturnih spomenikov, zaščito kmetijskih površin ali mogoče na videz za drugo nepomembno stvar, vendar za posameznika velikega pomena. Zato je prav, da k reševanju teh zadev pristopijo še bolj organizirano, enotno in s ciljem, da bi bil njihov vsakdan boljši in lepši.

Ker so v zaključni fazi priprav dopolnitve srednjeročnega programa oziroma načrta občine Jesenice, je v njem treba upoštevati, da problem preskrbe prebivalstva v krajevni skupnosti še vedno ni rešen. Problematiko v zvezi s preskrbo rešujejo že celo desetletje, vendar do danes izglede za rešitev problemov ne vidijo, saj vsak posameznik obravnava probleme po svoje in ncelovito in pri tem misli samo na svoje interese in koristi. Tako krajevna skupnost že dalj časa opozarja, da je rešitev problema na terenu nujna, ker so dosedanja poslovni prostori v privatni zgradbi in najemne pogodbe potečejo v letu 1985.

Ceprav na to opozarjajo že leta, so sedaj pred vprašanjem, kako naprej. Tako so dvakrat predlagali odkup primernih stanovanjskih hiš, poiskali primerne površine za novogradnjo, ob upoštevanju stabilizacijskih ukrepov pa so predlagali in tudi poskušali doseči sporazum, da bi preskrbo rešili v obstoječih objektih, in sicer v stavbi nekdanje postaje milice ter v stavbi nekdanje mlekarne. V stavbo bivše postaje milice bi premestili pošto in mesnico, v

bivšo mlekarno pa bi v prostor, kjer je sedaj skladišče umetnega gnojila, premestili trgovino.

S samoupravnim sporazumom med krajevno skupnostjo Rateče in Komunalno skupnostjo Jesenice imajo dogovorjeno izvajanje komunalne dejavnosti, ki naj bi jo tudi v bodoče izvajali v istem obsegu kot do sedaj. Nekaj več pozornosti bo potrebno posvetiti izgradnji športnega in otroškega igrišča. Urediti bo treba tudi utice na avtobusni postaji, katere imajo planirane že od leta 1979 dalje.

Usmeritev družbenopolitičnih organizacij in društvenih organizacij, kot pomembnih dejavnikov združevanja delovnih ljudi in občanov, ki med drugim tudi izvajajo politiko krajevnih skupnosti, naj bo tudi v bodoče v okviru njihovih programov in pravil, kar je poročstvo, da bodo zastavljene naloge še bolj uspešno izvrševali, krajani pa bodo živeli v medsebojni slogi, razumevanju in spoštovanju.

Na zboru občanov so obravnavali tudi poročilo o finančnem poslovanju krajevnih skupnosti Rateče v preteklem mandatnem obdobju, potrdili predlog za nosilce odgovornih funkcij v krajevni skupnosti, v svetu krajevnih skupnosti, poravnalnem svetu in svetu potrošnikov ter potrdili predlog dopolnitve statuta krajevnih skupnosti Rateče. Ker je potrebno statut krajevnih skupnosti dopolniti in uskladiti z novim zakonom o ljudski obrambi in družbeni samoupravi, s statutom občine Jesenice, s splošnimi usmeritvami o dolžini mandatov, so na zboru krajanov dopolnitev statuta tudi potrdili.

A. Kerštan

NOV VRTEC OB PRAZNIKU V KS DOVJE-MOJSTRANA

V krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana so prejšnji teden z različnimi prireditvami proslavili krajevni praznik v spomin na vstajo 16. decembra leta 1941. Tokrat je bil program praznovanja še posebno bogat, največji dogodek pa je bila brez dvoma otvoritev novega vrtca pri osnovni šoli v Mojstrani.

V četrtek, 16. decembra, prav na obletnico vstaje, so se najprej v hotelu Triglav v Mojstrani zbrali udeleženci vstaje pred 41. let. Obudili so spomine na čas, ko so se uprli okupatorju in trdni želji in odločnosti, da svoje zemlje ne dajo nikomur. Še posebno živo so govorili o dogodkih na dan vstaje in drugih dogodkih iz NOB, ki jih čas ne bo nikoli zabrisal. Udeleženci so bili tudi letos zelo veseli obiska učencev osnovne šole Mojstrana, ki nosi ime po 16. decembru – dnevu vstaje. To je tudi zagotovilo, da bodo mladi še naprej prenašali izročila revolucionarnih tradicij NOB z zapisovanjem spominov borcev in prevzemanjem moralno-etičnih vrednot borcev. Na srečanju so učenci pripravili lep kulturni program. Z izrednim zanimanjem so spremljali tudi prikaz filma o vzponu na Makalu, ki ga je predvajal udeleženec jugoslovanske odprave na Makalu Janez Brojan mlajši iz Mojstrane.

Osrednji dogodek ob letošnjem prazniku je bil v soboto, 18. decembra, ko je bila dopoldne najprej slavnostna otvoritev novega vrtca, ki je bil zgrajen iz sredstev drugega občinskega samoprispevka, ki so ga občani izglasovali na lanskem referendumu. Del sredstev je prispevala tudi osnovna šola 16. decembra Mojstrana. Ta Marlesov vrtec je bil zgrajen v rekordnem času in ima 280 kvadratnih metrov uporabne površine. Že v ponedeljek je 84 malčkov iz krajevnih skupnosti

začelo obiskovati nov vrtec. Pri tem je treba še posebno poudariti, da so z novim vrtcem rešili vse potrebe po varstvu otrok v krajevni skupnosti.

V soboto so na slovesnosti proslavili tudi 100 let v tem kraju. Leta 1882 so na Dovjem odprli prvo šolo, ki danes še stoji. V tej šoli je potekal pouk do leta 1964, ko so v Mojstrani zgradili novo šolo.

Na sobotni slovesnosti je o pomenu izgradnje vrtca in 100-letnici šole spregovoril ravnatelj šole Emil Brezavšek, o poteku gradnje vrtca predsednik sveta krajevnih skupnosti Aleks Potočki, vrtec pa je izročil namenu predsednik OK SZDL Jesenice Mirko Rabič.

V soboto zvečer je bila v dvorani kulturnega doma na Dovjem še proslava v počastitev krajevnega praznika. Zbranim je spregovoril predsednik krajevnih skupnosti SZDL Srečko Mežnar, delegacija pa je odnesla venec k spomeniku padlim borcem na Dovjem. V kulturnem programu so nastopili učenci osnovne šole 16. decembra Mojstrana, graničarji s karavle Belca in člani KUD Jaka Rabič.

Ob letošnjem prazniku je bila navzoča tudi delegacija iz pobratene krajevnih skupnosti Stave iz valjavske občine. Na proslavi na Dovjem so si predstavniki obeh krajevnih skupnosti izmenjali spominska darila ter se pogovarjali o nadaljnjem skupnem sodelovanju.

J. Rabič

NOVOLETNI KONCERT V KROPI

V nedeljo, 26. decembra, bo v kulturnem domu v Kropi že deseti – jubilejni novoletni koncert »KOLE-DVA« s pričetkom ob 15. uri.

Kulturni program bodo izvajali vokalni solisti Zlata, Dragiša in Tatjana Ogjanovič ter otroški in moški zbor KUD Stane Zagor Kropa.

TRADICIONALNA NOVOLETNA LIKOVNA RAZSTAVA V ŠIVČEVI HIŠI V RADOVLJICI

V Šivčevi hiši v Radovljici bo do konca leta odprta likovna razstava, na kateri se predstavljajo s svojimi deli: Boni Čeh iz Radovljice, Miha Dalla Valle iz Vrbenj pri Radovljici, Črtomir Frelj iz Nomenja v Bohinju, Stane Koman iz Zgoše pri Begunjah, Ana Marija Kovač z Bleda, Darja Kuhar iz Ljubljane, Irena Lelja z Bleda, Zvone Papler iz Radovljice, Anton Plemelj z Brezj, Albin Polajnar iz Bohinjske Bistrice, Janez Ravnik z Bleda, Melita Vovk z Bleda in Metka Vovk iz Kroke.

Letošnji otvoritev je spremljal nastop gojencev Glasbene šole Radovljica. Na kljunaste flaute so zaigrali nekaj starih skladb, nekatere celo iz 14. in 15. stoletja. Zaigrali in zapeli so tudi tri gojenjske kolednice. Publika je prijeten, kvalitetno izbran in pripravljen program z veseljem pozdravila.

Razstava, ki se je v petih letih že dobro udomačila, kaže pregled ustvarjalnosti radovljiških likovnikov v zadnjem letu. Izstopa keramika tako po številčnosti kot izrazni svežini. Najbolj prijetno preseneča Metka Vovkova s poslikanimi keramičnimi reliefi.

Boni Čeh se predstavlja s tremi grafikami, ki jim je motiv ženska figura, preoblikovana v skladno igranje likov in barv. Živost figure ostaja klub razbijanju in ponovnemu samovoljnemu sestavljanju neokrnjena. Slikar, ki se že nekaj let uspešno uveljavlja tudi v plastiki (sodelovanje in odkupna nagrada na razstavi male plastike v Murski Soboti, kip pred hotelom Larix v Kranjski gori itd.), se tudi na letošnji novoletni razstavi predstavlja z drobnimi predmeti v glini, lesu in v kombinaciji obojega, ki potrjuje njegovo likovno kvaliteto v slikarstvu in v plastiki in posegajo na umetniškovo osnovno izhodišče upodabljanja – človeško figuro.

Miha Dalla Valle razstavlja tri starejše grafike z živalsko in rastlinsko motiviko, vpeto v prostor, ki kljub moderni razbitosti na elemente učinkuje renesančno umirjeno. Slikar se že dve leti zadržuje in likovno izpopolnjuje v Mehiki.

Črtomir Frelj se z dvema grafikama kaže kot perspektiven slikar, ki v človeški figuri išče njeno fizično in duhovno vsebino.

Stane Kolman, čigar izrazita kiparska narava teži predvsem k oblikovanju monumentalnih spomenikov, prikazuje na razstavi malo plastiko in relief v lesu, betonu, glini in mavcu v različnih slogovnih izrazih, ostaja pa zvest človeški figuri. Njegove najboljše stvaritve so

posamezne figure ali skupine figur, likovno izčiščene v poenostavljene oblike, ko so nastopajoče osebe samo še nakazane. Lesena maketa blejskega spomenika ali cementna mala plastika z razstave to zgovorno potrjuje.

Ana Marija Kovač je sicer šolana oblikovalka, vendar uspešno posega tudi na slikarsko področje, kjer secesijsko občuteno dekorativnost dopolnjuje z žensko čustvenostjo. Kot slikarka se na razstavi pojavlja s slikami na svilo, kjer njena občutljivost za eleganco prihaja še močneje do izraza. Njene vizitke so primeri abstraktnega miniaturnega slikarstva v kombinirani tehniki tempere in kolaža. Izredno oblikovno dovršenost kažejo njeni prefinjeni modelirani reliefi v žgani glini na črnem lesu. Usnjene ogrlice so primerki domiselnega modnega nakita.

Irena Lelja je sicer brez formalne likovne izobrazbe, vendar v celoti zapisana likovnemu ustvarjanju in obdarjena z izredno plodovito fantazijo, ki pogosto sodi v podzavestni svet. Doslej smo jo poznali predvsem kot slikarko, ki je poslikavala tudi keramične ali lesene uporabne predmete, letos pa se pojavlja tudi kot oblikovalka v glini. Naj omenimo samo dvojice njenih zanimivih in povsem različnih kiparskih poskusov: skupina ptičkov je oblikovana zelo preprosto, vendar je v svoji neposredni govorici enkratna. V rdeče poslikanem zmaju se čuti nemir slikarkega notranjega sveta. V slikanju na keramično posodje je zdaj skrajno natančna in dekorativna, kadar uporablja monohromno barvno skalo pa poudarja lepoto in čustvena, v preprostem tihožitju je zopet izredno barvita in ekspresivna. Od slik ima na razstavi tri primerke ploskovito upodobljenih ptic v mešani tehniki.

Zvone Papler se odlikuje v svojih grafikah z izredno barvno ubranostjo. Podobno kot reliefi Metke Vovkove pomenijo tudi Paplerjeva dela na razstavi prijetno likovno presenečenje. Razkrivajo zrelega likovnika – oblikovalca, ki se zaveda, da likovno delo ne prenese slučajnosti, t. j. sestavin, ki ne bi bile domišljeno vgrajene v celotno likovno kompozicijo.

Anton Plemelj zastopa z miniaturnimi tihožitji na platnu, ki jih

označuje tople in kontrastne barve ter poudarjena plastična forma, navno umetnost. Njegova posebnost je sposobnost erotično ali celo vojno vsebino preoblikovati v tihožitje in na ta način ustvarjati v sliki dražljivo napetost.

Albin Polajnar je prispeval za novoletno razstavo sliko v mešani tehniki, ki predstavlja eno od variant njegovega nadrealizma z bolj ali manj fovistično barvno skalo. Slika nosi naslov Tihožitje v bohinskem jezeru.

Janez Ravnik razstavlja tri velika platna iz svojega zadnjega obdobja, ki so uspel poskus kombinacije bioloških form s surrealistično občutnim prostorom. Močno predimenzionirana orehova jedra, ki izpolnjujejo osrednji del slike, dobivajo v ambientu, ki ga slikar ustvarja z igrav in senc, povsem novo vsebino. Nadaljnje prevrednotenje biološke forme pomeni kolorit, ki je rafinirano uglasen na dve barvi. Ravnik vztrajno gradi svoj likovni jezik, ki se včasih približuje abstrakciji, je pa vendarle zasidran v konkretnem svetu in izpolnjen z avtorjevo močno osebo angažiranostjo.

Metka Vovk iz Kroke z barvno uglasenimi akvareli, ki predstavljajo predvsem izginjajoče primere slovenskega ljudskega stavbarstva, nadaljuje svojo utrjeno likovno govorico in poglablja v slikah svojo barvno senzibilnost. Novost na razstavi so njeni keramični reliefi. Morda biološko občutene forme od daleč spominjajo na keramične plastike in relief kipa Toneta Demšarja, vendar je Vovkova znala v formah, predvsem pa z močno modrinjo dati svojim keramikam izrazito oseben karakter.

Z delno časovno zakasnitvijo se je na razstavi pojavila Melita Vovkova z novoletnimi vizitkami, ki opozarjajo na slikarkino duhovnost in hudo domišljeno kritičnost v motiviki in njeno specifično risbo. Dedek Mraz tarokira za bone, dedek Mraz v avtomobilu in Trije muzikantje so na razpolago v enostavnem črnem ali barvnem tisku ali kot mala grafika.

Pozornost zaslužijo tudi Plemeljve vizitke Bleda, ženske in kurirke.

Skupaj z originalnimi miniaturnimi slikami Ane Marije Kovač nam trije avtorji nudijo dokaj pester izbor voščilnic in škoda bi bilo, če bi humornost likovnega izraza Melite Vovkove ostala premalo zapazena.

Hkratna predstavitev del 13 likovnih ustvajalcev je tudi primerjanje rezultatov med samimi umetniki, kar je zanimivo tako zanje kot tudi za obiskovalce.

Maruša Avguštin

Predsednik DOLIKA Branko Čušin izroča umetniško sliko 26-kratnemu krvodajalcu in aktivistu Rdečega križa Ivanu Martelaku (Foto B. Blenkuš)

IMENITEN GLASBENI VEČER V DOMU DU JESENICE

V domu Društva upokojencev Jesenice je bil v soboto, 18. decembra, ob 19. uri nevsakdanji glasbeni večer novoustanovljenega salonskega orkestra Glasbene šole Jesenice.

Že precej časa pred začetkom napovedanega nastopa so dvorano in druge prostore doma upokojencev polno zasedli upokojenci, njihove družine in veliko ljubiteljev glasbe. Ker je bilo v dvorani premalo prostora, da bi vsi lahko sedeli, so se nekateri poslušalci morali zadovoljiti kar s »stojiščem«. Zanimanje za napovedani glasbeni večer je bilo kljub zelo slabemu vremenu izredno.

V imenu Društva upokojencev Jesenice in vseh prisotnih je glasbenike pozdravil predsednik komisije za kulturno dejavnost v društvu Jurij Dolenc, Franjo Ropret pa je spregovoril o pobudah, načrtih, željah in drugih akcijah glasbenikov novoustanovljenega orkestra. Med drugim je dejal:

V glasbenih krogih Jesenic se že več let govori o potrebi popestritve glasbenega življenja na Jesenicah. Spomini na nekdanje razgibano glasbeno življenje, ko so na Jesenicah poleg pihalnih orkestrrov delovali že zabavni in polno zasedeni godalni orkester, so spodbudili skupino glasbenih pedagogov Glasbene šole Jesenice, vodje in člane nekdanjih godalnih skupin in orkestrrov, da so začeli resno razmišljati o obnovitvi te vrste glasbene dejavnosti na Jesenicah. Poleg osnovne želje, da bi obnovili nekdanjo orkestralno dejavnost na Jesenicah, je želja iniciatorjev, da bi k sodelovanju pridobili čim več mladih glasbenikov, ki naj bi nadaljevali bogato glasbeno tradicijo Jesenic. Rado Kleč, Franc Čelesnik in Ivan Knific, veterani glasbe na Jesenicah, so s skupnimi močmi in s polnim razumevanjem izvršnega odbora Društva upokojencev Jesenice odkrili skupne interese za uresničitev te akcije.

Prizadevanja za nadaljnji razvoj kulturnega življenja v tem domu, posebno pa glasbene dejavnosti, je dejal Ropret, je potrdil izvršni odbor društva, ko je sklenil kupiti nov pianino, ki naj bi bil vedno na voljo novoustanovljenemu orkestru ali drugim skupinam, če bi ga potrebovale. To je bil predpogoj za uresničitev tega koncerta in zato se glasbeniki toplo zahvaljujejo društvu za pomoč.

Po teh uvodnih besedah je Franjo Ropret predstavil člane nove glasbene skupine na Jesenicah. Poleg Rada Kleča, Franca Čelesnika in Ivana Knifica, ki so znani kot dolgoletni pedagogi in glasbeni ustvarjalci, so v salonskem orkestru nastopili še: Ana in Jože Bedič, oba igrata violino (Jože je znan profesionalni kulturni delavec in z ženo, kadar je potrebno, sodelujeta v glasbenem življenju Jesenic, posebno pa na Glasbeni šoli Jesenice), Barbka Mikula, flauta in Maja Komel, pianino, obe sta študentki glasbe v Ljubljani in sta izšli iz Glasbene šole Jesenice. Barbka je nezamenljiva članica pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, Maja pa neudrnljiva spremljevalka šolskih in starejših pevskih zborov ter solistov. Obe sta veliko upanje za razvoj glasbenega življenja na Jesenicah, je poudaril Ropret v predstavitvi, čelo je igral Janez Mesec, učenec Glasbene šole Jesenice, eden iz skupine najbolj talentiranih in pridnih učencev šole in je upravičeno zaslužil, da so ga pedagogi uvrstili v orkester. Nastopila je še skupina troblicev (rog in tenor) – učencev Glasbene šole Jesenice: Merim Omanović, Tomaž Nikolavčič, Robert Horvat, Gorazd Frelj in Bojan Lumpert.

Pod vodstvom Rada Kleča je orkester zaigral naslednje skladbe: J. Gregor: TRIGLAV MOJ DOM, korčnica; J. Offenbach: ORFEJ V PODZEMLJU; overture; V. Pama:

TRIGLAVSKE ROŽE, valček; W. Popp: GOZDNA ROŽA, polonez; E. Becucci: MOJ ZAKLAD, valček; V. Manti: ČARDAŠ, solo part Franc Čelesnik; J. Vejvoda: VENČEK POPULARNIH ČESKIH NARODNIH, valček in polka; L. Kramolc: VESELJA DOM, narodna; tercet rogov in R. Simoniti: BOLEN MI LEŽI, narodna, kvintet rogov in tenorjev.

Poslušalci so s presenetljivo pozornostjo spremljali izvajanje programa. Z aplavzi so nagrajevali glasbenike, posebno pa še soliste (Čelesnika v Čardašu, J. Bediča, B. Mikula in M. Komel v triu). Priznanja so bili deležni tudi mladi troblici, ki so s svojimi melodijami navdušili prisotne. Čeprav za oceno nekega izvajanja ne moremo vedno jemati samo razpoloženje poslušalcev, moramo tokrat sprejeti tudi navdušenje poslušalcev, ker je bilo odraz zadovoljstva za to veliko prizadevanje, prisrčnostjo in muzikalnostjo izveden koncert. Kako drugače oceniti Rada Kleča, ki je suvereno vodil orkester in ob dirigiranju veliko in muzikalno sodeloval na violini. Ne moremo zanemariti polnega glasbenega prispevka vodilnega violinista Franca Čelesnika, ki je kot solist v Čardašu prikazal svežino tona in ritma, tako da njegov čardaš ni izgubil prav nič osnovnih glasbenih prvin, ki jih je zapisal skladatelj. Kako naj prezremo vidno vlogo Ivana Knifica na violini, na prepričljivem »stribu« in izraženi intonaciji ter izreden prispevek, ko se je tudi na flauti vključeval v izvajanje nekaterih skladb. Ana in Jože Bedič sta se predstavila kot solidna violinista s popolno intonacijo, ritmom in orkestrsko rutino. Naštete elemente je posebno potrdil Jože v TRIU, ko je nastopil s flauto in pianinom. Barbka Mikula se je s »frotajčo« vlogo flaute ritmično in tonsko nevsiljeno prilagajala potrebam skladb in disciplinirano izpolnjevala svojo vlogo v taki sestavi orkestra, Maja Komel pa je rutinsko »držala tempo« in zvočno oblikovala celoto orkestra. Bili sta velika osvežitve orkestra. Čelist Janez Mesec, čeprav še učenec, se je odlično znašel in prilagodil zahtevni vlogi čela v taki sestavi orkestra, »ko vsak član mora dati vse od sebe«. Posebno uspešen je bil njegov ritmični in tonski pizzicato v Orfeju. Tako oblikovani omeni naj dodamo še to, da je bilo nekaj tonskih spodrsilajev, ko v tehničnih pasajih ni bil ravno vsak prst postavljen »na pravo mesto« (godalci), kar pa prav nič ni zmanjšalo vrednosti prizadevanja orkestrske discipline, rutinskega izvajanja in ostalih elementov skupnega igranja. Tudi skupina mladih troblicev tokrat zasluži pohvalo. Čeprav na vseh mestih niso prav dobro intonirali, so pokazali, da so se že toliko naučili, da so sposobni samostojno nastopati. Za večje uspehe pa bo potrebno še veliko vaditi.

Glasbeniki so vsem upokojencem, njihovim družinam in vsem prisotnim z vačkom in polko zaželeli srečno novo leto 1983. Jurij Dolenc se je v imenu vseh poslušalcev zahvalil za nepozaben večer, »kakršnega še ni bilo v tem domu upokojencev«. Namesto cvetja so sledili objemi in čestitanja. Po dolgem kramljanju so se poslušalci in glasbeniki razšli v snežni noči, vsi zadovoljni z željo, da se kaj takega kmalu ponovi.

F. R.

USPEŠEN NASTOP GORJANSKIH GODBENIKOV IN PEVCEV IZ PODNUARTA

V nedeljo, 19. decembra, ob 19. uri so v domu Partizana v Gorjah izvedli gorjanski godbeniki odlični koncert s sodelovanjem moškega pevskega zbora DPD Svoboda Podnart. Godbenike je vodil dirigent Ljotje Velkavrh, pevce pa odlični glasbeni pedagog Egi Gasperšič. Gorjanski godbeniki so izvedli samostojni koncert že v petek, 17. decembra, v Zasiptu, v nedeljo, 19. decembra, popoldan pa so skupaj s pevci iz Podnarta izvedli koncert tudi v Bohinjski Bistrici v domu Joža Azmana.

Vsi ti koncerti so bili namenjeni krajanom omenjenih krajev kot novoletna čestitka.

Jože Ambrožič

PRAZNOVANJE DEDKA MRAZA V KS DOVJE-MOJSTRANA

Letošnje novoletno praznovanje je najmlajše v KS Dovje-Mojstrana bo še posebej pestro. Jutri, v petek, bo ob 8.30 v avli osnovne šole 16. december v Mojstrani lutkovna predstava Medvedek Trdoglavček za vse otroke iz krajevne skupnosti.

V četrtek, 30. decembra, bo ob 17. uri v kulturnem domu na Dovjem obdarovanje predšolskih otrok od tretjega leta starosti naprej. Ob tem bodo učenci osnovne šole pripravili pravilnično igranje, zbrane pa bo seveda obiskal tudi dedek Mraz. V četrtek dopoldne bo dedek Mraz obiskal tudi otroke v novem vrtcu v Mojstrani.

J. R.

17 SLIKARJEV IZ POBRATENIH TRBOVELJ RAZSTAVLJA NA JESENICAH

V soboto, 18. decembra, so s krajšim koncertom, ki ga je izvajal vokalni oktet DPD Svoboda France Prešern Žirovnica Breznica pod vodstvom Marjana Jemca, odprli 14. oziroma zadnjo likovno razstavo v tem letu. S svojimi likovnimi deli se predstavljajo trideset likovnikov iz pobratene občine Trbovlje, ki so združeni v likovnem klubu RELIK pri tamkajšnji Svobodi.

Razstavo je odprl predsednik Skupščine občine Jesenice France Brelj, ki je v svojih pozdravnih besedah poudaril izreden pomen kulturnega sodelovanja med obema pobratenima občinama, ki se je začelo že med obema vojnoma, ko je bila kultura v teh dveh delavskih in uporniških središčih pomemben dejavnik v naprednem delavskem gibanju. Dejal je, da v občini želimo, da bi se med obema občinama še nadalje krepili medsebojni odnosi na vseh področjih družbenega življenja in dela. Vsem navzočim je tudi v novem letu zaželel veliko ustvarjalnega uspeha, zdravja in osebnega zadovoljstva.

Ob tej priliki so člani likovnega kluba DOLIK podelili IVANU MERTELAKU z Javornika umetniško sliko avtorja Toneta Tomazina za njegovo šestindvajsetkratno prostovoljno darovanje krvi in aktivnost v organizaciji Rdečega križa.

Letošnja otvoritev razstave likovnih del članov likovnega kluba RELIK s Trbovelj je bila tudi majhen jubilej, saj letos poteka natančno deset let, odkar trboveljski slikarji kontinuirano vsako leto razstavlajo na Jesenicah in s tem vračajo razstavo jeseniškim slikarjem, ki se pred tem predstavijo v Trbovljah. Sicer so slikarji iz obeh občin sodelovali že prej, vendar ne tako redno.

Na Jesenicah se s svojimi likovnimi deli predstavljajo naslednji člani RELIKA: Ernest SPILAR,

Ivan ŽGALIN, Alojz NADRAH, Jernej KREŽE ml., Iztok PERME, Marjana HOLEVSEK, Jože ARZENSEK, Jernej KREŽE st., Bojan PIKL, Dragi RACIČ, Jože POTO-KAR, Milan KUHAJ, Franc OSTANEK, Helca KRASNÍK, Alojz LESAR, Jože OVNIK in Franc KOPITAR.

Razstava bo odprta do vključno 29. decembra vsak dan, razen nedelje, od 16. do 19. ure in v petek, ponedeljek in sredo od 9. do 12. ure.

NOVOLETNI KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA JESENIŠKIH ŽELEZARJEV

Tudi letos jeseniški kulturni delavci pripravljajo novoletni koncert, ki ga bo tokrat izvajal pihalni orkester Jeseniških železarjev pod vodstvom dirigenta Ivana Knifica.

Letošnji, že peti novoletni koncert, bo v nedeljo, 26. decembra, s pričetkom ob 19. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Vstopnice si lahko rezervirate v gledališki pisarni ali kupite eno uro pred pričetkom koncerta.

VESTI IZ CELODNEVNE OSNOVNE ŠOLE TONE ČUFAR

SREČANJE MLADINCEV OSNOVNIH ŠOL IN DIJAKOV

V počastitev dneva JLA je bilo letos v osnovni šoli Tone Čufar že drugo srečanje učencev osnovnih šol in vojakov granicarjev iz kasarn Bohinjska Bela in Radovljica. Vsi, tako vojaki kot mladinci, si želijo, da bi postalo srečanje tradicionalno.

Vojake in zbrane mladince jeseniških osnovnih šol je pozdravil predsednik izvršnega odbora OO ZSMS osnovne šole Tone Čufar Mitja Klemenc. V pozdravnem govoru se je spomnil revolucionarnih dogodkov iz preteklosti, s tem pa tudi ustanovitve prve proletarske brigade, ki je postala kmalu simbol partizanskega bojevanja, saj se ni odlikovala le s pogumom in neustrašnostjo, ampak tudi po organizaciji in taktiki bojevanja.

Po končanem uvodnem delu se je začelo športno srečanje. Pomerili so se v namiznem tenisu, plavanju in streljanju z zračno puško. Vsi so se srčno borili za zmago svoje ekipe. Po končanem tekmovanju je bila svečana razglasitev rezultatov. Najprej je Alenka Makarovič prebrala pozdravno pismo ob dnevu JLA. Nato so nastopile osmošolke Diana, Inge in Alenka z izraznim plesom, kar je navdušilo tako vojake kot druge mladince. Rezultate tekmovanja je prebrala mentorica mladinske organizacije na šoli Polona Avenak in najboljši ekipi izročila prehodni pokal.

Rezultati tekmovanja:
PLAVANJE: 1. ekipa OŠ Tone Čufar, 2. ekipa OŠ Kranjska gora, 3. ekipa OŠ Prežihov Voranc.

STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO: 1. ekipa OŠ Kranjska gora, 2. ekipa OŠ Tone Čufar, 3. ekipa OŠ Mojstrana.

NAMIZNI TENIS: 1. ekipa OŠ Prežihov voranc, 2. ekipa OŠ Kranjska gora, 3. ekipa OŠ Tone Čufar.

V skupni uvrstitvi ekip je prvo mesto pripadlo ekipi OŠ Kranjska gora.

MEDVEDEK TRDOGLAVČEK

Pod pokroviteljstvom amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice so člani lutkovnega krožka osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice, ki ga vodi mentorica Olga Rakovec, pripravili za naše najmlajše lutkovno igrice Medvedek Trdoglavček.

Igrice so si že ogledali učenci osnovnih šol Prežihov Voranc, Tone Čufar in Polde Strazišar ter cimbani VVZ Julke Pibernik in Angele Osepek.

Doživeto izražena vsebina in interpretacija igrice je pritegnila vso pozornost otrok. Sprejeli so jo z navdušenjem. Nekateri so se v predstavi živeli celo tako močno, da so spontano zapeli z lutkami.

V decembrskih dneh, ki so še ostali, bo prišla igrice na obisk še v vse ostale šole in vrte v občini Jesenice.

Članom lutkovnega krožka in mentorici želimo veliko veselja ob oblikovanju lutkovnih igrice tudi v prihodnje in v veselem pričakovanju jim kličemo »kmalu nasvidenje!«

Člani novinarskega krožka OŠ Prežihov Voranc Jesenice

SEDAJ SMO PIONIRJI

Veliko pričakovanje se je uresničilo. Za dan republike smo postali pionirji. Lepo smo praznovali. Starejši pionirji so nas sprejeli v svoje vrste. Obljubili smo, da bomo dobri, pridni, pošteni. Izpolnjevali bomo svoje želje. Tudi varčevali bomo. Vsak izmed nas pionirjev je dobil svojo hranilno knjižico. Bili smo tudi pogoščeni.

Našega sprejema med pionirje so se udeležili še tovariši iz krajevne skupnosti in granicarji. Zelo smo bili počaščeni, ker smo dobili v oskrbo spominsko ploščo karavanških kurirjev NOV v Javornškem rovtu. Skrbno jo bomo čuvali.

V spomin na ta srečni dan smo se slikali. Vsem, ki so sodelovali in nam pripravili nepozaben dan, lepa hvala.

OŠ Karav. kurirjev NOB
Koroška Bela

SEJEM RABLJENE SMUČARSKÉ IN PLANINSKE OPREME

V petek, 17. decembra, popoldne in v soboto, 18. decembra, dopoldne je bil na šoli sejem rabljene smučarske in planinske opreme.

Ker so učenci izrazili željo, da bi sami prodajali svojo opremo, so organizatorji sejma ugodili njihovim željam. Pri ocenjevanju opreme sta učencem svetovala učitelja Matjaž Pogačnik in Stanko Smolej, sejem pa je organizirala pedagoginja Jana Bizjak.

Novinarski krožek
OŠ Tone Čufar

ŠPORTNO SREČANJE GRANIČARJEV, UČENCEV IN KRAJANOV

Na pobudo vojakov granicarjev iz Javornškega rovta je bilo na naši šoli v soboto, 18. decembra, organizirano športno srečanje v malem nogometu in košarki v počastitev

USTANOVNA KONFERENCA ŠOLSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA NA OŠ TONE ČUFAR

V četrtek, 9. decembra, je bila v OŠ Tone Čufar ustanovna konferenca šolskega kulturnega društva. Ob dvanajsti uri so se v glasbeni učilnici zbrali učenci in mentorji interesnih dejavnosti, ki delujejo na področju kulture. Tako je bila glasbena učilnica že kar premajhna, saj so jo povsem napolnili člani pevskih zborov, šolskega radia, likovnih krožkov, novinarskega in recitatorskih krožkov in drugih.

Pristone je pozdravila ravnateljica šole Mili Ilenič, ki je poudarila pomen novoustavljene društva. Z bolj organiziranim delovanjem bo še bolj povezal šolo in kraje na kulturnem področju.

Dnevni red ustanovne konference je prebral Igor Škrj. Najprej smo izvolili organe konference: delovno predsedstvo, volilni odbor, kandidacijsko komisijo in zapisnikarja. Nato je ravnateljica predstavila osnutek pravilnika društva, ki smo ga brez pripomb sprejeli in potrdili kot najpomembnejši dokument društva. Sledile so volitve organov društva. Soglasali smo, da postane predsednik društva Mojca Stih, mentor društva pa Igor Škrj.

Na ustanovni konferenci smo izvolili za častne člane društva naslednje zaslužne kraje KS Plavž,

dneva JLA. Na tekmovanju so sodelovale naslednje ekipe:

- ekipa OŠ Karavanških kurirjev NOV Koroška Bela
- Ekipa OŠ Tone Čufar
- ekipa krajanov iz Javornškega rovta
- ekipa vojakov granicarjev s karavle v Javornškem rovtu.

Pričetek tekmovanja je bil ob 9. uri. Ekipe so se zbrale v veliki telovadnici in tekmovanje se je začelo. Najprej so se pomerili v košarki. Vse ekipe so se borile, vendar niso bile kos odlično pripravljenim vojakom granicarjem. Naša ekipa je zasedla predzadnje, to je tretje mesto.

V malem nogometu je zopet prevladovala premoč vojakov granicarjev in prvo mesto je bilo njihovo. Tudi v malem nogometu je naša ekipa zasedla tretje mesto.

Vsi smo bili zelo navdušeni nad dobro in fer igro vojakov, ki so tudi tokrat dokazali, da so nepremagljivi.

V nedeljo je bilo predvideno tekmovanje v šahu na karavli v Javornškem rovtu. Udeležili so se ga tudi učenci naše šole, vendar je tekmovanje odpadlo zaradi nepopolnosti ekip.

Prijetno je bilo prijateljsko srečanje z vojniki, ki je minilo v igri in pogovoru.

Mitja Klemenc,
novinarski krožek
OŠ Tone Čufar

ki aktivno delujejo na kulturnem področju in vedno radi priskočijo na pomoč različnim kulturnim dejavnostim na naši šoli. Ti krajinjani so: pesnik Valentin Cundrič, zborovodja Janko Pribošič, glavni in odgovorni urednik Železjarja, predsednik izvršnega odbora ZKO Jesenice in znan kulturni delavec Joža Varl, urednik radia Triglav Slavko Humerca in glasbenik ter kulturni delavec Miro Skube.

Konferenco je zaključila ravnateljica šole z željo, da bi člani društva še naprej zavzeto delali in dosegli kar največ uspehe ter tako še dvignili ugled šole.

Diana Drakulič,
novinarski krožek
OŠ Tone Čufar Jesenice

OGLED DOKTORJA FAUSTA

Kogar je tisto hladno popoldne zaneslo na železniško postajo na Javorniku, je lahko videl gručo veselih in nasmejanih solarjev, ki smo že nestrpno čakali na vlak, ki nas bo odpeljal v Ljubljano. Ko je prišel, smo kakor mravlje hiteli na peron, kot da bi tekmovali, kdo bo prvi v vagonu. Med vožnjo smo gledali skozi okna in občudovali naravo. Pozneje smo se tudi zabavali in brali razne stripe. Dolgčas nam ni bilo, vseeno pa smo komaj čakali na prihod v Ljubljano. Tam je bilo takrat zaradi megle precej hladno, vendar smo se po hitri hoji proti lutkovnemu gledališču res nekoliko ogreli.

Našega prihoda so se kljub zamudi tamkajšnji gledališki delavci zelo razveselili. Toplo so nas pozdravili in nas povabili v majhno, pa vseeno prostorno in moderno opremljeno dvorano. Sedli smo in se začudeno zazrli v zelo majhen odrček. »Le kako bo na njem lahko odigrana predstava?« smo se spraševali, saj smo bili vajeni velikih, mnogo večjih odrov. Z nestrpnostjo smo čakali na pričetek.

Naše oči so bile neprestano uprte v zastor, ki se je počasi dvigal. In kar naenkrat so pred nami oživele lutke. Nismo pričakovali, da bodo tako majhne! »Le kako morejo igralci za zavesami delati s tako majhnimi stvarmi in kako naredijo tako

majhne stolčke in mizice ter še nešteto drugih stvari za lutke?« nas je zanimalo. In kako smo bili šele presenečeni, ko so se na odru menjavale tako čudovite barve. Z zanimanjem smo sledili predstavi in žal nam je bilo, ko je bilo predstave že konec. Ogledali smo si še razstavo nekoliko večjih, dragocenih lutk in se poslovili.

Lutkovna predstava Doktor Fausta je na nas naredila zelo velik vtis in mislim, da je bolj pomemben ogled take predstave kot pa kakšnega televizijskega filma.

Petra Mirtič,
literarno-novinarski krožek
OŠ Karavanških kurirjev
NOB Koroška Bela

TOVARNA SUKNO V ZAPUŽAH

V torek, 7. decembra, smo se učenci sedmega a razreda s šolskim kombijem odpeljali v tovarno Sukno v Zapuže. Tovarišica nas je najavila pri vratarju in kmalu je prišel mlad vođač, ki nam je najprej povedal nekaj o zgodovini tovarne. Tovarna je stara približno sto petdeset let. Nekoč so jo sestavljale le tri majhne delavnice, v katerih so tkali.

Najprej nas je odpeljal v prostorno delavnico, kjer so delavke iz prebarvanega vlakna delale nekaj,

kar je bilo podobno niti. Ni pa bila še dokončno narejena nit. V naslednji delavnici so delavci delali na

SPOMINSKI ZIMSKI POHOD IZ SOTESKE V DRAŽGOŠE

26. tradicionalna prireditev »PO STEZAH PARTIZANSKE JELOVICE« bo v nedeljo, 9. januarja 1983, v Dražgošah. Posvečena je 41. obletnici legendarne dražgoške bitke. Šestindvajseti se bomo v Dražgošah sestali: še živeči borci Cankarjevega bataljona in ostali borci NOV, pripadniki JLA, teritorialne obrambe, rezervni oficirji in podoficirji, planinci, alpinisti, gorski reševalci, mladina, taborniki, pripadniki milice, lovci in drugi občani iz jeseniške, radovljiške in drugih občin, s namenom, da obudimo in ohranimo spomin na narodnoosvobodilni boj jugoslovanskih narodov, na težek in neenak boj Cankarjevega bataljona proti premočni fašistični vojski v Dražgošah.

Spominski zimski pohod pod geslom: PO STEZAH PRVIH PARTIZANOV IZ BOHINJSKE SOTESKE PREK JELOVICE V DRAŽGOŠE bo v nedeljo, 9. januarja 1983, s pričetkom ob 7. uri izpred železniške postaje SOTESKA, s prihodom v Dražgoše ob 12. uri, kjer bo pred spomenikom osrednja proslava.

Možnosti prihodov do SOTESKE so:

- ob 6.20 odpelje z Jesenic potniški vlak,
- avtobusi, ki jih oskrbijo organizacije same za svoje udeležence pohoda, pripeljejo ob 7. uri v Sotesko, od tu gredo do vasi Rudno pod Dražgošami, tu počakajo na parkirišču do 14. ure, kamor bodo prišli njihovi pohodniki iz Dražgoš.

Pohod je primeren za tiste, ki so telesno dobro pripravljene. Vsak udeleženec mora biti opremljen (toplo spodnje perilo, planinska obleka, predvsem čevlji, smučarske palice, malica).

Vsi udeleženci gredo na pohod na lastno odgovornost in na lastne stroške.

Za udeležence, ki bi prišli v Sotesko po 7. uri, ali se sami podali na pohod, organizatorji ne morejo nositi nobene odgovornosti.

Organizacije naj za svoje udeležence določijo vodnike, ki bodo odgovarjali za red in disciplino v času pohoda.

Zaradi nabave potrebnega števila značk, toplega napitka in malice na ROVTARICI morajo vse organizacije najkasneje do petka, 31. decembra 1982, javiti število svojih udeležencev na občinski odbor ZZZ NOV Jesenice, Titova 86, 64270 Jesenice, pisno, ali pa po telefonu, št. 81-643.

Prosimo, ne odlašajte s prijavo! S tem pomagajte organizatorjem za čim boljše počutje pohodnikov.

Organizatorji pohoda

statvah na motorni pogon. Tu so tkali že pravo blago. Nato smo si še ogledali, kako so prali blago in vlakna. V poseben stroj so dali vlakno in ga namočili, da so iz volne, ki so jo postirgli ovci, očistili vse smeti in oglelele delce. Blago so prav tako dali v stroj, da se je opralo in ga vlažnega zlagali na kupe.

Za tem smo odšli v posebno sobo, kjer so ženske pregledovale že izdelano blago, če je morebiti kakšna napaka. Tudi tam so imeli veliko blaga zloženega na kupe. V neki zatohli delavnici sta delali samo dve delavki, ki sta s suho krpo čistili statve, polne kratkih nitk, ki so se jih trdno držale. Potem smo pohiteli po ožkih stopnicah navzgor, kjer je močno ropotalo, in sicer so tam niti

previjali na čolničke, ki jih rabijo za izdelovanje blaga.

Nazadnje smo si ogledali še statve, na katerih ročno izdelujejo blago in vodič nam je celo pokazal, kako se na njih dela. Moj sošolec Sašo je tudi sedel na stol zraven statvej in naredil nekaj vrst. Videli pa smo tudi majhno šivalnico, kjer so šivali klobučke, obleke in druge zanimive stvari.

Z vsem, kar smo spoznali in videli, smo bili zelo zadovoljni. Pristno smo se zahvalili vodiču za prijaznost in se odpeljali proti šoli. Še dolgo smo se pogovarjali o zanimivih stvareh, ki smo jih videli v tovarni Sukno.

Nuša Krajnc, 7. a,
osnovna šola Gorenjskega
odreda, Žirovnica

PREDSTAVA GLASBENE MLADINE V OŠ PREŽIHOV VORANC

V ponedeljek, 20. decembra, nas je v osnovni šoli Prežihov Vanc obiskala skupina učencev OŠ Gorenjskega odreda iz Zirovice. Slavko Mežek, njihov mentor, jih je vpeljal v svet glasbe s po ožjo malih preprostih instrumentov, ki so nam jih prišli predstaviti.

Orkester nosi ime po skladatelju Karlu Orffu, ki je živel in delal v Nemčiji in je napisal največ glasbene literature za tovrstne orkestre.

Orffov orkester je sestavljen iz številnih malih instrumentov. Vsakega posebej so nam predstavili. V tej predstavi je bilo za nas zanimivo predvsem to, da smo iz na pogled zelo podobnih instrumentov slišali tako različne zvoke.

Zelo domiselna se nam je zdela uvrstitev preprostih uporabnih kuhinjskih predmetov (lonci, valjar ...) v orkester. Ti predmeti so se ob smiselni vključitvi v skladbo (Delovni dan mame) spremenili v glasbila.

Na primeru nam vsem znane izštevanka »An, ban, pet podgan...« so nam pokazali, kako se naučijo ritmično spremljavo za skladbe, ki

jih igrajo. Tudi poslušalci smo se z veseljem vključili v njihovo predstavo s tem, da smo jih ritmično spremljali s ploskanjem in topotanjem po navodilih Slavka Mežka.

Ob spoznanju, da se s tako preprostimi instrumenti da zaigrati tako čudovite skladbe, smo bili prijetno presenečeni.

Videli smo igrati tudi otroke z nižje stopnje osnovne šole in zvedeli smo, da v orkestru lahko sodelujejo tudi tisti učenci, ki ne obiskujejo glasbene šole.

Vsem članom Orffovega orkestra OŠ Gorenjskega odreda želimo še veliko veselja ob delu in veliko uspehov na odrh širom Slovenije, kjer bodo v prihodnjem letu nastopali.

Člani novinarskega krožka
OŠ Prežihov Voranc Jesenice

NAŠA USTVARJALNOST JE ZAŽIVELA

Likovni in literarni krožek v osnovni šoli 16. december v Mojstrani sta letos delovala posebno marljivo. Učenci smo se že od začetka šolskega leta pripravljali na slovesno otvoritev novega vrtca in na 100-letnico delovanja šole na Dovjem.

V soboto, 18. decembra, smo likovniki v prelepem novem vrtcu razstavili del naših izdelkov, ki so nastajali pri likovnem krožku. Letos smo se posvetili modeliranju z glino, vlivanju voska in oblikovanju usnja. Posebno modeliranje nam je bilo pri srcu, saj smo ustvarili precejšnje število lepih plastik iz žgane gline. Za novi vrtec smo naslikali tudi ilustracije znanih pravljic ter pripravili dekoracijo igralnic. Vseč nam je bilo tudi oblikovanje izdelkov iz usnja, krp in volne. Pod našimi prsti so nastajale torbe, denarnice, lični brezrokavnik. Dopolnili smo jih s keramičnimi nakitom in s poslikanimi svilenimi šali. Ko smo oblikovali posamezne predmete, smo ugotovili, da je prava pravzaprav lahko v vsakem tudi del umetnika.

Pri literarnem krožku smo zbirali gradivo o stari šoli na Dovjem in se

čudili načinu poučevanja pred 100 leti. Največ podatkov o stari šoli smo našli v kroniki učitelja Franja Jegliča, marsikaj zanimivega pa so nam povedali tudi vaščani.

V glasilu smo na kratko predstavili tudi delo današnje šole, naše izvenšolske aktivnosti ter naš vsakdanjik.

Naše delo je bilo koristno in zanimivo, saj smo krožkarji spoznali težke pogoje šolanja nekoč in teza-ve, s katerimi so se ubadali učitelji v prejšnjih desetletjih. Resnično smo začutili velikanski napredek, ki so ga naše šole dosegle po vojni.

Se bolj smo vzljubili to našo šolo in seveda novi vrtci, ki smo ga z veliko ljubeznijo poskušali tudi likovno popestriti.

Alenka Hraštar, 8. r,
OŠ 16. december Mojstrana

IZVRŠNI ODBOR KOMUNALNEGA PODJETJA »VODOVOD JESENICE« NA PODLAGI 8. ČLENA PRAVILNIKA O DELOVNIH RAZMERJAH

razpisuje prosta dela in naloge vodje računovodstva

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- da ima višjo izobrazbo ekonomske smeri in tri leta delovnih izkušenj ali
- da ima ekonomsko srednjo šolo in pet let delovnih izkušenj
- trimesečno poskusno delo.

Rok prijave je 15 dni od razpisa. Kandidati naj ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: Vodovod Jesenice, Sp. Plavž 6a. O izbiri bomo kandidate obvestili v tridesetih dneh po objavi tega razpisa.

GORENJSKA OBLAČILA KRANJ, TOZD KONFEKCIJA JESENICE, SAVSKA CESTA 1/b

Objavlja na podlagi sklepa odbora za medsebojna razmerja prosta dela in naloge
1 čistilke Pogoji: osnovna šola

Poskusno delo dva meseca, delo je dopoldansko. TOZD stanovanj nima. Kandidatke naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v desetih dneh po objavi na gornji naslov. O izbiri bodo kandidatke obveščene v osmih dneh po opravljeni izbiri.

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 25. decembra, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini: Emona market, Prešernova 1/a, Jesenice in Rožca — samopostrežna trgovina na Javorniku. O. Novaka 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu decembru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 25. decembra: Peter PRIMOŽIČ, Finžgarjeva 2, Jesenice.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 49. ŠTEVILKE ZELEZARJA:

akut, Spiss, požiralnik, bankina, avtor, nova stanovanja, KB, Istran, pero, NR, poema, sto, roman, beat, Orlov, som, sovaštan, Loa, stanar, tri, KE, NK, nš, strn, Tof, Iliada, LO, okser, Darjan Petrič, čarda, Tea, TU, Oona, Nal, IT, čelo, bil, alk, motoristika, OA, arak, rajna.

Zahvaljujem se organizaciji ZB NOV KS Cirila Tavčarja za obisk na domu. V letu 1983 jim želim zelo veliko delovnih uspehov in vse tovariško pozdravljam.

Fanika Žunec

Zahvaljujem se Društvu invalidov Jesenice in predsednici Marici Potočnik za darilo ob dnevu invalidov. Posebno zahvalo izrekam še članici odbora Mariji Heblje za obisk na domu. Vsem skupaj želim srečno in zadovoljno novo leto ter veliko uspeha pri nadaljnjem delu. Še enkrat hvala!

Husein Kostić

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno in najlepše zahvaljujem za čestitko, pozornost in dobre želje ob praznovanju mojega rojstnega dneva.

Albin Nadižar

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna bluming-štekel, adjustaža bluming se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejela v času moje bolezni.

Obenem želim celotnemu kolektivu srečno in uspešno novo leto 1983.

Nada Omejc

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

25. decembra slov. barv. mlad. film TO SO GADI; režija Jože Bevc, v glavni vlogi Bert Sotlar; ob 10. uri.
25. in 26. decembra italij. barvni triler KRVAVI AVTO STOP; režija Pasquale Festa Kampanile, v glavni vlogi Franco Nero; ob 17. in 19. uri.
27. in 28. decembra amer. italij. barvni zgod. erotični film CALIGULA; režija Tinto Brasa, v glavni vlogi Peter O'Toole; ob 17. in 19.30.
29. decembra franc. barv. krim. film ROP V NICI; režija Jose Giovanni, v glavni vlogi Francis Huster; ob 17. in 19. uri.
31. decembra angleški barvni glasb. film RAZBITO STEKLO; režija Brian Gibson, v glavni vlogi Hanzel O'Connor; ob 17. in 19. uri.
1. in 2. januarja franc.-špan. barv. film POSLEDNJI MOHIKANEC; režija Cano Mateo, v glavni vlogi Jack Taylor; ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

25. in 26. decembra amer.-italij. barv. zgod. erot. film CALIGULA ob 17.30 in 20. uri.
26. decembra slov. barvni mladinski film TO SO GADI ob 10. uri.
27. in 28. decembra italij. barvni triler KRVAVI AVTO STOP ob 18. in 20. uri.

30. decembra franc. barvni krim. film ROP V NICI ob 18. in 20. uri.
31. decembra amer. barv. akc. detek. film ZLATI SALAMANDER ob 18. in 20. uri. Film bo prikazan samo v kino Plavž.
1. in 2. januarja amer. barv. krim. film BALTIMORSKI NABOJ režija Robert Elis Miler, v glavni vlogi Omar Sharif, ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

25. decembra danski bar. erot. film MORNARJI V POSTELJI ob 20. uri.
29. decembra amer.italij. barv. zgod. erot. film CALIGULA ob 20. uri.
1. januarja italij. bar. triler KRVAVI AVTO STOP ob 20. uri.

KINO DOVJE

25. decembra amer. bar. grozlj. film KRVAVI MATURANTSKI PLES ob 19. uri.
26. decembra danski barvni erot. film MORNARJI V POSTELJI ob 19. uri.
1. januarja amer.-italij. zgod. erot. film CALIGULA ob 19. uri.
2. januarja italij. barvni triler KRVAVI AVTO STOP ob 19. uri.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega sina, brata in strica

FRANCA ČADEJA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala delavcem osnovne šole Tone Čufar in delavkam skupnih služb za vso pomoč, pozornost in sočustvovanje, izkazano denarno pomoč, vence in cvetje ter pevskemu zboru osnovne šole za zapete žalostinke.

Posebej se zahvaljujem vsem sosedom za izraze sožalja, cvetje in denarno pomoč.

Iskreno se zahvaljujem Majdi Malenšek in Mili Ilenič za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem, ki ste nam v dneh teže izgube stali ob strani in nam pomagali ter pokojnika spremili na njegovi zadnji poti, naša iskrena hvala.

Zalujoci: mama Marija, sestra Sida in nečak Mirijan

Ob nenadni smrti dragega moža in očeta

RADA PRISTOVA

se iskreno zahvaljujem vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so mi poklonili cvetje, ga spremili na njegovi zadnji poti in nam izrazili sožalje ter nam nudili pomoč v težkih trenutkih. Iskrena hvala njegovim sodelavcem TOZD Strojne delavnice — težka obdelava Javornik za denarno pomoč, prav tako lepa hvala sodelavcem Žito Lesce.

Lepa hvala Jožetu Ravniku za poslovilne besede ob odprtem grobu in pevcem za zapete žalostinke. Zahvalo izrekamo tudi delavcem postaje milice Jesenice.

Zalujoci: žena Mira, sinova Rado in Roman

Ob smrti dragega moža in očeta

JOŽA MAJETIČA

se iskreno zahvaljujem delavcem Biroja za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice, osnovne šole Prežihov Voranc in sosedom za denarno pomoč in vence. Posebna hvala Milanu Lemplu in Jožetovim prijateljem za denar.

Hvala dr. Mencingerju in osebju jesiške bolnice za zdravljenje.

Vsem sorodnikom, sosedom in znancem hvala za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Zalujoci: žena Metka, sin Vojko in ostalo sorodstvo

Predstavnikom Društva invalidov Jesenice se najlepše zahvaljujem za nepričakovan obisk, toplo besedo in obdaritev. Enako se zahvaljujem sestri Barbi in dr. Grošlju za nego in zdravljenje na domu, kakor učenkam četrtega letnika šole za medicinske sestre.

Vsem srečno, dosti zdravja in uspehov v letu 1983.

Vaš član Jakob Knez

Osnovni organizaciji sindikata KO-PI se najtopleje zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni, ki mi je bila zelo dobrodošla! Obenem želim vsem sodelavkam in sodelavcem zdravo in srečno novo leto 1983!

Marjeta Franc

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Sodelavcem v novem letu 1983 želim veliko delovnih uspehov, zdravja in osebnega zadovoljstva!

Filip Rihtaršič

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklarna in sodelavcem se za denarno pomoč in obisk na domu iskreno zahvaljujem.

Đorđe Matić

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem v TOZD Valjarna debele pločevine za spominsko darilo.

Vsem želim še naprej veliko delovnih uspehov in nadaljnega medsebojnega sodelovanja.

Janez Zupan

Osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Strojne delavnice se zahvaljujem za denarno pomoč.

Ivan Kovač

Vodstvu Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za razumevanje in pomoč, ki mi je bila izkazana.

Adem Crnović

Izvršnemu odboru sindikata TOZD Valjarna bluming-štekel se iskreno zahvaljujem za prejeto denarno pomoč v času moje bolezni.

Kristina Kovač

Sindikalnemu odboru obrata RTA se zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Marija Gašperin

Ob smrti mojega brata se najlepše zahvaljujem kolektivu in vzdrževalcem TOZD Želblarna za izrečeno iskreno sožalje in denarni prispevek.

Maks Zupan

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za pozornost ob mojem jubileju.

Rozalija Močnik

SHRANJE VANJE		POLITIK BERBER	PRIMAN KOJAJ	OLIVER DRAGOJEVIĆ	LI. TV DELAVKA (OLGA)	USEŠNI KAMENICA	ŽITNE PASTLINE	OSNOVNA MERA	DASATEV NA UVO - ŽENO - BLAGO
ZIVICA, ASPIK		SIDRO, ANKER		LEHA	REGIONSKI STROJ IGRALKA NIELSEN		ANGEL FILM KRALEC (DAVID)		DRŽAVA V AFRIKI
STENA		VELE-ROSLANIK	KON-FLIKT	ANGLESKI MOLEŽ	SREDNJE VELENJA VISINSKA TOČKA	STUDENT KANJERJA ODVZEM PROSTOSTI	PREVRNO SREBROVNI SLOVENSKI TV FILM	STARA ENOTA RA DELO	RT V SPANJLI SENTJUR, LIDJA
VOJAŠKI ČIN VESTA MATILOPE TELOVAD ELEMENT		STAR ANSTRIT. SREBRNIK		RAJ, V PARADIZ EVGEN BERGANT	TIME SPOT IT. SLIKAR (CARLO)	OTO PESTNER		UMRLI EGIPTOV. VOJITELE	Z.IME
DEL-VRAT		RIKO DEBENJAK	DANSKI OTOK ODISEJA ZEMELJA	POVEDNA OB SLOVENI	AMERIŠKA OBVEŠC. AGENCIJA	KEMIČNA PRVINA (YI)	OBUKA IMENA JERNEJ	PUSTO-LOVČINA	SISAK JOŽE UDOLIC
KUBIHEL NIHEE GALATEE LACIS		ZOGLE-NELO MAHONJE	SULTANOV UKAZ	PRELAZ V ČRNI GORI	SESTAVIL: ZAREBR-RONNER NICA	NATVEČJA TIRSKA REKA		GR. BOG GROZDOV REAKTIVNO LETALO	

